

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 1 - januari-februari 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

HET BESTUUR VAN FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE WENST U EEN GEZOND EN BOEIEND

2023

In dit nummer

LEZING: PAUSELIJKE ZOEAVEN, OOK VAN BIJ ONS	2
BRUGSE STAM IN 2023 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR	2
NATIONAAL CONGRES VAN FAMILIEKUNDE 2023 IN BRUGGE	3
HET BELGIAN WAR DEAD REGISTER EN JOUW STAMBOOM	4
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	5
CONTRADICTIE IN DE PAROCHIEREGISTERS VAN MOERKERKE EN OEDELEM?	5
BURGERLIJKE STAND VAN GROOT-OOSTKAMP ONLINE	7
NUTTIGE LINKS	7
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	8
WILT U EEN LINK NAAR UW GENEALOGISCHE WEBSITE ?	8
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (2)	9
REKWESTEN AAN DE KONING VANWEGE DE STAD GISTEL	9

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

Ca. 50 leden hebben einde december hun lidgeld voor Familiekunde Vlaanderen (FV) in 2023 nog niet gestort. Hierbij een oproep om dit snel te voldoen. Het bedrag van € 37 is ongewijzigd. De lidgelden dienen voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.
Stort de € 37 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **“Lidgeld 2023 afdeling Brugge”**.

Brugse Stam met steun van:

LEZING: PAUSELIJKE ZOEAVEN, OOK VAN BIJ ONS

door Jef Bogaert

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

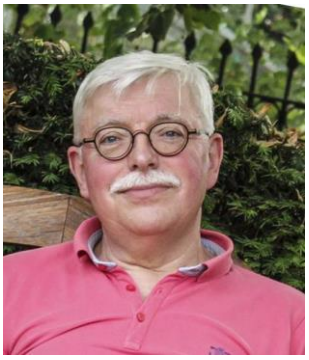
Tijdstip: Maandag 27 februari 2023 om **19:30**
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, **St-Kruis**
Toegang: Toegangsprijs leden € 2,00, niet-leden € 5,00.

Studenten Klein Sem. Roeselare 'bekeerd' tot zoeaven in 1933.

Het verhaal van de pauselijke zoeaven heeft voor Brugge een mooi verhaal. Op 10 april 1871 werd te Brugge, in gasthof De Oliphant langs de Nieuwe Gentweg, een vereniging opgericht: *"Dienende om de verbroedering staande te houden onder de verdedigers van Paus en Kerk"*. Twee oud-zoeaven, Desideer van de Baviére en Lodewijk van Mullem, ondertekenden een omzendbrief met een oproep naar kandidaten. Op de oproep reageerden 21 oud-zoeaven.
Het laatste jaarverslag werd door Amaat Vyncke in het register ingeplakt in 1880. De laatste activiteiten waren een herdenkingsmis te Tielt op 14 juni 1880 voor de zoeaaf-missionaris Adolf Loosvelft en een plechtigheid te Kortrijk voor Julius Van Oost op 28 april 1880.
De documenten kwamen in 1935 in de familie van Jef Bogaert terecht. Spreker brengt de geschiedenis van pauselijk zoeaven, maar ook de het verhaal van de niet-pauselijke zoeaven.

Jef Bogaert (°1953) is medestichter van het Zedelgemse comité, dat jaarlijks de Ratte Vyncke prijs uitreikt voor sociaal-cultureel engagegement. Als auteur van de biografie *"Amaat Vyncke (1850-1888), Zedelgems zoeaaf, blauwvoet-studentenleider en Witte Pater"* (193 blz.), was hij in 2014 curator van een tentoonstelling i.s.m. het Klein Seminarie (Roeselare) en De Groene Tente (Dudzele).
Daarnaast is Jef Bogaert ook politiek actief voor de NVA in Zedelgem. Beroepshalve was hij tot zijn pensioen zelfstandig ondernemer.

Jef Bogaert (foto Facebook)

BRUGSE STAM IN 2023 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR

Een papieren zwart-wit afdruk van Brugse Stam bij u thuis ontvangen via de post blijft mogelijk. Ook voor 2023 volstaat het om € 15 te storten op rekening BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

NATIONAAL CONGRES VAN FAMILIEKUNDE 2023 IN BRUGGE

In maart 2017 organiseerde onze Brugse afdeling **(FV Brugge)** het jaarlijkse nationaal congres van Familiekunde Vlaanderen. Dat vond plaats in de stadshallen en was een enorm succes.
In 2023 zal het **56ste** nationaal congres opnieuw plaatsvinden in Brugge. Het wordt georganiseerd door het Heraldisch College van Familiekunde, in samenwerking met FV Brugge. Met een interessant programma rekenen we opnieuw op een talrijke opkomst.

Het Heraldisch College **(HC)** is de afdeling van Familiekunde Vlaanderen die u helpt bij het ontwerpen van een wapenschild, en zorgt voor de registratie.

In 2023 bestaat het HC 50 jaar. Bij deze gelegenheid publiceert het HC alle 536 wapenschilden die tot nu geregistreerd zijn in een prestigieus boek. Bovendien organiseert het HC in 2023 het jaarlijkse Congres van Familiekunde Vlaanderen onder het thema:

HERALDIEK

Het Congres gaat door in het Sint-Lodewijkscollege te Brugge. In de voormiddag zijn er 2 lezingen. In de namiddag hebt u de keuze tussen een workshop over het ontwerpen van een wapenschild, of anders een gegidste wandeling door Brugge met aandacht voor aanwezige wapenschilden. Als finaal hoogtepunt ontvangt burgemeester Dirk de Fauw een wapenschild, speciaal voor hem ontworpen.

Datum en plaats

Zaterdag 18 maart 2022 in het Sint-Lodewijkscollege, Magdalenastraat 30 te Brugge (op wandelafstand van het station, kant Sint-Michiels).

Programma

09:00 Onthaal van de deelnemers met koffie, in het auditorium van het college.

10:00 Openingsceremonie door Wilfried Devoldere (voorzitter FV), door Johan Roelstraete (voorzitter HC) en door de erfgoedorganisatie Histories.

10:30 Eerste voordracht. Vreemde vogels? De adelaar in de Spaans-Habsburgse heraldiek na Karel V, door dr. hist. Steven THIRY.

11:30 Tweede voordracht. Heraldiek in revolutionaire tijden. De vernietiging van adellijke familiewapens in onze gewesten tijdens het Franse bestuur, door prof. Paul JANSSENS.

12:30 Middagpauze met broodjeslunch in de eetzaal van het Sint-Lodewijkscollege (€ 12,00).

14:00 Alternatief 1. Workshop over het ontwerp van een persoonlijk familiewapen. Eerst een korte inleiding door voorzitter Johan ROELSTRAETE. Daarna, in aparte lokaaltjes, mogelijkheid tot persoonlijke discussie met enkele herauten van het HC om dit verder uit te werken.

14:00 Alternatief 2. Heraldische wandeling in Brugge o.l.v. Benoit KERVYN de VOLKAERSBEKE.

17:00 Overhandiging van familiewapens, o.m. aan Dirk De fauw, burgemeester van Brugge.

18:00 Receptie voor de ingeschreven deelnemers en de genodigden.

Voor dit programma dient men in te schrijven. De prijs is € 15,00 (evt. broodjeslunch € 12,00).
https://familiekunde-vlaanderen.be/system/files/congres_flyer.pdf

Informatiestanden

Parallel met bovenstaand programma zijn er informatiestanden van heraldische, genealogische en erfgoedorganisaties en van boekhandels. Die zijn vrij toegankelijk van 10:00 tot 17:00.

Bestelling van het wapenboek van het Heraldisch College (1973-2023)

https://www.familiekunde-vlaanderen.be/system/files/BestelbonWapenboek.pdf

HET BELGIAN WAR DEAD REGISTER EN JOUW STAMBOOM

Jean-Marie Bulthé

Als je in je stamboom familieleden hebt die gesneuveld zijn in een gewapend conflict, dan kun je de informatie vaak aanvullen via de website **www.wardeadregister.be**

Deze site werd ontwikkeld door het Instituut voor Veteranen, een onderdeel van het War Heritage Museum. Dit laatste is beter gekend als het 'Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis' in het Jubelpark in Brussel. Je treft er de gegevens aan van ondertussen 58.000 gesneuvelden. Niet alleen uit de Eerste Wereldoorlog, maar ook uit WO-II, uit de Korea oorlog, Koopvaardijbemanningen en zelfs slachtoffers uit conflicten van na 1960.
Je kan er terecht voor algemene informatie, zoals hoeveel Belgische soldaten er in de verschillende oorlogen sneuvelden - of: hoeveel inwoners van mijn gemeente. Maar je ontdekt er ook heel wat over individuele personen. Dat laatste is uitermate interessant voor je familiegeschiedenis: ouders, fysieke kenmerken, beroep, waar en hoe gesneuveld, waar begraven, e.d.

Hoe werkt het:

1. Je surft naar **www.wardeadregister.be**
2. Op de startpagina kun je 11 verschillende soorten, eventueel al door jou gekende, info opgeven, zoals naam, geboorteplaats, woonplaats,... Hoe meer vakken je invult, hoe meer kans je maakt om al direct bij je zoekpersoon uit te komen. Maar zelfs één vakje volstaat om de zoektocht te beginnen. Ik stel voor om te beginnen met de familienaam. Ik heb hier het voorbeeld genomen van de zoektocht naar een grootoom *Vanlerberghe*. Ik kreeg 11 namen en voornamen. Ik vond hem terug, want hij heette Alois Joseph en zijn overlijdensdatum was mij bekend. In deze stap krijg je al behoorlijk wat info.

CONFLICT	NAAM	VOORNAAM (VOORNAMEN)	DATUM OVERLIJDEN	PLAATS OVERLIJDEN	BEGRAAFPLAATS
Eerste Wereldoorlog Belgisch leger	VANLERBERGHE	Alois Joseph	1915-04-27	Hoogstade	Kortrijk GB/ CC

3. Je klikt daarna op zijn naam en je krijgt nog heel wat bijkomende gegevens: zijn leven voor de oorlog (vader, moeder, enz.), zijn militaire loopbaan (eenheid, graad, datum overlijden, plaats van overlijden, begraafplaats, enz.) en bij sommigen zelfs een foto.
4. Je klikt daarna rechtsboven naast zijn naam op het icoontje "Fiche Dienst Oorlogsgraven", en je krijgt de originele opgestelde fiche. Daarin lees ik onder meer dat hij op vraag van de familie opgegraven werd uit de militaire begraafplaats van Hoogstade en herbegraven werd op het stedelijk kerkhof van Kortrijk. Voor mij was dat een volledig nieuw feit.

WIE BEN IK

Alois Joseph VANLERBERGHE

Geslacht:	Man
Nationaliteit:	BE

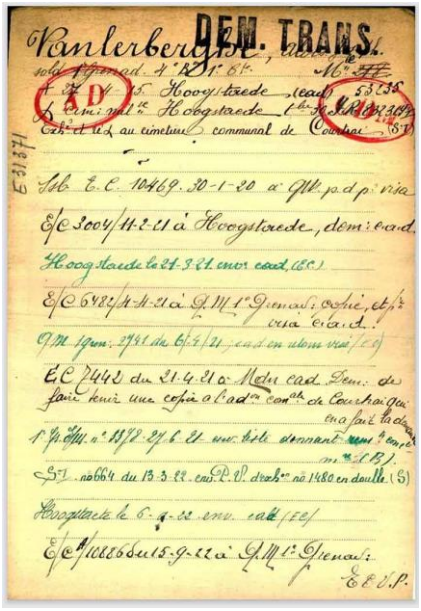
PDF Fiche Dienst Oorlogsgraven

MIJN LEVEN VOOR DE OORLOG

Gerepatrieerd:	Ja
Geboortedatum:	02/11/1894
Geboorteplaats:	Kortrijk
Woonplaats:	Kortrijk, Herderstraat 101
Naam vader:	Adolf Eduard
Naam moeder:	CORNETTE Sidonia

MIJN MILITAIRE LOOPBAAN

Datum overlijden:	1915-04-27
Doodsoorzaak:	verwondingen (kogel in de buik)
Plaats overlijden:	Hoogstade (Brits hospitaal)
Plaats van herbegraving:	Kortrijk
Graad en hoedanigheid:	Soldaat Tweede Klasse mil 1914
Stamnummer:	135/218 / 53235
Eenheid:	1/IV/1 Gr.

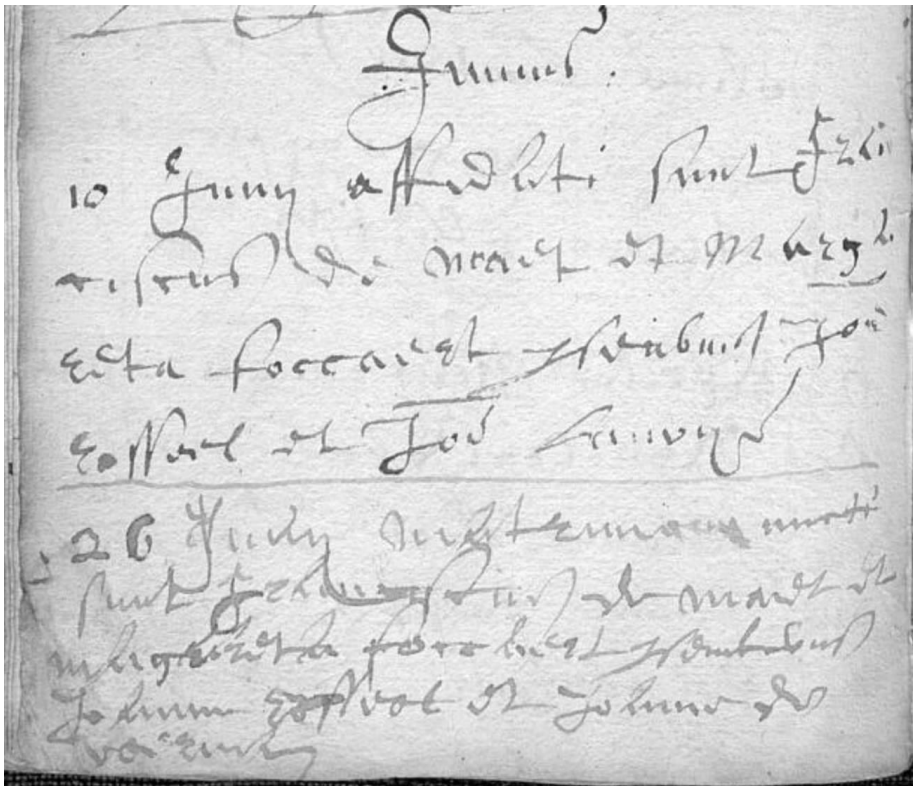

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN
CONTRADICTIE IN DE PAROCHIEREGISTERS VAN MOERKERKE EN OEDELEM?

Aimé Smeyers

Lezer en FV-lid **Marc Van Damme** uit Kortrijk vond in de parochieregisters van **Moerkerke** de ondertrouw én het huwelijk van Franciscus de Maet met Margareta Fockaert.
Dat was respectievelijk op **10 juni 1642** en op **26 juni 1642**:

https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/rabscan/eadid/BE-A0513_109981_108806_DUT/inventarisnr/I1099811088063991/level/file/scan-index/82/foto/513_9000_000_00668_000_0_0369 (foto 82)

10 juny affidati sunt franciscus de maet et margareta foccaert p(re)sen(ti)bus joa(nne) rosseel et jo(ann)e lamyn

Op 10 juni (1642) zijn verloofd Franciscus de Maet en Margareta Foccaert. Waren aanwezig Joannes Rosseel en Joannes Lamyn.

---

26 july matrimonio iuncti sunt franciscus de maet et margareta foccaert pre(se)ntibus joanne rosseel et joanne de veerman

Op 26 juli zijn in het huwelijk verbonden Franciscus de Maet en Margareta Foccaert. Waren aanwezig Joannes Rosseel en Joannes de Veerman.

° ° °

Hoe kunnen we deze contradictie verklaren? Zijn Franciscus en Margareta, na hun verloving in Moerkerke, nog eens hun verloving gaan overdoen in Oedelem ???

Het is duidelijk dat Oedelem en Moerkerke twee parochies zijn van een verschillende dekenij. In dat geval dienen, volgens de richtlijnen van de eerste provinciale concilies (1570/71) ter uitvoering van de bepalingen van het Concilie van Trente, volgende richtlijnen gevolgd te worden **[[1]] [[2]]** :

(Hierna een beknopte weergave, in vertaling):
De pastoor die de sponsalia heeft ingezegend, zal een brief schrijven naar de pastoor van het ander decanaat, met de vraag om ook daar de wettige afkondigingen te doen.
Nadat die afkondigingen daar gedaan zijn, en die pastoor geen beletsel heeft vastgesteld, zal hij zijn deken daarvan per brief inlichten. En deze zal dan die brief met zijn goedkeuring overmaken aan de deken van de pastoor waar het huwelijk zal ingezegend worden.
Ten slotte zal deze deken aan de pastoor bevestigen dat hij dat huwelijk mag inzegenen, tenminste als ook in zijn parochie geen enkel canoniek beletsel hem bekend is.
Kortom: hier komen beide partners uit verschillende parochies. Pas nadat de afkondigingen ook in de andere parochie gedaan zijn, kan het huwelijk (matrimonium) voltrokken worden, waarbij de echte huwelijksakte opgemaakt wordt, waarvan dan kennis wordt gegeven aan de andere parochie.

Concreet kunnen de datums in de huwelijksakten van Franciscus de Maet en Margareta Fockaert (zomer 1642) als volgt verklaard worden:
- *Op 10 juni zijn de sponsalia ingezegend in Moerkerke. De pastoor van Moerkerke is dan gestart met zijn drie afkondigingen. Tegelijk heeft hij ook de vereiste correspondentie gevoerd met zijn collega van Oedelem en met de deken.*
- *Op 11 juli is de pastoor van Oedelem gestart met de drie afkondigingen in zijn parochie.*
- *Op 26 juli waren die afkondigingen voorbij en is het huwelijk ingezegend in Moerkerke.*
- *De pastoor van Oedelem heeft daar nadien kennis van gekregen en heeft een toevoeging – zonder datum - bijgeschreven onder de sponsalia.*

Een contradictie is er dus niet: gewoon de strikte uitvoering van formaliteiten.

Op basis van de namen in de geboortetabellen, veronderstel ik dat Franciscus de Maet in Oedelem woonde, terwijl Margareta Fockaert uit Moerkerke was (de naam Foccaert komt blijkbaar niet voor in Oedelem). Dat stemt overeen met het voorschrift dat het huwelijk moet ingezegend worden door de pastoor van de parochie waar de bruid verblijft.

Ook in het oude kerkelijk recht bestond het onderscheid tussen de verloving (sponsalia de futuro) en de huwelijksinzegening (sponsalia de præsenti). Echter komt een geldig huwelijk reeds tot stand van zodra de sponsalia de futuro gevolgd worden door een copula carnalis of geslachtsgemeenschap, ook al was dat verboden en dus clandestien.

Bedenken we daarbij dat kerkelijke huwelijken ook implicaties konden hebben op burgerlijk vlak. Aldus moest het Concilie van Trente zoeken naar een procedure, waarvan de goede uitvoering een voorwaarde zou zijn voor de **geldigheid** en meteen ook voor de **wettigheid** van het huwelijk.
Daarom bepaalt het concilie in zijn decreet Tametsi (1563) o.m.:
- De verplichting van de afkondigingen of roepen (bannen).
- Het bijhouden van kerkelijke registers van doopsel, huwelijk en begrafenis.

---

[1] P.F.X. DE RAM en J. VAN DE VELDE, Synodicon belgicum sive acta omnium ecclesiarum belgii a celebrato concilio tidentino usque ad concordatum anni 1801, t. IV, Episcopatus Gandavensi…, Sectio I, Titulus VIII, Caput IX met verwijzing naar t. I, Archiepiscopatus Mechliniensis, Decreta alia et Statuta Synodi Provincialis, Titulus Tertius, Caput IV, p. 98-99.

[2] De huwelijksformaliteiten worden uitvoerig behandeld op grond van hun betekenis en waarde doorheen de geschiedenis in: SCHILLEBEECKX, E., Het huwelijk, aardse werkelijkheid en heilsmysterie, Bilthoven Nelissen, 1963, 280p.

BURGERLIJKE STAND VAN GROOT-OOSTKAMP ONLINE

Met veel plezier kunnen we aankondigen dat de vrij beschikbare akten van de burgerlijke stand van Oostkamp, Ruddervoorde, Waardamme en Hertsberge (overlijdens>50j. - huwelijken>75j. – geboorten>100j. – bevolking>120j.) online geraadpleegd en gedowloaded kunnen worden.
Om deze dienstverlening in de kijker te zetten, plant de gemeente Oostkamp een workshop op vr. 17/02/2023 om 14:00 waaraan wij, Familiekunde Brugge, onze medewerking zullen verlenen.
Akten online: **https://archief.oostkamp.be/**

NUTTIGE LINKS

Brugse historische kranten

De Openbare Bibliotheek Brugge bezit een ruime collectie Brugse historische kranten en tijdschriften. De volledige collectie historische kranten wordt stelselmatig ingescand. Aan de online krantenbank zijn onlangs zeven nieuwe titels toegevoegd. Daarmee staan er nu 43 Brugse kranten online, van de Franse Revolutie tot de jaren 2000.
https://erfgoedbrugge.be/collection-pagina/historische-kranten.

Luchtfoto's uit de Eerste Wereldoorlog

Flanders Fields Museum te Ieper meldt dat de website met de luchtfoto's volledig vernieuwd is. De frontstreek is het meest gefotografeerd, maar ook Brugge, Oostkamp, Wingene, … zijn opgenomen. Wie weet vind je op de luchtfoto's huizen van verwante familieleden terug. Je kan het landschap van 100 jaar geleden, perfect vergelijken met het landschap van nu.

Het bekijken van de luchtfoto's gebeurt via een kaart waarop je een adres kan markeren. Zoom in op de plek die je interesseert en activeer de laag 'contouren'. Als je diep genoeg bent ingezoomd, verschijnen de beschikbare foto's links in een aanklikbare lijst.
https://www.luchtfoto1914-1918.be/nl/geoportaal

Yori, kennissite voor stamboomonderzoek en familiegeschiedenis

Stamboomonderzoek of familiegeschiedenis, het verschil?
De Nederlandse Yolanda Lippens beheert een website boordevol gegevens, links en nuttige informatie over het stamboomonderzoek. Net zoals wij van Familiekunde Brugge, hamert ze er op dat het loutere stamboomonderzoek (namen en datums) slechts de ruggengraat kan zijn voor het veel bredere en interessantere onderzoek naar onze familiegeschiedenis met alle verhalen erbij.

De laatste jaren is er steeds meer interesse voor familiegeschiedenis. Mensen willen graag meer over hun familie weten, dieper in de levens van personen duiken en verder kijken dan alleen de droge feitjes. Yori wil deze behoefte vervullen met informatie over allerhande bronnen, handleidingen, verhalen, achtergronden en praktijkervaringen.
Al is het een Nederlands platform, toch wordt ruime aandacht gegeven aan genealogie in België.
https://www.yory.nl/

Juris Utriusque Licentiatus

Een projectgroep van Familiekunde Vlaanderen Leuven bewerkte archieven van de oude Leuvense universiteit en distilleerde er de meer dan 10.000 juristen uit, die afstudeerden in de periode 1540-1797. Een deel van de bijeengegaarde informatie over hen werd nu opgeladen op de website van Familiekunde Leuven.

In de resultatenlijst vindt u de naam en voornaam van de afgestudeerden, hun geboorteplaats (in zeldzame gevallen eerder de woonplaats) en het rectoraat voor de datering. Dezelfde informatie wordt ook alfabetisch per geboorteplaats weergegeven.
Probeer eens met uw familienaam, wie weet … er zijn veel Bruggelingen bij.
https://www.familiekundevlaanderen-leuven.be/JUL-intro.htm

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concrete datums en aanwezige bestuursleden voor 2023:

- ma 02/01: Tony Strypsteen	- ma 06/03: Paul Lanssens	- ma 01/05: Feestdag gesloten
- wo 11/01: Eddy Dubruqué	- wo 08/03: Eddy Dubruqué	- wo 10/05: Eddy Dubruqué
- za 28/01: Jo Patteeuw	- za 25/03: Jean-Marie Bulthé	- za 27/05: Tony Strypsteen
- za 06/02: Johan Haerynck	- ma 03/04: Anne Marie Viaene	- ma 05/06: Jo Patteeuw
- wo 08/02: Eddy Dubruqué	- wo 12/04: Eddy Dubruqué	- wo 14/06: Eddy Dubruqué
- za 25/02: Reinhilde Aendekerk	- za 22/04: Raf Barzeele	- za 24/06: Johan Haerynck

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Dit zijn de datums voor de vrijwilligers:

di 03/01	do 12/01	di 17/01	do 26/01	di 31/01	do 09/02	di 14/02	do 23/02	di 28/02
do 09/03	di 14/03	do 23/03	di 28/03	do 06/04	di 11/04	do 20/04	di 25/04	
do 04/05	di 09/05	OHH	di 23/05	do 01/06	di 06/06	do 15/06	di 20/06	do 29/06

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

WILT U EEN LINK NAAR UW GENEALOGISCHE WEBSITE ?

Een aantal leden en/of lezers hebben een persoonlijke genealogische website. We kunnen er onmiddellijk een aantal opnoemen: Ivan Beernaert, Geert Tavernier, Jo Patteeuw, Paul Lanssens (Brugge) - Danny Casier (Oostende) – Tillo Behaeghe (Gent) – Dirk Cailliau, Familie Florizoone (De Panne) – Ignace Debruyne (Izegem) - …..

Indien uw site voldoet, wil FV regio Brugge met plezier een link naar u plaatsen op haar nieuwe website. Geef gewoon een seintje naar **brugsestam@gmail.com**

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 120.000 door [3]. De eerste 6000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdsgeest.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (2)
REKWESTEN AAN DE KONING VANWEGE DE STAD GISTEL

Laurent Inghelbrecht

**** Rijksarchief Brugge - INV 278 - Processen Brugse Vrije - Dossier 22524 ****

Een voorbeeld van een proces waar het Brugse Vrije zelf partij was.
Net als in Brugge is er een verschil tussen Gistel-stad en Gistel-ambacht.
Er wordt een link gelegd naar de resolutieboeken en de jaarrekeningen.

In de verzameling processen van het Vrije worden naast processen die voor de kamer en de vierschaar van het Vrije gevoerd werden ook veel procesbundels bewaard waarin het Vrije zelf partij was. Zo bevat de bundel nr. 22524 drie rekwesten in het Frans die dateren uit 1638, 1640 en 1641. Met die rekwesten richtte het stadsbestuur van Gistel zich tot de Spaanse koning, zijn landvoogd en de vorstelijke instellingen. Dat stadsbestuur kloeg dat ze maar een kleine, arme stad waren met amper 60 huizen. De inwoners waren arme arbeiders die werkten bij de boeren in het omliggende platteland.
In het bundel is nog een vierde rekwest opgenomen dat het Gistelse stadsbestuur al in 1625 aan de landvoogdes Isabella had gericht. Toen was de toestand er naar eigen zeggen nog schrijnender: Gistel was in 1625 nog volledig geruïneerd ten gevolge van de voorbije oorlogen. Er waren toen maar 25 arme arbeidersgezinnen.

In de vier rekwesten vroegen ze telkens hetzelfde. Ze moesten van de landvoogd soldaten opvangen, maar gezien hun penibele situatie vroegen ze dat ook de parochies van Gistel-ambacht een deel soldaten logement zouden geven. Het ambacht Gistel was een onderdeel van het land van het Vrije. Het bestond uit (delen van) de plattelandsparochies Moere, Zande, Zevekote, Sint-Pieterskapelle, Westkerke, Roksem, Ettelgem, Bekegem, Zerkegem en het gedeelte van de parochie Gistel dat niet tot de stad Gistel behoorde. De verwerende partij was het Brugse Vrije.

Zowel de stad Gistel als de kasselrij van het Vrije moesten vertegenwoordigers zenden naar de Raad van Vlaanderen om samen te verschijnen en te zien of er een oplossing mogelijk was. In een antwoord uit 1640 reageerde het Vrije dat het Vrije als geheel, en het ambacht Gistel in het bijzonder, niets te maken hadden met de stad Gistel. Het Gistelse stadsbestuur kon zich voor hulp wenden tot zijn hoofd, de stad Brugge. Alles samen dus een triestige bundel. Ging het in de stad Gistel waarlijk zo slecht, of hadden de rekwesten een hoog Calimero-gehalte?

Om die vraag te beantwoorden kunnen we terecht in de notulenboeken (of resolutieboeken) en de jaarrekeningen van het land van het Vrije én van de stad Gistel. Beiden boeken zijn bewaard voor die jaren 1637-1641. In de Gistelse resolutieboeken uit die periode, is er merkwaardig genoeg geen resolutie over die rekwesten en is er van de verhaalde problemen niets te vinden. In de resolutieboeken van het Vrije daarentegen, is de kwestie uitvoerig en chronologisch beschreven.

[3] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ook deze staan op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

De landvoogd Ferdinand, zoon van de Spaanse koning Filips III en bekend als de Kardinaal-Infant, zond op 8 december 1637 een brief aan het stadsbestuur van Gistel. Hij stelde in die brief dat de stad Gistel Engelse officieren en soldaten moest ontvangen om een nieuw regiment samen te stellen onder leiding van kolonel Gaige. Het Vrije zond meteen een afvaardiging naar het hof van de landvoogd om hem duidelijk maken dat het Vrije en Gistel-ambacht niets te maken hadden met de stad Gistel en niet wilden opdraaien voor de te maken kosten. Er waren toen nog geen Engelsen van over zee toegekomen in Gistel, maar wel vanuit Mechelen en andere steden. Het Vrije stelde voor om commissarissen aan te stellen om de hele operatie vlot te laten verlopen. Wellicht was het vooral te doen om het onderscheiden van de echte soldaten van vagebonden.

Uiterlijk op 18 maart 1638 waren er rekruten in Oudenburg. Begin mei 1638 waren er klachten dat het regiment Engelsen van kolonel Gaige er een zootje van maakten in Gistel. Ook eind mei was er een resolutie over dat regiment en werd er een octrooi aangevraagd voor de aanleg van de vaart naar Duinkerke. Dat octrooi zou eind juli 1638 bekomen worden. Half juni volgden besprekingen van het Vrije met de landvoogd over de logementen te Gistel, met quota voor de stad en ambacht. Op dat moment leverde het Vrije 500 gewapende mannen aan (artillerie)generaal Andrea Cantelmo.

Een paar dagen later kwam het in de kamer van het Vrije ter sprake dat het stadsbestuur van Gistel aan de landvoogd een rekwest zond, om vrijgesteld te zijn van logementen van militairen, omdat de stad dat niet zou aankunnen. De schepenen van het Vrije bleven erbij dat ze niet wilden dat de inwoners van Gistel-ambacht soldaten zouden moeten opvangen omdat het Vrije van zijn inwoners al zware offers vroeg, zoals de bewapening, de bevelen van Andrea Cantelmo, de 500 vrijlaten die de wacht hielden bij de forten langs het nieuw gedelf van Gent naar Oostende en anderen die moesten helpen aan de Zuidleie. Het Vrije merkte fijntjes op dat voorheen in de stad Gistel wel 800 soldaten opgevangen werden, maar dat de helft ervan weg liep of vagebonden waren. Het Vrije was van mening dat de stad Gistel haar deel moest doen, omdat ze geen verplichtingen moesten dragen zoals de inwoners van het platteland.

In september 1638 werd er een onderzoek gevoerd naar de overlast van de soldaten in het West-Vrije, dat er geruïneerd bij lag. De schepenen van het Vrije beslisten op 9 oktober 1638 om gedeputeerden naar het hof in Brussel te zenden om te beletten dat er soldaten in het Vrije zouden gelegerd worden. Ook de steden Gistel, Oudenburg en Torhout, die in het Vrije lagen, zagen het niet zitten om verder logement te voorzien. Diksmuide trouwens ook niet. Op de schepenvergadering van 18 december 1638 bleek dat het Vrije in het voorbije jaar meer dan 38.000 £ parisis uitgaf voor de passage van soldaten.

Burgemeester vander Haeghen van het Vrije was half januari 1639 in Brussel en sprak er over de onkosten van de kampmeester voor 1637, over de nieuwe rekruten uit Engeland voor kolonel Gaige, die toen binnenkort verwacht werden. Hij vroeg opnieuw om ze niet weer in het Vrije te leggen zoals voorheen gebeurd was.

Op 14 maart 1639 besliste het Vrije om een toeleg te geven aan de Engelse soldaten in Gistel, als ze er maar geen '*menage'* zouden houden. Op de vergadering rees de vraag "Wat met de soldaten van andere naties?". Ook aan de parochiebesturen van Gistel-ambacht werd een toeleg van 150 £ groten gegeven voor de onkosten. Enkele schepenen maakten er een punt van dat de Engelsen die in Duinkerke aankwamen recht naar de stad Gistel moesten gaan, om de overlast voor het platteland te beperken.

In de extra collegiale schepenvergadering van 29 maart 1639 werd gemeld dat er intussen weer Engelse soldaten in Gistel waren. Het Vrije zond gedeputeerden naar Brussel en naar Gistel. Het Vrije was nu bereid om de soldaten 2 of 3 - of uitzonderlijk 4 - stuivers daags te betalen, om binnen de stad Gistel te blijven. Er werd beslist om de wacht te houden in de buurt van Gistel en Oudenburg, om vagebonderende soldaten te vangen. Vanaf 4 april 1639 werden ook in Gistel-ambacht Engelse soldaten gemeld.

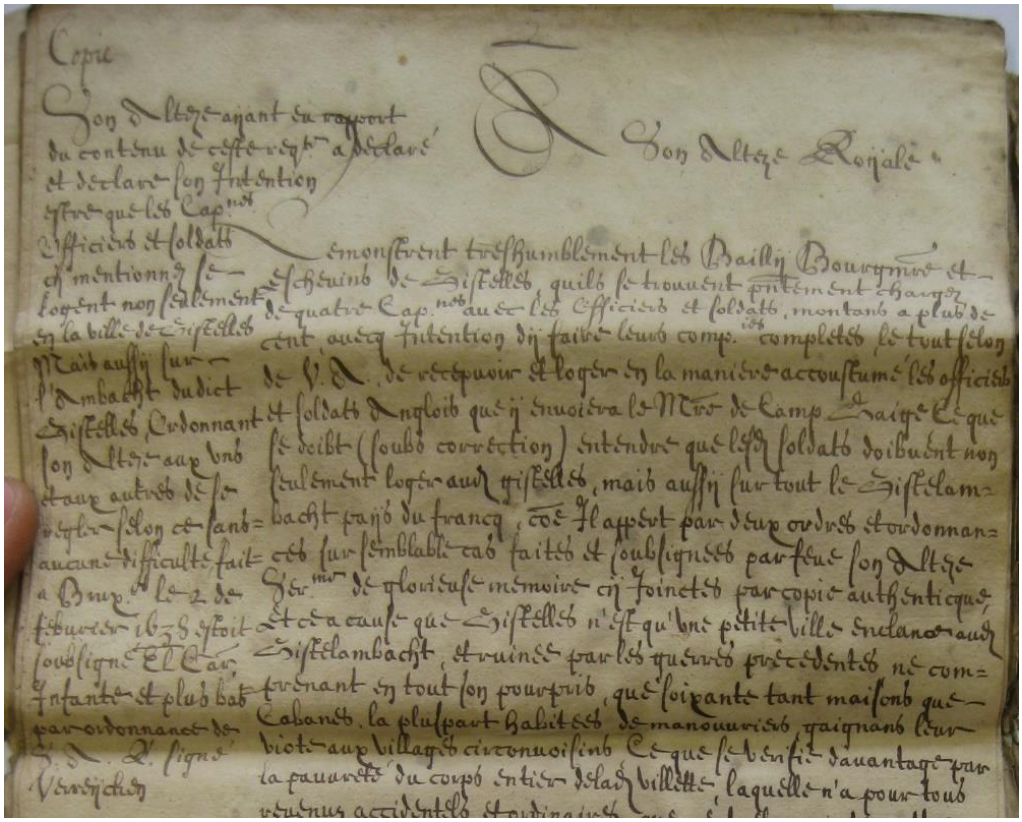
Het frustreerde de schepenen dat er fraude werd ontdekt in de onkostennota's die hoofdmannen schreven. Het Vrije hield zich voor om afgevaardigden te zenden naar de militaire auditeur zodra de Engelse soldaten die in Gistel en Oudenburg lagen hun wapens zouden ontvangen en ermee zouden marcheren. Dat was om brutaliteiten en diefstallen te beletten. Er werd in juli 1639 een cadeau gegeven aan de nieuwe gouverneur van de stad Oostende en er werd hem gevraagd om zijn volk niet te laten uitlopen. Landslieden moesten nog steeds de wacht houden.

De maanden gingen voorbij en in december 1639 lagen er nog steeds soldaten gelogeerd op het platteland. Na verloop van tijd probeerden de schepenen van het Vrije er meer orde en discipline in te krijgen via afspraken. Zo werd het reglement van Andrea Cantelmo opnieuw gepubliceerd.

Hoewel voor de eerste helft van de 17de eeuw de jaarrekeningen van de stad Gistel maar fragmentarisch bewaard zijn, geven ze duidelijkheid. De schepenen van de stad Gistel overdreven niet als ze beweerden dat hun stad sinds het beleg van Oostende (1601-1604) geruïneerd was. Uit hun rekening van 1599-1603 blijkt dat de stad zelfs al veel langer quasi volledig verlaten was.
De kleine assijs, de balans, de korenmaat, de kalsijde, het ijkersrecht, de stadswallen en ander land … het was allemaal onverpacht gebleven. Ook het stadhuis werd niet gebruikt. De uitzonderlijke schepenvergaderingen die er zijn geweest, gingen door in het huis van de griffier. Issuwerecht bleef onbetaald. Veel renten die de stad moest betalen waren al niet meer betaald sinds de jaren 1583-1586. Ook het aandeel van de stad in het Transport van Vlaanderen was al niet meer betaald sinds 1586! De Gistelse lakenindustrie was volledig stilgevallen: *"Up de landen daer laecken raemen up plochten te staen, midts dat tzelfve onghebruuckt gheleghen heeft duer de troubelheyt des tyts, hier … nyet"*.

CONCLUSIE - De stad Gistel zat in 1638-1641 helemaal door haar reserves heen, en dat al sinds de herovering van het Brugse Vrije door de Spanjaarden in 1584. Dat Gistel strategisch gelegen was aan de waterweg van Brugge via Oostende naar Duinkerke werd niet betwist, maar ze konden de logementen niet aan, bij gebrek aan geld en inwoners. Het is te begrijpen dat ze de landvoogd vroegen om een deel van die militairen in de plattelandsparochies rond Gistel te logeren.

VOORBEELD: REKWEST 1638

TRANSCRIPTIE

À son Alteze Roijale
Remonstrent très humblement les baillij, bourgmaistre et eschevins de Gistelles, qu'ils se trouvent présentement chargez de quatre capitaines avec les officiers et soldats, montans à plus de cent, avecq intention d'y faire leurs compagnies completes, le tout selon de Vostre Alteze de recepvoir et loger en la maniere accoustumé les officiers et soldats Anglois que y envoiera le Maistre de Camp Gaige, ce que se doibt (soubs correction) entendre que lesdits soldats doibvent non seulement loger audit Gistelles, mais aussy sur tout le Gistel ambacht, pays du Francq, comme il appert par deux ordres et ordonnances sur semblable cas faites et soubsignees par feue son Alteze Serenissimme de glorieuse memoire cij joinctes par copie authenticque, et ce a cause que Gistelles n'est qu'une petite ville enclavé audit Gistel ambacht, et ruinee par les guerres precedentes ne comprenant en tout son pourpris que soixante tant maisons que cabanes, la plupart habitees de manouvriers gaignans leur viote aux villages circonvoisins, ce que se vérifie d'avantage par la pauvreté du corps entier de la ditte villette.

[Apostille]
Copie
Son Alteze ayant eu rapport du contenu de ceste requeste a déclaré et déclare son intention estre que les capitaines, officiers et soldats cy mentionnez se logent non seulement en la ville de Gistelles, mais aussy sur l'ambacht dudict Gistelles, ordonnant son Alteze aux uns et aux autres de se regler selon ce sans aucune difficulté. Fait à Bruxelles, le 2 de féburier 1638, estoit soubsigné El Cardinal Infante et plus bas par ordonnance de Son Alteze Royale, signé Verreijcken.

VERTALING

Aan zijn Koninklijke Hoogheid
Remonstreren heel ootmoedig de baljuw, burgemeester en schepenen van Gistel dat ze zich momenteel belast vinden met vier kapiteins, met officieren en soldaten, oplopend tot 100 personen, met de intentie van er hun compagnieën te vervolledigen, alles volgens Uwe Hoogheids wil om de Engelse officieren en soldaten die de kampmeester Gaige er zendt te ontvangen en te logeren op de gebruikelijke manier, wat doet verwachten (onder correctie) dat die soldaten niet alleen moeten logeren in Gistel, maar ook in heel Gistel ambacht in het land van het Vrije, zoals het lijkt door twee orders en ordonnanties in gelijkaardige gevallen en ondertekend door wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, hierbij gevoegd als authentieke kopie, en dat omdat Gistel niet meer is dan een kleine stad, volledig ingesloten in Gistel ambacht en geruïneerd door de voorgaande oorlogen, die in zijn geheel genomen niet meer dan 60 huizen en kotjes telt, grotendeels bewoond door arbeiders die hun levensonderhoud verdienen in de omliggende dorpen, wat de armzaligheid van het gezegde stadje aantoont.

[Marginale noot]
Kopie
Zijne Hoogheid die verslag kreeg van de inhoud van dit rekwest heeft verklaard dat het zijn intentie is dat de hier genoemde kapiteins, officieren en soldaten niet alleen gehuisvest worden in de stad Gistel, maar ook in het ambacht Gistel, Zijne Hoogheid aan iedereen bevelend om zich daarnaar te reguleren zonder moeilijk te doen. Gedaan te Brussel op de tweede februari 1638. Was ondertekend de Kardinaal-Infant en daaronder volgens ordonnantie van Zijn Koninklijke Hoogheid, ondertekend Verreyken.

Wordt vervolgd

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 2 - maart-april 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

OPROEP: SCHENKINGEN VAN ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES, … 1
LEZING: POORTERS EN BUITENPOORTERS IN DE NEDERLANDEN 2
NIEUWE UITGAVE VAN FAMILIEKUNDE BRUGGE: ERKENNINGEN VAN WEST-VLAAMSE GEWAPENDE WEERSTANDERS 2
NATIONAAL CONGRES VAN FAMILIEKUNDE 2023 IN BRUGGE 3
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN 4
HET AFKOPEN VAN PROCESSEN OOK AL IN 1597 5
NIEUWE WEBSITE VAN DE HEEMKRING BRUGS OMMELAND 6
ERVARING MET DE NIEUWE ZOEKROBOT VAN HET RIJKSARCHIEF 7
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM 9
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023 9
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (3) 10
BETWISTE VERKIEZINGEN TE BEVEREN-ONLEDE IN 1777 10

OPROEP: SCHENKINGEN VAN ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES, …

Schenkingen van genealogische documenten, zoals **rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken**, … worden door Familiekunde regio Brugge met dank aanvaard. Bij ons krijgt u de gemoedsrust dat uw verzameling voor altijd veilig bewaard blijft en dat ze opgenomen wordt in onze catalogus. Ze kan geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden en belandt niet in de krochten van een verzamelaar of in het kraam van een opkoper.

Brugse Stam met steun van:

BRUGGE Familiekunde Vlaanderen

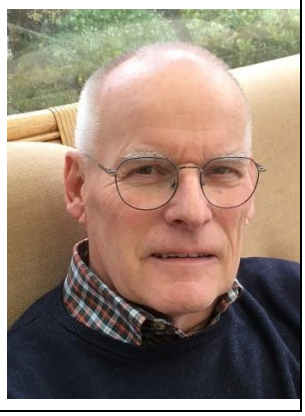
LEZING: POORTERS EN BUITENPOORTERS IN DE NEDERLANDEN

door Claude Gekiere

In samenwerking met de Heemkundige Kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: Maandag 27 maart 2023 om **19:30**
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, **Sint-Kruis**
Toegang: Toegangsprijs leden € 2,00, niet-leden € 5,00. Vooraf inschrijven niet nodig.

- Formaliteiten om poorter te worden (eisen, eed, poortersgeld, borgstelling, poortersbrief).
- Voordelen verbonden aan het poorterschap (op rechterlijk, economisch, fiscaal en militair vlak, beroep, functie, politiek, bij overlijden).
- Verplichtingen opgelegd aan poorters (vestiging, issuwerecht).
- Verlies van het poorterschap.

Claude Gekiere (°1950) is voorzitter van Familiekunde Vlaanderen, regio Deinze. Hij is auteur van diverse heemkundige en genealogische boeken en een frequent gevraagde spreker (vondelingen, geschiedenis van bidprentjes, het leven tijdens de Franse bezetting, de opvoeding van kinderen in de 17de-18de eeuw, godsdienstoorlogen en beeldenstorm, middeleeuwse gilden, lotelingen, chirurgijnen, poorters en buitenpoorters, …). Beroepsmatig werkte hij tot 2010 in de overheidsdienst pensioenen.

Claude Gekiere

NIEUWE UITGAVE VAN FAMILIEKUNDE BRUGGE: ERKENNINGEN VAN WEST-VLAAMSE GEWAPENDE WEERSTANDERS

Bewerking door Roland Verté

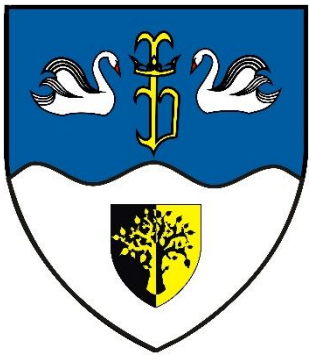
Kort na WO-II werden de ***'Statuten van Nationale Erkentelijkheid'*** opgesteld, om Belgen die weerwerk boden aan de Duitse bezetter, te eren (en te vergoeden). De grootste groep had het statuut van ***'Gewapende Weerstander'***.
In oktober 1944 bepaalde men dat het statuut van gewapende weerstander alleen kon verkregen worden als men al vóór 4 juni 1944 (net voor D-Day) gekend was bij een van de weerstandsverenigingen. De wet van 19 september 1945 bepaalde de vaststelling van het statuut van de gewapende weerstand. Hierbij werden 15 verzetsbewegingen erkend. In West-Vlaanderen waren de meesten aangesloten bij ***'Het Geheim Leger'***.
De betrokken persoon kon een aanvraag indienen om het statuut te bekomen. De aanvraag moest gestaafd zijn door een attest van bekendheid bij een verzetsorganisatie. De persoon moest dan voor een Erkenningscommissie verschijnen, die samengesteld was uit een burgerlijke rechter (die tevens voorzitter was), 2 militairen en 2 leden van de verzetsorganisatie waartoe de persoon zich bekende.

De index bevat volgende gegevens van alle 7.000 aanvragers: naam, adres, geboortedatum en -plaats en de evaluatie van hun aanvraag (goedgekeurd - uitgesteld - geweigerd).
Als een van uw familieleden in de lijst voorkomt, is dit opnieuw een prachtig (en eervol) verhaal om uw familiegeschiedenis aan te kleden.
Dank aan Roland Verté voor de bewerking.

De uitgave is 250 blz. en wordt digitaal toegestuurd via mail. Leden van FV betalen €10, niet-leden €13. Te bestellen door het bedrag te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge, met een parallel mailtje naar anne-marie.viaene<at>telenet.be.

NATIONAAL CONGRES VAN FAMILIEKUNDE 2023 IN BRUGGE

In maart 2017 organiseerde onze Brugse afdeling **(FV Brugge)** het jaarlijkse nationaal congres van Familiekunde Vlaanderen. Dat vond plaats in de stadshallen en was een enorm succes.
In 2023 zal het **56ste** nationaal congres opnieuw plaatsvinden in Brugge. Het wordt georganiseerd door het Heraldisch College van Familiekunde, in samenwerking met FV Brugge. Met een interessant programma rekenen we opnieuw op een talrijke opkomst.

Het Heraldisch College **(HC)** is de afdeling van Familiekunde Vlaanderen die u helpt bij het ontwerpen van een wapenschild, en zorgt voor de registratie.

In 2023 bestaat het HC 50 jaar. Bij deze gelegenheid publiceert het HC alle 536 wapenschilden die tot nu geregistreerd zijn, in een prestigieus boek. Bovendien organiseert het HC in 2023 het jaarlijkse Congres van Familiekunde Vlaanderen onder het thema:

HERALDIEK

Het Congres gaat door in het Sint-Lodewijkscollege te Brugge. In de voormiddag zijn er 2 lezingen. In de namiddag hebt u de keuze tussen een workshop over het ontwerpen van een wapenschild, of anders een gegidste wandeling door Brugge met aandacht voor aanwezige wapenschilden. Als finaal hoogtepunt ontvangt burgemeester Dirk De fauw een wapenschild, speciaal voor hem ontworpen.

Datum en plaats

Zaterdag 18 maart 2022 in het Sint-Lodewijkscollege, Magdalenastraat 30 te Brugge (op wandelafstand van het station, kant Sint-Michiels).

Programma

09:00 Onthaal van de deelnemers met koffie, in het auditorium van het college.

10:00 Openingsceremonie door Wilfried Devoldere (voorzitter FV), door Johan Roelstraete (voorzitter HC) en door de erfgoedorganisatie Histories.

10:30 Eerste voordracht. Vreemde vogels? De adelaar in de Spaans-Habsburgse heraldiek na Karel V, door dr. hist. Steven THIRY.

11:30 Tweede voordracht. Heraldiek in revolutionaire tijden. De vernietiging van adellijke familiewapens in onze gewesten tijdens het Franse bestuur, door prof. Paul JANSSENS.

12:30 Middagpauze met broodjeslunch in de eetzaal van het Sint-Lodewijkscollege (€ 12,00).

14:00 Alternatief 1. Workshop over het ontwerp van een persoonlijk familiewapen. Eerst een korte inleiding door voorzitter Johan ROELSTRAETE. Daarna, in aparte lokaaltjes, mogelijkheid tot persoonlijke discussie met enkele herauten van het HC om dit verder uit te werken.

14:00 Alternatief 2. Heraldische wandeling in Brugge o.l.v. Benoit KERVYN de VOLKAERSBEKE.

17:00 Overhandiging van familiewapens, o.m. aan Dirk De fauw, burgemeester van Brugge.

18:00 Receptie voor de ingeschreven deelnemers en de genodigden.

Voor dit programma dient men in te schrijven. De prijs is € 15,00 (evt. broodjeslunch € 12,00).
https://familiekunde-vlaanderen.be/system/files/congres_flyer.pdf

Informatiestanden

Parallel met bovenstaand programma zijn er informatiestanden van heraldische, genealogische en erfgoedorganisaties en van boekhandels. Die zijn vrij toegankelijk van 10:00 tot 17:00.

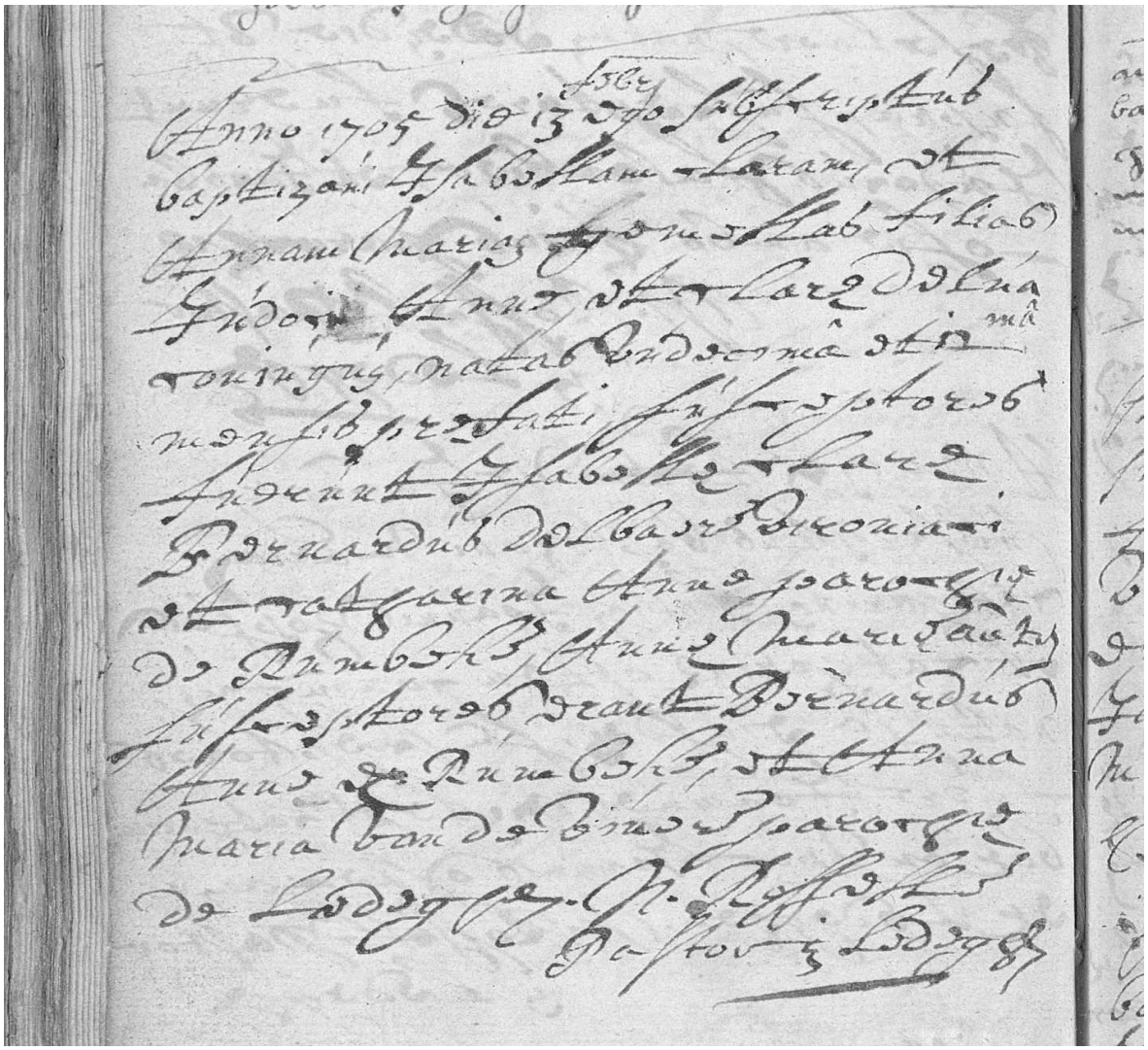
Bestelling van het wapenboek van het Heraldisch College (1973-2023)

https://www.familiekunde-vlaanderen.be/system/files/BestelbonWapenboek.pdf

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Paul Lanssens

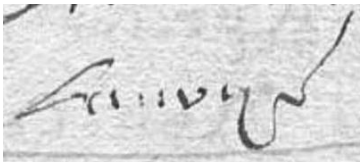
Collega bestuurslid **Reinhilde Aendekerk** vond een speciale doopakte uit 1705 in Ledegem. Wat er speciaal aan is? Laten we het een taalspelletje noemen. Een spel met de Latijnse vervoegingen van de voornaam 'Anna' en de familienaam 'Anne' ...

Anno 1705 die 13 febr ego subscriptus | baptizavi Isabellam Claram et | Annam Mariam gemellas filias | Judoci Anne et clarae delva | conjugum, natas undecima et 12 ma | mensis prefati, susceptores | fuerunt Isabellae clarae | Bernardus Delbaere Vironiaci | et Catharina Anne parochiae | de Rumbeke, Annae Mariae autem | susceptores erant Bernardus | Anne ex Rumbeke, et Anna | Maria Van de Vivere parochiae | de Ledeghem. *N. Rosselle Pastor in Ledeghem*	*Op 13 februari 1705 heb ik ondergetekende gedoopt Isabella Clara en Anna Maria, tweelingdochters van Judocus Anne en van Clara Delva, echtgenoten. Ze zijn geboren de elfde en de 12de van de voornoemde maand. Peter & meter van Isabella Clara waren Bernardus Delbaere uit Wervik en Catharina Anne uit de parochie van Rumbeke. Peter & meter van Anna Maria daarentegen, waren Bernardus Anne uit Rumbeke en Anna Maria Van de Vivere uit de parochie van Ledegem. N. Rosselle, pastoor in Ledegem.*

Aanvulling op de oefening uit ons vorig nummer.

In onze oefening van januari ll. lazen we de tweede getuige als 'Lamyn'. Dat moest zijn 'Lanoye'. Dank aan **Ronny Debbaut** en **Johan Beun** voor hun opmerkzaamheid.

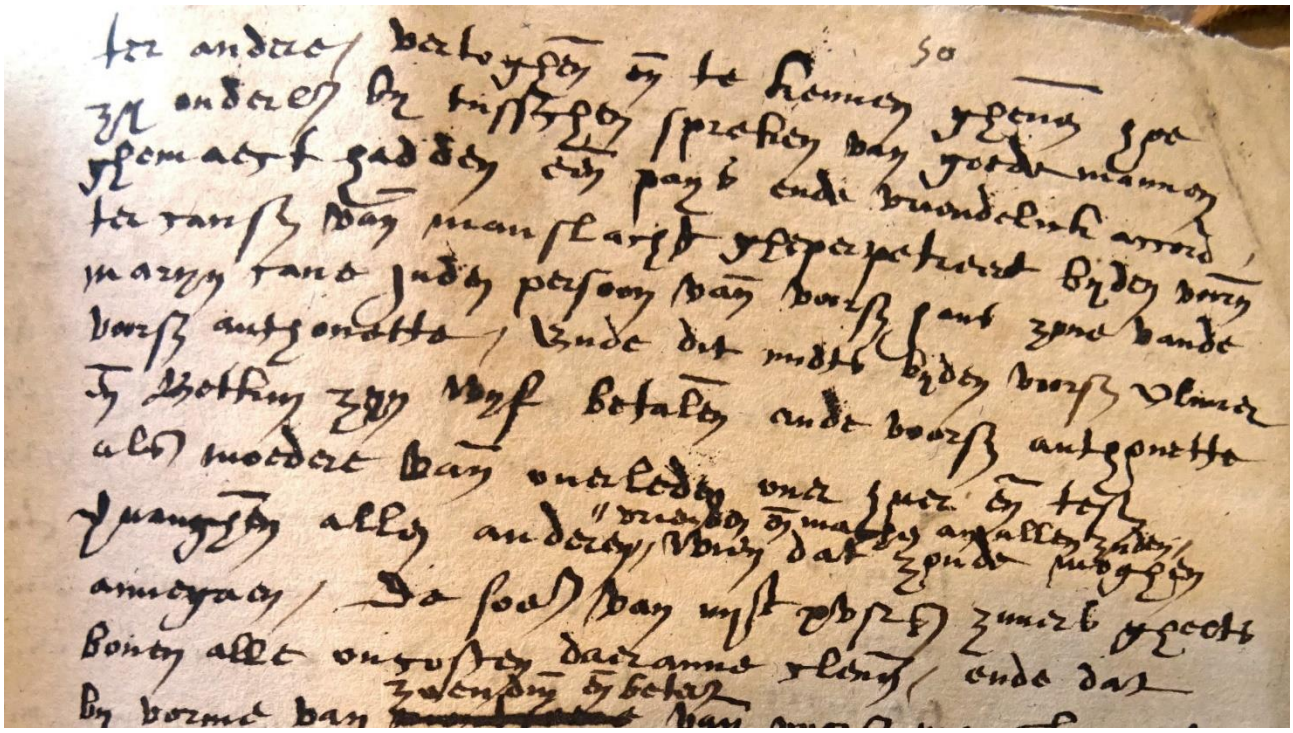
HET AFKOPEN VAN PROCESSEN OOK AL IN 1597

Jean-Marie Bulthé en Jo Patteeuw

Het afkopen van een proces kwam nog onlangs in het nieuws, toen in de Operatie Propere Handen, officieel de Operatie Zero, enkele belangrijke en kapitaalkrachtige personen uit de voetbalwereld een eventuele veroordeling konden afkopen in ruil voor een boete en een schuldbekentenis. Het warm water werd hier echter niet uitgevonden, want in de 15de en de 16de eeuw was dit principe ook al in zwang, zoals ons lid **Laurent Inghelbrecht** bevestigde.

Zo bijvoorbeeld een akte uit de heerlijkheid Oostkamp **[**[1]**]**. Daar wordt het verhaal beschreven, waarbij een zekere Maryn Cane *manslagh* pleegde op Hans Verbeke, die overleed aan de gevolgen van de opgelopen zware blessures aan de linkerarm. De dader Maryn Cane woonde op de heerlijkheid Oostkamp. Het slachtoffer Hans Verbeke werd vertegenwoordigd door zijn *natuurlicke moeder* Anthonette Verbeke, woonachtig in Gent.

Maar wat lezen we daarna in de bewuste akte? **(dit is een extra oefening Oud Schrift …)**

ten andere, vertoghende ende te kennen ghevende hoe
zy onderlinghe by tusschen spreken van goede mannen
ghemaect hadden eenen pays ende vriendelick accord
ter causen vande manslacht gheperpetieert by den voornoemden
Maryn Cane inden persoon vande voorseyde Hans zone vande
Voorseyde Anthonette, ende dit midts by den voorseyde Olivier
ende Betken zyn wyf betalende ande voorseyde Anthonette
als moedere vande overleden over huer ende tosten
vervanghende allen anderen vrienden ende maghen an allen zyden wien dat zoude moghen
annegaan, de somme van iiii ponden xv schellingen grooten zuvers ghelts
boven alle oncosten daeranne clevende, ende dat
… enz…

[1] RAB, heerlijkheid Oostkamp register 13/3 f. 49v, aktedatum 01.10.1597

Inderdaad, je leest het goed. Voordat het tot een proces kwam, sloten beide partijen een overeenkomst, waarbij Maryn Cane zich bereid verklaarde om de som van 4 ponden en 16 schellingen groot te betalen aan Anthonette Verbeke, en dit bovenop alle andere onkosten. Om een idee te geven van de grootte van deze afkoopsom: dit kwam toen ongeveer overeen met de prijs van een paard. Daardoor ontliep Maryn Cane na het betalen van dat bedrag blijkbaar ook alle rechtsvervolging.

Jan Van Rompaey **[**[2b]**]** heeft het in zijn studie over het grafelijk baljuwschap in Vlaanderen in de 15de eeuw, in deze gevallen constant over het ***'composeren'***. Dat betekent dat je als schuldige, voordat er een vonnis werd uitgesproken, al ging onderhandelen met de baljuw over een afkoopsom, zodat deze laatste de eerstgenoemde niet zou vervolgen voor de Schepenbank of de Raad van Vlaanderen. Een bewijs dat wie over voldoende financiële middelen beschikte, daarmee ook zijn vel kon redden.

Het valt op in diverse processen, waar de slachtoffers zich soms tevreden stelden met belachelijk kleine bedragen, dat het hier dikwijls ging over partijen waarbij de mannelijke figuur (vader, echtgenoot, …) ontbrak. Denk hier vooral aan weduwen, verlaten vrouwen, meisjes wiens vader overleden was en jonge vrouwen waar het niet boterde met de stiefvader. Een veel voorkomend geval was dit van ongewenst zwangere meisjes, waar de "vader" (en vaak ook de ouders) geen huwelijk wensten. Meestal eisten de meisjes dan de betaling van het kraambed én alimentatie voor het kind. Dit laatste werd soms vervangen door het achterlaten van het pasgeboren kindje bij de vader. Laurent gaf hierbij het voorbeeld van een meisje dat zich tevreden stelde met een … hesp!

Met andere woorden kan men stellen dat vrouwen en meisjes in dergelijke kwetsbare situaties, door onwetendheid of bij gebrek aan beter weten, zich soms veel te rap lieten doen als het over schadevergoeding ging. Daarnaast was er de rol van de baljuw, die de dader moest vervolgen, maar die dus toeliet om een gebeurlijke vervolging af te kopen.

[2b] Jan Van Rompaey, Het grafelijk baljuwsambt in Vlaanderen tijdens de Bourgondische periode, Brussel, 1967, p. 1-109

NIEUWE WEBSITE VAN DE HEEMKRING BRUGS OMMELAND

Jarenlang gaf de stad Brugge aan alle Brugse verenigingen die dat wensten, gratis webruimte mét ondersteuning, op 'www.brugseverenigingen.be'. Die dienst voldeed niet meer aan de huidige normen voor een veilig internet en werd stopgezet vanaf 31 december 2022.

Onze partner, de **Heemkundige Kring Brugs Ommeland**, verloor dus haar website. Het jarenlange titanenwerk van Yvette Kemel verdween van het scherm. Op 1 januari 2023 kon de H.K. haar nieuwe website aankondigen.
https://heemkundebrugsommeland.be

Nog even herinneren dat wij – Familiekunde Vlaanderen regio Brugge – vroeger ook gebruik maakten van de afgeschafte webruimte van de stad Brugge. Onze nieuwe website én onze nieuwe webmaster (Hervé Ceulenaere) hebben we al geopenbaard in ons nummer van september-oktober 2022 **[**[2]**]**.
https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be

Onlangs hebben we trouwens een pagina toegevoegd met links naar privéwebsites van onze leden.
https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/index.php/links/links-fvleden

---

[2] Brugse Stam, jg. 54 n° 5 (september-oktober 2022), blz 2

ERVARING MET DE NIEUWE ZOEKROBOT VAN HET RIJKSARCHIEF

Reinhilde Aendekerk

De langverwachte nieuwe zoekrobot van het Rijksarchief staat sinds januari 2023 online.
https://genealogie.arch.be/

Wie al een gratis account heeft, kan in principe met dat wachtwoord ook op de nieuwe site inloggen. Maar, het wachtwoord moet NU wel voldoen aan bepaalde voorwaarden, het moet nl. minstens bestaan uit acht karakters waarvan zeker één kleine letter, één hoofdletter, één getal en één speciaal teken. Het eenvoudigste is, om **vooraf** je wachtwoord **conform** te wijzigen op de oude site ('search.ach.be' blijft nog 6 maanden). Daarna kun je foutloos inloggen op nieuwe site.

Eerst moet je kiezen tussen 'zoeken naar akten' of 'zoeken naar personen'. Het eerste item is vernieuwd, het tweede blijft nog werken zoals voorheen. **In dit artikel zoeken we naar akten**.

Je zoekt voortaan rechtstreeks op de plaatsnaam, dus niet meer vooraf de provincie aanduiden. Je geeft aan of je parochieregisters (tot 1796) of burgerlijke stand (vanaf 1796) wil raadplegen en je kan ook verfijnen op periode. Vanaf nu kan je de pagina's ook downloaden.

De url's die naar de vorige zoekrobot verwezen, waren niet permanent. Na het verdwijnen van de oude zoekrobot, zullen deze url's dus niet meer werken. Dat is erg jammer, maar het RA meldt dat de nieuwe url's nu wel permanent ('eeuwig') zullen zijn. Wie op zijn eigen website of in zijn genealogisch programma url's als bronverwijzing heeft ingevoerd, zal die dus moeten vervangen.

- - - -

Kies je niet voor Geboorten, Huwelijken of Overlijdens, maar voor ‘Andere aktetypes', dan is dit het keuzemenu:

Nieuw en een voordeel is, dat je meteen kan zien welke aktes of registers niet beschikbaar zijn. Klik op ⓘ en je leest de reden van onbeschikbaarheid.

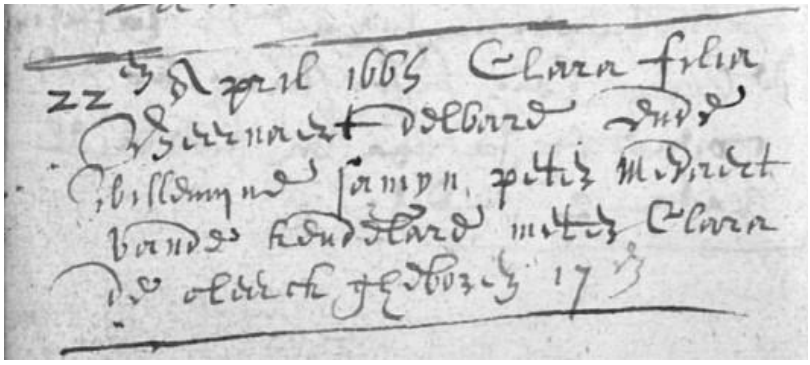

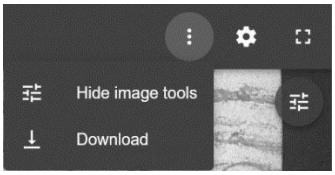
Parochies en andere instellingen	Documenttype	Beginjaar	Eindjaar	Datum van update		
Sint-Petrus en Paulus	Doopakten	03/01/1644	31/12/1671	02/02/2022 Nieuw	ⓘ	Raadplegen
Sint-Petrus en Paulus	Doopakten	01/11/1658	05/09/1668	02/02/2022 Nieuw	ⓘ	Raadplegen
Sint-Petrus en Paulus	Doopakten	16/09/1668	15/04/1674	02/02/2022 Nieuw	ⓘ	Raadplegen
Sint-Petrus en Paulus	Doopakten	22/04/1674	26/09/1709	02/02/2022 Nieuw	ⓘ	Raadplegen

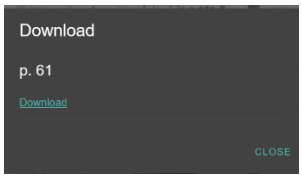
Mijn zoekopdracht: parochie-registers Rumbeke, doopakten, periode 1650 tot 1700 geeft als resultaat 4 registers.

Voor 1665 heb ik de keuze tussen 2 mogelijke registers: 1644-1674 en 1658-1668.
In het register van 1658-1668 vind ik op pagina 61 van 91 de doopakte van Clara Delbare, als dochter van Beernaert delbare ende Willemyne samyn, geboren de 17de april 1665 en gedoopt de 18de.

Ik kan nu de pagina van het register downloaden om nadien de doopakte naar wens bij te snijden. Om te downloaden klik je bovenaan rechts op de 3 puntjes en de download knop verschijnt.

Enkele (kleinere) minpuntjes van de nieuwe zoekrobot

- Het soms lang uploaden van pagina's en dat de beelden soms flou kunnen zijn.
- Dat je de 'zoom' niet kan vastzetten om doorheen het register te bladeren. Je moet telkens pagina per pagina opnieuw 'inzoomen'. Dat kan met een simpele muisklik of via het + tekentje.
- Dat de mogelijkheid om een aantal pagina's te skippen, er niet meer is. Je kan nu nog enkel rechts onderaan een andere pagina oproepen en zelf zo een aantal pagina's overslaan.

Digitalisering van de akten 1910-1950

De digitalisering van de akten uit de periode 1910-1950 is momenteel volop aan de gang door Familysearch (FS) in drie scanateliers. Het RA sloot met FS een overeenkomst waarbij FS, als tegenprestatie voor de geleverde inspanning, het exclusiviteitsrecht op hergebruik kreeg. Je kan dus, zoals nu reeds het geval was, ook bij FS de aktes raadplegen. Er zal in blokken van tien jaar gewerkt worden, in functie van de geldende raadplegingstermijnen: overlijdensakten na 50 jaar, huwelijksakten na 75 jaar en geboorteakten na 100 jaar.

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concrete datums en aanwezige bestuursleden voor 2023:

- ma 06/03: Paul Lanssens	- ma 01/05: Feestdag gesloten	- ma 03/07: Reinhilde Aendekerk
- wo 08/03: Eddy Dubruqué	- wo 10/05: Eddy Dubruqué	- wo 12/07: Eddy Dubruqué
- za 25/03: Jean-Marie Bulthé	- za 27/05: Tony Strypsteen	- za 22/07: Anne Marie Viaene
- ma 03/04: Anne Marie Viaene	- ma 05/06: Jo Patteeuw	- ma 07/08: Jean-Marie Bulthé
- wo 12/04: Eddy Dubruqué	- wo 14/06: Jean-Marie Bulthé	- wo 09/08: Eddy Dubruqué
- za 22/04: Raf Barzeele	- za 24/06: Johan Haerynck	- za 26/08: Anne Marie Viaene

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Dit zijn de datums voor de vrijwilligers:

do 09/03	di 14/03	do 23/03	di 28/03	do 06/04	di 11/04	do 20/04	di 25/04	
do 04/05	di 09/05	OHH	di 23/05	do 01/06	di 06/06	do 15/06	di 20/06	do 29/06

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

De lidgelden dienen voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Stort € 40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **“Lidgeld 2023 afdeling Brugge”**.

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 120.000 door [3]. De eerste 6000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdsgeest.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (3)
BETWISTE VERKIEZINGEN TE BEVEREN-ONLEDE IN 1777

Laurent Inghelbrecht

**** Rijksarchief Brugge - INV 278 - Processen Brugse Vrije - Dossier 27460 ****

Een voorbeeld van een proces, waarbij de boeren uit Beveren-Roeselare in 1777 beroep indienden bij de rechtbank van het Brugse Vrije, tégen hun burgemeester.

Zo ontdekken we dat het gewone volk, in de laatste jaren vóór de Franse Revolutie, al opstandig durfde te zijn. We lezen ook dat de schepen van Beveren voorspelt, dat één activist een ganse gemeenschap zal kunnen blokkeren… als dat niet actueel is !

Op 23 april 1777 riepen in heerlijkheid Beveren-Onlede de burgemeester en schepenen, in toepassing van het reglement voor het platteland van 30 juli 1672 en de interpretatie ervan van 22 december 1672, de inwoners en landeigenaars van de parochie en heerlijkheid Beveren samen, voor de verkiezing van de twee vertegenwoordigers van de landeigenaars en de vijf van de notabele gebruikers. Dat was een vroege voorloper van de huidige gemeenteraad.
Op een bevolking van ongeveer 320 mensen, daagden 18 kiezers op. Die gingen over tot de verkiezing, zoals ze het altijd gewoon waren geweest. Ze spraken daarvoor een actuaris aan, een gelegenheidssecretaris. In twee aparte kamers werden twee vertegenwoordigers uit de landeigenaars gekozen en vijf uit de gebruikers. Alle verkozenen kwamen uit de 18 stemmers, al werd er ook op meerdere afwezigen gestemd. Meerdere stemmers behaalden zelf geen stemmen. Die stemden dus zelf niet eens op zichzelf. Het blad met het resultaat van die verkiezing werd aan de burgemeester en schepenen overhandigd zodat zij konden publiceren wie de verkiezingen won. Maar … de burgemeester en schepenen erkenden de uitslag van de verkiezing niet. Ze richtten zelf een nieuwe verkiezing in en stelden zelf zeven mensen aan.

Guillaume Vermander, Pieter Joannes Byloo en consoorten waren inwoners van de parochie en heerlijkheid Beveren. Ze woonden er, hadden er land in eigendom, én baatten er een bedrijf uit. Ze waren dus grote gelanden en notabele gebruikers. Ze stuurden op 10 mei 1777 een rekwest aan de burgemeesters en schepenen van het Brugse Vrije als hoofdcollege. Daarin verhaalden ze hoe de verkiezing in het wethuis verlopen was, conform het reglement op het platteland. De supplianten eisten dat de zeven personen die in de stemming verkozen werden, effectief aangesteld zouden worden, en dat de aanduiding achteraf door burgemeester en schepenen, nietig verklaard zou worden.

De schepenen van het Vrije als rechters besloten dat, in geval van oppositie vanwege de Beverense burgemeester en schepenen, er summier en mondeling zou geprocedeerd worden. Op 17 mei 1777 moesten de *supplianten* (verzoekers, eisers) en de verweerders verschijnen in de kamer van het Vrije. Namens de supplianten waren naast Byloo ook Anthone Stalens, Joseph Hostens en Jacobus Vereecke aanwezig, met hun procureur Loijs de oude. Namens de verweerders was de Beverense schepen Hendrik van Antwerpen aanwezig, met de procureur Loijs de jonge.

[3] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ook deze staan op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

Schepen van Antwerpen noemde de supplianten *muitmakers, keuterboertjes* of *arbeiders*, waarvan het niet zeker was of ze ook maar van een lapje grond eigenaar waren. Ze mochten zich volgens hem geen grote gelanden noch notabele gebruikers noemen. Zelfs als hadden ze die hoedanigheid, dan nog konden ze volgens hem de Beverense burgemeester en schepenen niet uitdagen voor een proces. Wat ze gedaan hadden was niet meer dan een 'vexatie', een kwelling. Enkel de gemeenschap als geheel zou kunnen reageren.

In hun mondelinge repliek van 31 mei 1777 hekelden de supplianten dat schepen van Antwerpen hen '*muitmakers*' noemde. **Symptomatisch voor de laatste decennia van de 18de eeuw**, stak het de supplianten, dat schepen van Antwerpen weigerde om hen in het bestuur van hun heerlijkheid op te nemen en ze daartoe te erkennen als grote gelanden (eigenaars) of als notabele gebruikers (landbouwers).
Schepen Hendrijck van Antwerpen probeerde integendeel de supplianten monddood te maken, door over hen te zeggen dat het keuterboertjes waren: "*want geheel sheesschers bedrijfven bestaen in een cleen gebruijck ofte aerbeijders plaetsen, sonder dat sij van peert ofte steert voorsien sijn, ende buijten hun kleen ghebruijck en weet men niet datter aen hun eenen voet landt soude competeren*".

De supplianten repliceerden dat meerderen van hen zowel grote eigenaar als gebruiker waren. Ze waren wel zo kritisch om de schepenen van het Vrije er op te wijzen, dat ze alle concrete cijfers in de rollen van pointing en zetting konden vinden. Guillaume Vermandere was eigenaar van een hofstede met 14 gemeten land die hij bewerkte. Pieter Joannes Byloo was pachter van een gelijkaardig bedrijf. Eigenlijk waren ze daarmee geen grote boeren; hierin kunnen we de schepen gelijk geven. Maar het ging ook niet om deze supplianten zelf, want zij waren niet bij de verkozenen.
Aan de schepenen van het Vrije beschreven zij hun kompanen: "*Jae, sij sullen daer onder vinden eenen Joseph Hostens, proprietaris van drije hofsteden ende een huijs met de medegaende landen, Pieter Hostens, ghebruijcker eender hofstede groot 25 ghemeten, Jacob Vereecke, Jan Claeijs, Joseph de Puijdt, Joseph van Tourenhout, proprietarissen ende mede ghebruijckers respectivelijck van eene hofstede de groot t'sestigh, dertigh ende twintigh gemeten; Joos de Coninck, Joseph Cappelle, Pieter Muytte, Anthone Stalen, gebruijckers, respectivelijck van hofsteden groot 60, 40, 47 ende 26 gemeten*".

De beide eisers waren niet gefrustreerd omdat ze zelf niet aangesteld werden. Vermander kreeg één verdwaalde stem, Byloo geen enkele. Ze hebben ook niet op zichzelf gestemd. Het is duidelijk dat ze zich niet stelden. We kunnen maar veronderstellen dat beide mannen een verantwoordelijkheid droegen in hun heerlijkheid zoals nu bijvoorbeeld de voorzitters van de lokale afdelingen van politieke partijen. Ze vochten vooral de werkwijze van de Beverense burgemeester en schepenen aan.
Doorheen het proces herhaalden deze verzoekers meermaals dat de 18 mensen die naar de stemming waren gekomen de stemming hadden gehouden naar oud gebruik en dat die stemming dus rechtsgeldig was. Ze beweerden het hele verloop van de verkiezing en wat daarbij misliep te kunnen bewijzen.

De in het verweer gedreven burgemeester en schepenen van Beveren hebben dat op zich in het proces niet betwist. De supplianten vonden het niet kunnen dat de burgemeester en schepenen, als een nieuwigheid, de verkiezingen anders organiseerden. Ze riepen de kandidaat-stemmers één voor één bij zich, op een wel heel on-transparante wijze: "*Ter convocatie van wegen de verweerders ten gelijcken sijnde gedaen op den 23 april lestleden hebben sij s'verweerders bij pure nieuwigheydt begeerd dat elck van de gelande ende gemeente elck in sijn particulier voor hun in hunne wet caemer saude ghecompareert hebben omme voor hun hunnen voijs te declareren*". Op een enkeling na had iedereen geweigerd aan die nepverkiezing deel te nemen. In hun rekwest hebben de eisers het over: "*… datter maer een eenighen ende seer gheringhen persoon by hun binnen gegaen en is, hebben sy burghmeester ende schepenen op hun chef vercooren twee uyt de ghelande ende vyfve uyt de notable, de welcke sy in de qualiteydt hebben gheroepen om daeghs daer naer te staen over de licquidatie van den staet van oncosten der voorschreven prochie*".

De supplianten hekelden dat de burgemeester en schepenen uitkozen wie er toezicht mocht houden in hun 'gemeenteraad'. Daar hadden de eisers een punt. Want als de burgemeester en schepenen eigen mannetjes konden aanstellen in het orgaan dat hen moest controleren, lag de weg open naar vriendjespolitiek, corruptie en mondsnoering van de kritische belastingbetaler: "*altydt draeijt [het resultaat van zo'n discrete stemming] op broeders ende swaegers van de wethouderen ofte van hunnen aenhangh*". Daarom wilden de supplianten "*versekert sijn op wie dat de pluraliteijt van de stemmen*" zou vallen, "*welcke satisfactie sij niet en hebben als wanneer dat de voijsen één voor één separatelijck afgenomen worden in den collegie ende door het selve opgenomen worden in hunne absentie*".

De supplianten vroegen dus de annulering van de nepverkiezing door de burgemeester en schepenen van de heerlijkheid. In het proces dat ongeveer vijf jaar aangesleept heeft, waanden de burgemeester en schepenen van Beveren zich ongenaakbaar. Typerend voor die houding is dat de Beverense schepen Hendrijck Van Antwerpen van in het begin het document "*expresse comste*" indiende om zijn transportkosten van de supplianten terug te vorderen eens die het proces verloren zouden hebben.
Daarnaast heeft hij van meet af aan de supplianten verbaal beledigd. Hij ontkende expliciet dat ze grote eigenaars of notabele gebruikers zouden zijn, beschreef ze als keuterboertjes en noemde ze '*muijtmaeckers*'. Hij ging een stap te ver door in clichés onder meer te schrijven dat er met de boeren niks meer aan te vangen valt, als ze gedronken hebben. Later in het proces verantwoordde hij zijn schofferende taal tegenover de supplianten als dat hij ze niet beledigde, maar gewoon te gronde inging op wie ze maar waren!
Dat de schepenen van het Vrije als rechters in deze zaak, daar niet op gereageerd hebben zegt impliciet iets over hen als rechters over hun appendante bestuurders. De supplianten immers hebben een paar keer in de processtukken aangestipt dat ze gestoord zijn door zijn uitspraken: "*Dien volghens elcken particulieren, al en waere hij maer alleene, magh spreken voor sijn reght. Ende die van syn recht gebruijckt en doet aen niemand injurie nochte ongelijck, maer het is injurieus van hem uijt dien hoofde uijt te schelden voor muijtmaker. Naementlijck in het cas dat de heesschers niet anders en doen, nochte voor en hebben te doen als te maintineren een al oude gebruijck uijt haere majesteijts beroepen placcaeten*".

Inhoudelijk probeerden de verwerende burgemeester en schepenen van Beveren het proces af te blokken. Verweerder Hendrick van Antwerpen betwistte dat gewone inwoners het recht zouden hebben om hun regeerders voor de rechtbank te dagvaarden. Enerzijds zouden de supplianten nooit kunnen aantonen dat ze een persoonlijk belang hadden in dit proces. Anderzijds konden ze volgens hem niet optreden namens de gemeenschap. Hij vroeg de supplianten of ze elk in hun eigen naam of in naam van de Beverense gemeenschap optraden. De supplianten antwoordden dat ze zowel elk in eigen naam als in naam van de gemeenschap optraden. In een tussenvonnis werd hun rekwest voor zover ze namens de gemeenschap optraden onontvankelijk verklaard. In datzelfde tussenvonnis moesten de Beverense burgemeester en schepenen contesteren of akkoord gaan met wat de supplianten vroegen. De verweerders in hun verdere stukken deden afleidingsmaneuvers. Toen ze in een volgend tussenvonnis op 21 januari 1782 er opnieuw werden op gewezen dat ze nog steeds moesten contesteren hadden ze door het proces wellicht al teveel van hun pluimen verloren in de lokale gemeenschap. Het proces viel geruisloos stil zonder een vonnis.

Tot op vandaag zijn de woorden van de verwerende Beverense schepen Hendrijck van Antwerpen relevant: "*waerbij aldien dat eenen individu machtigh waere te agieren over saeken die een geheel gemeente regarderen den weg waere geopent om menigvuldige jae ontelbaere alteratien te ontmoeten*". Hij voorspelde dus dat één enkele activist een ganse gemeenschap zou kunnen blokkeren. Denk aan de Nederlander Johan Vollenbroek, die in 2018 de hele Nederlandse landbouwsector op zijn kop zette, toen hij een rechterlijke uitspraak bekwam, die de stikstofcrisis veroorzaakte. En denk aan het stadion van Club Brugge …

Wordt vervolgd

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 3 - mei-juni 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE	1
LEZING: VAN 'DE ZORGE' TOT BRAZILIË: EEN FAMILIEGESCHIEDENIS	2
NIEUWE PUBLICATIE: DE BLANKENBERGSE WATERING, OMMELOPER 1617-1630	3
IN MEMORIAM JAN TANGHE	3
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	4
ZOEKTOCHT OVERLIJDENSAKTE VAN MICHAEL VANDEWIELE UIT ZWEVEZELE	5
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	8
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023	8
NOTULEN ALGEMENE VERGADERING FV REGIO BRUGGE VZW	9
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (4)	10
PROCESSEN OVER VAGE (NIET GEBRUIKTE) LANDEN	10

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE

Brugge is een zeer dynamische regio van Familiekunde Vlaanderen (FV). Al 55 jaar zijn wij bekend voor het ontsluiten en publiceren van diverse genealogische bronnen. Veel van die publicaties zijn nog altijd te koop, intussen digitaal. Voordelen van digitaal: volledig doorzoekbaar op gelijk welk trefwoord én je betaalt slechts een fractie van de vroegere *papieren prijs*. Hier is de lijst: **https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/index.php/publicaties**

We bezitten ook meer dan 800.000 bidprentjes en rouwbrieven. Die kunnen geraadpleegd worden op de computers in ons documentatiecentrum, maar je kan ook kopieën bestellen. Daarvoor zijn we sinds maart 2023 toegetreden tot de zoekrobot **'Karakol'**. Dit is de link: **https://www.karakol.be/**

Brugse Stam met steun van:

LEZING: VAN ‘DE ZORGE’ TOT BRAZILIË: EEN FAMILIEGESCHIEDENIS

Door Pedro Argenti

In samenwerking met de stadsbibliotheek van Brugge

Tijdstip: Donderdag 4 mei 2023 om **19:30.**
Waar: Bibliotheekfiliaal ‘De Zorge’, Moerkerkse Steenweg 190, 8310 **Sint-Kruis.**
Toegang: Gratis en met een drankje achteraf, aangeboden door de bibliotheek.
Inschrijven: Graag (niet verplicht) vooraf via: https://brugge.bibliotheek.be/pedro-argenti

Het familieverhaal van Pedro Argenti, van Braziliaanse afkomst, is zeer boeiend en kent een verrassende link met Sint-Kruis, meer bepaald met de oude herberg ‘De Zorge’.
Pedro kwam als jongeman van Brazilië naar Antwerpen om te studeren, en is sindsdien in België blijven wonen en werken. Zijn beroep is IT-consulent. Dankzij één van zijn hobby’s, genealogie, ontdekte hij dat hij Belgische roots heeft. Zijn betovergrootvader Hypolite van den Neste werd geboren in De Zorge, en is in 1859 met zijn ouders naar Brazilië uitgeweken.

Dit emigratieverhaal kadert binnen een grotere migratiedynamiek, waarbij in diezelfde periode verschillende Belgische families inscheepten in de haven van Antwerpen, om van daaruit koers te zetten naar Santa Maria da Soledade, één van de kolonies in Brazilië. Aan de hand van vele documenten en afbeeldingen toont hij ons hoe zijn betovergrootvader, samen met zijn ouders Petrus van den Neste en Barbara de Jonghe, in Brazilië zijn aangekomen.

Pedro gaf al eens een lezing in Brugge en kwam over als een bevlogen spreker met een boeiend verhaal. Intussen heeft zijn onderzoek veel nieuw materiaal opgeleverd.

Het stedelijk bibliotheekfiliaal ‘De Zorge’ ligt op een boogscheut van het originele oude gebouw ‘De Zorge’ en is dus de ideale locatie voor deze lezing.

Foto van ‘De Zorge’ op vandaag. De bouw werd gestart in 1834. Daarvoor was het landbouwgrond. Tot 1934 was het een herberg. Vanaf 1934 tot 1969 was hier het gemeentehuis van Sint-Kruis. Na de fusie van 1970 en tot 1977, was De Zorge noodbibliotheek. Sinds 1978 is het deels de vaste stek van de Heemkring ‘Brugs Ommeland’ en een ander deel is een zaal die verhuurd wordt door de stad Brugge.
Zie artikel in Brugs Ommeland 2005 n°2, door Yvette Kemel.

Nieuwe uitgave van Familiekunde Brugge

DE BLANKENBERGSE WATERING, OMMELOPER 1617-1630

Bewerking door Roland Verté

Deze ommeloper beschrijft de gronden en hun eigenaars op de parochies/gemeenten Blankenberge, Bredene, Brugge-Sint-Baafs, Brugge-Sint-Gillis, Brugge-Sint-Jans, Brugge-Sint-Salvators, Ettelgem, Houtave, Jabbeke, Klemskerke, Meetkerke, Nieuwmunster, Oudenburg, Sint-Andries, Sint-Jans-op-de-Dijk, Sint-Pieters-op-de-Dijk, Snellegem, Stalhille, Uitkerke, Varsenare, Vlissegem, Wenduine, Zerkegem, Zuienkerke (onderlijnd = veel vermeld). De oppervlakte van de gronden onder deze watering bedroeg 35.146 gemeten en 226 roeden, hetzij 15.548 ha.

De landmeters Florens en Octaviaan VAN MARISSIEN begonnen met hun opmetingen in 1617 en ze werden in maart 1630 voleindigd. Hun opmetingen werden in 5 delen gebundeld. Nadien liet de Watering van Blankenberge geen nieuwe ommelopers meer maken. Daardoor werden deze ommelopers het standaardwerk waar men later in diverse akten naar verwees, bvb. in notarisakten. Ommelopers die na 1617 opgemaakt werden, waren een afschrift van deze van 1617.

Roland Verté maakte van deze ommeloper een integrale bewerking van 1.241 bladzijden!
Dit omvangrijke werk vullen wij bovendien aan met een vroegere uitgave: ***"Bijdrage tot de geschiedenis van de Vlaamse kustvlakte: De Blankenbergse watering"*** een werk van **Franky Croes**, 95 blz, een uitgave van 1992, onder redactie van ons oud bestuurslid Romain Dewulf.

Deze nieuwe uitgave van 1.336 blz. wordt digitaal toegestuurd. Leden van FV betalen €23, niet-leden €29. Te bestellen door het bedrag te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge, met een parallel mailtje naar anne-marie.viaene<at>telenet.be.

IN MEMORIAM JAN TANGHE

Jo Patteeuw

Op 16 maart 2023 is ons oud-bestuurslid Jan Tanghe overleden, 88 jaar.
Jan was bij de stichtende leden die in 1964 Familiekunde Vlaanderen (toen: Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, VVF) opgericht hebben. Hij had lidnummer 42 (ikzelf ben al 35 jaar lid en heb nummer 10.523). De officiële stichtende leden moesten geld inbrengen en dat had de jonge Jan niet. Daarom is hij officieel geen medestichter. In 1998 werd hij dan toch bestuurslid van FV regio Brugge en dat bleef hij tot 2016. Hij was één van de stimulatoren opdat ik in 2012 het voorzitterschap van de vereniging zou aanvaarden.

Jan was een ware familieman. De manier waarop hij over zijn vrouw Cecile, kinderen en kleinkinderen vertelde, getuigde van een grote betrokkenheid en genegenheid. Familiekunde was dus niet alleen een passionele hobby, maar ook een passionele levenswijze.

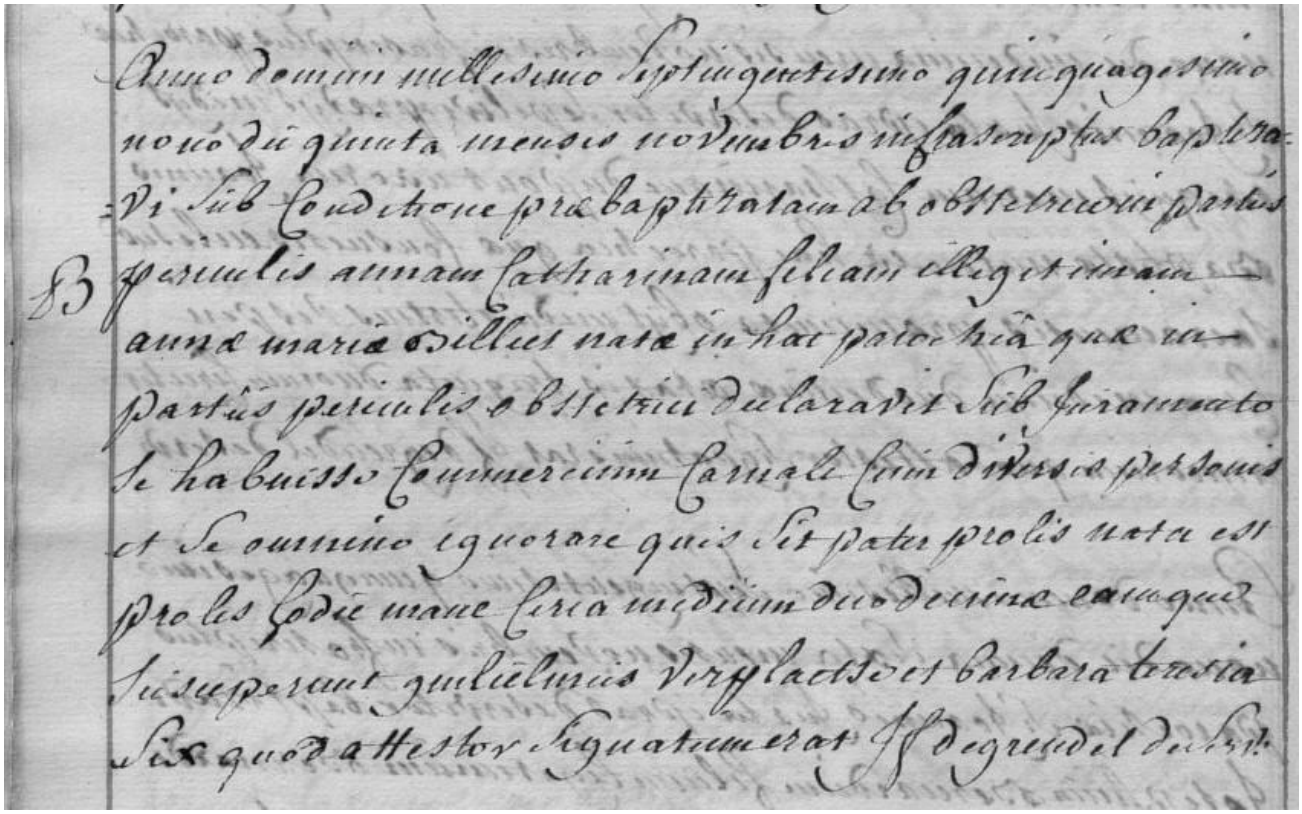
Jan was een geschenk om als bestuurslid te hebben in de vereniging. Zijn scherpe analyses, constructiviteit, inzet en betrokkenheid, enzovoort.
Zijn dienstbaarheid was alom gekend. Hij kon gemakkelijk zijn opzoekingswerk in het Rijksarchief opzij schuiven, om met zijn enorme kennis de mensen te helpen.
Hij nam trouwens ook in andere verenigingen, o.a. scholen en ziekenhuizen, engagementen op.

Kortom Jan, ik ben bijzonder blij dat ik jou mocht leren kennen en ik ben dankbaar voor de betekenis die je had voor Familiekunde Vlaanderen.

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Aimé Smeyers

Martin Lievens, coördinator van Vrijwilligersrab, stuurde ons een opmerkelijke akte, die wij overnemen als oefening. De leesbaarheid van het oud schrift valt mee, het Latijn is complexer, de inhoud is '*monkelbaar*' (of is ze bedenkelijk?).
Het is een doopakte uit de parochie Sint-Jan-Ieper. De oefening begint met het ontcijferen (letterlijk: Latijnse tekst omzetten in cijfers) van de datum.

Anno domini millesimo septingentesimo quinquagesimo nono die quinta mensis novembris infrascriptus baptiza= vi sub conditione præbaptizatam ab obstetrice in partus periculis annam catharinam filiam illegitimam annæ mariæ Billiet nata in hac parochia quæ in partus periculis obstetrici declaravit sub juramento se habuisse commercium carnale cum diversis personis et se omnino ignorare quis sit pater prolis | nata est proles hodie mane circa medium duodecimæ eamque susceperunt guilielmus verplaetse et barbara teresia six quod attestor signatum erat JF degrendel deserv(itor)	*In het jaar van de Heer duizend zevenhonderd negenenvijftig, de vijfde dag van de maand november, heb ik ondergetekende, onder voorwaarde gedoopt (eerder gedoopt door de vroedvrouw wegens een bevalling in gevaar) Anna Catharina, onwettige dochter van Anna Maria Billiet, geboren in deze parochie, die bij de bevalling in gevaar, aan de vroedvrouw verklaarde onder eed, dat zij vleselijke omgang gehad heeft met meerdere personen, en dat zij geheel niet weet wie de vader zou zijn van het kind. Het kind is geboren vandaag 's avonds omstreeks halftwaalf en de doopouders zijn Guillielmus Verplaetse en Barbara Teresia Six.* *Dat bevestig ik en is getekend JF Degrendel, bedienaar.*

De moeder heeft aan de vroedvrouw, onder eed verklaard "se habuisse" (habēre, infinitief perfectum = lett. gehad hebben) "**commercium carnale**" (vleselijke gemeenschap). Deze uitdrukking is geworteld in de katholieke geloofsleer, zie: Het Woord is vlees geworden (Joh, 1:14), en: ik geloof in de verrijzenis van het vlees (Mechelse Catechismus, 1954). Zo is commercium carnale ook de geijkte uitdrukking die regelmatig gebruikt wordt in de studies van het kerkelijk recht als het gaat over de huwelijksvoltrekking.
Door haar zakelijkheid en volledigheid kan deze akte gelden als een voorbeeldige toepassing van de kerkelijke voorschriften ter zake.

ZOEKTOCHT NAAR DE OVERLIJDENSAKTE VAN MICHAEL VANDEWIELE UIT ZWEVEZELE

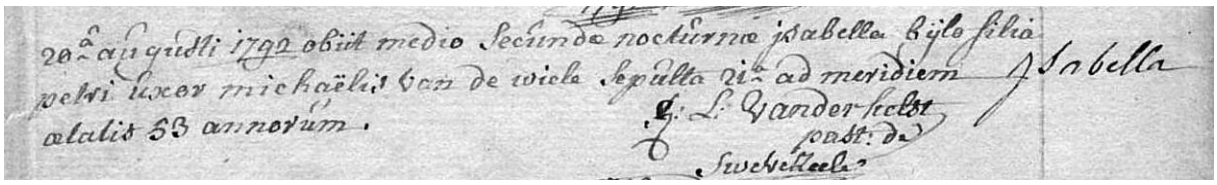
Johan Haerynck

In dit artikel doen we opnieuw een genealogische zoektocht, ditmaal naar een overlijdensakte die valt tussen de parochieregisters en de burgerlijke stand. De identiteit van de persoon is voor de lezers niet zo belangrijk. Het gaat over de methodiek van het onderzoek. Dit kan dan toegepast worden voor de eigen familiegeschiedenis.

Een van onze bestuursleden kreeg de vraag, hoe hij de overlijdensdatum kon vinden van **Michael Vandewiele**, geboren in Zwevezele op 21/02/1737 en gehuwd met **Isabella Bylo**.

Onze eerste hulplijn - zoals meestal voor akten in West-Vlaanderen – is vrijwilligersrab. We zoeken in de parochieregisters onder begrafenissen de naam '*Vandewiele*' en binnen de resultaten zoeken we '*Mich*' (wat zowel Michael als Michel openlaat). Dat geeft direct resultaat voor zijn echtgenote: Isabella Bylo is overleden in Zwevezele op 20/08/1792. Zij is 53 jaar oud geworden.
https://www.vrijwilligersrab.be/nl/node/58

Als we klikken op het icoontje van het rijksarchief krijgen we de begrafenisakte te zien.
https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/rabscan/eadid/BE-A0513_109981_108806_DUT/inventarisnr/I1099811088068258/level/file/scan-index/154/foto/513_9000_000_01429_000_0_0001

Er staat 'uxor' (niet 'vidua'), m.a.w. Isabella's echtgenoot leeft nog. We moeten dus verder zoeken in de burgerlijke stand vanaf 1796. Dat doen we nog altijd met vrijwilligersrab. Opnieuw '*Vandewiele*' in combinatie met '*Mich*'. Er is slechts één te vinden, in 1832, maar dat is een andere.

De rechtstreekse opzoeking gaf geen resultaat. Dus zoeken we nu via een omweg.
In de burgerlijke stand worden in een huwelijksakte altijd de ouders van bruid en bruidegom vermeld. Wanneer één van hen overleden is, krijgen we meestal de overlijdensdatum. We moeten dus de opeenvolgende huwelijksakten raadplegen van de kinderen van Michael en Isabella.

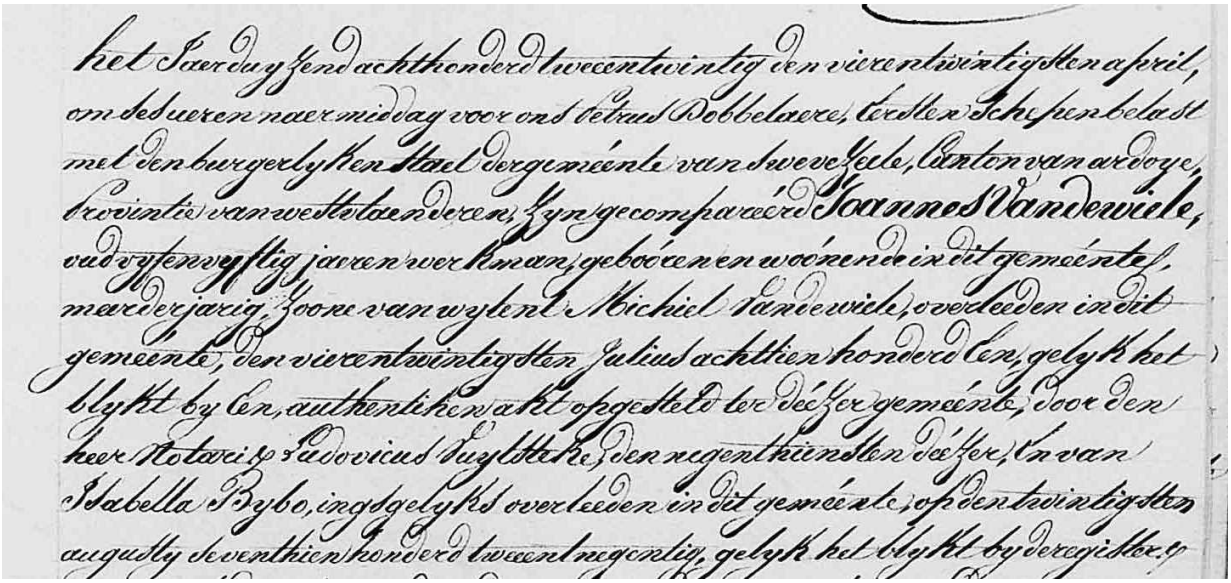
Een snelle manier is als volgt. In vrijwilligersrab zoeken we de overlijdens van '*Vandewiele*' in combinatie met de vader '*Mich*' en de moeder 'Isabella'. Zo vinden we ineens én de kinderen van Michael & Isabella én de partner van die kinderen. Met beide namen vind je direct de huwelijken:

1. Jacobus Vandewiele + op 19/12/1820 in Zwevezele. Geen echtgenote.
   [P.S. Let op voor variërende schrijfwijzen: Jacobus is zoon van Michiel en Isabella **Beyt**]
2. Maria Anna Vandewiele + op 20/02/1822 in Zwevezele, gehuwd met Antonius Vanmaele.
3. Rosalia Vandewiele + op 03/03/1831 in Zwevezele, gehuwd met Bernardus Vanderhaege.
   [P.S. Vergissing van de burg. stand: dochter van Michiel en … Isabella **Vandierendonck** !!]
4. Francisca Vandewiele + op 31/08/1842 in Wingene. Gehuwd Joannes Baptista Verleye.
   [P.S. Let op voor variërende schrijfwijzen: Francisca is dochter van Michael en Isabella **Beyte**]
5. Joannes Vandewiele + op 22/11/1843 in Zwevezele.
   Gehuwd met (1) Regina Beaumaré en (2) Barbara Vanhollebeke.
   [P.S. Dezelfde vergissing van de b.s.: dochter van Michiel en … Isabella **Vandierendonck** !!]

Nu gaan we op zoek naar de huwelijksakten in de hoop de overlijdensdatum van de vader te vinden.

Bij het huwelijk van Joannes Vandewiele met Barbara Vanhollebeke op 24/04/1822 in Zwevezele hebben we prijs. Het groene icoontje van familysearch brengt ons bij de akten van 1818 tot 1829. Scans 364 en 365 tonen ons de huwelijksakte van Joannes Vandewiele met Barbara Vanhollebeke.
https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GP8L-9H8T?i=363&wc=QZ9J-5WW%3A1009577701%2C1009530901&cc=2139860

Daar hebben we onmiddellijk de gezochte overlijdensdatum: vader Michiel Vandewiele is overleden op 24/07/1801 in Zwevezele. Verdere huwelijksakten hebben we niet nodig. Zijn we klaar … ??
Het is verdacht dat er voor dit overlijden een notarisakte moest opgemaakt worden … !

OK, dus nu gewoon de overlijdensakte opzoeken. Gewoon?? Dat valt tegen.

We kunnen de akte zoeken via familysearch of in het Rijksarchief, maar we kiezen eens voor iets anders: **ars familiae**. Wat scrollwerk brengt ons bij West-Vlaanderen en bij Zwevezele. Een klik en we komen op de site van het Rijksarchief terecht.
https://arsfam.com/en/places/be/Zwevezele

In de 10-jarige tabellen is geen overlijden van Michael Vandewiele te vinden. Verdorie! Dan maar chronologisch zoeken in de akten. Denk eraan: Franse tijd, dus republikeinse kalender.
https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/rabscan/eadid/BE-A0513_112305_110916_DUT/inventarisnr/IRS0000026420949/level/file/scans-inventarispagina/45/scan-index/898/foto/513_9999_999_1386247_000_0_0898

Scan 931 van de mixed records van 1796-1807 laat ons vaststellen dat er een hiaat is in de overlijdensakten tussen de 29e Messidor en 12e Thermidor van het jaar IX. Juist daartussen ligt onze gezochte datum van 5 Thermidor IX (24/07/1801).

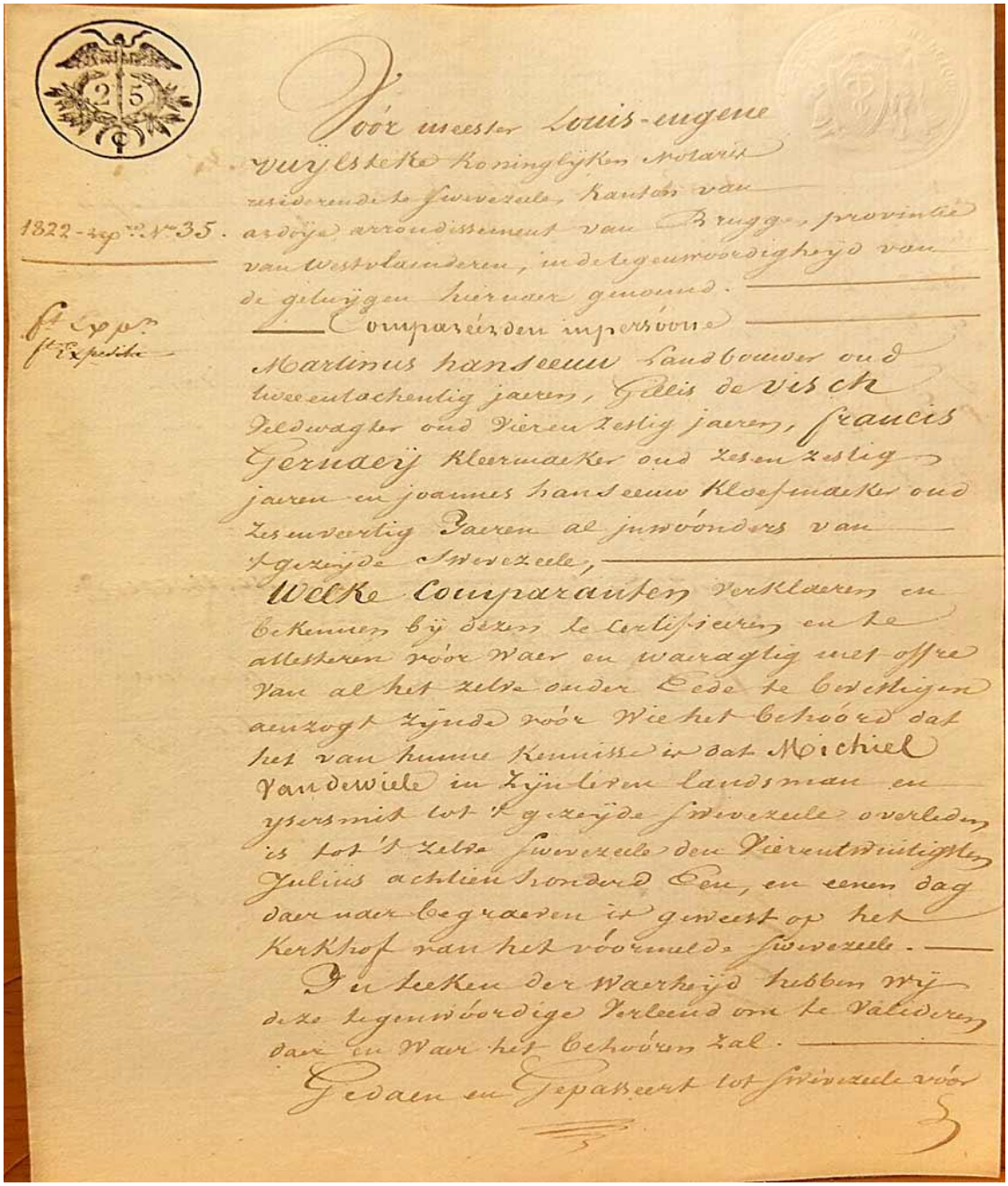
Dit verklaart waarom er bij het huwelijk van de zoon Joannes, een notariële akte moest opgemaakt worden om het overlijden van zijn vader te bevestigen.
Onze voorzitter Jo Patteeuw heeft de bewuste notarisakte in het Rijksarchief gefotografeerd. **[[1]]**

[1] Rijksarchief Brugge - INV500-8, nummer 53 van het jaar 1822, akte 35

“Een authentieke akte opgesteld ter deezer gemeente door de heer notaris Ludovicus Vuylsteke de negentienden deezer.”

Getuigen zijn: Martinus Hanseeuw, landbouwer, 82 jaar, Gillis De Visch, veldwachter, 64 jaar, Francis Gernaey, kleermaker, 67 jaar en Joannes Hanseeuw, kloefmaker, 46 jaar. Zij verklaren onder eed dat Michiel Vandewiele, landsman en ijzersmid overleden is in Zwevezele 24/07/1801 en een dag later begraven op het kerkhof van Zwevezele.
De verklaring werd afgelegd op 19/04/1822 in aanwezigheid van Jan Van Dierendonck, kleermaker (geschrapt en vervangen door Jan Hanseeuw, olieslager) en Pieter Delafontaine, veldwachter.

Opvallend is dat in deze verklaring ook de begrafenisdatum van Michiel Vandewiele opgenomen wordt. En dat 21 jaar na datum!
Het kan niet anders of de notaris heeft zijn licht opgestoken bij de pastoor die de gegevens nog had in zijn parochieregisters. Vandaag zijn de meeste parochieregisters van Zwevezele uit de 19de eeuw verdwenen, zoniet hadden we die kunnen raadplegen.

Voor ons Louis-eugene
Vuylsteke Koninglijken notaris
residerende te Zwevezele, kanton van
1822-rep. N°35. ardoye arrondissement van Brugge, provincie
van Westvlaanderen, in de tegenwoordigheyd van
de getuygen hiernaer genoemd. ——
Ex. pro. —— Comparerden in persoone ——
Martinus hanseeuw landbouwer oud
twee entachentig jaeren, Gilis de visch
veldwagter oud vieren zestig jaeren, francis
Gernaey kleermaeker oud zesen zestig
jaeren en joannes hanseeuw kloefmaeker oud
zesentwintig Jaeren al inwoonders van
t'gezijde Zwevezele, ——
Welke comparanten verklaeren en
bekennen bij desen te certificeren en te
attesteren voor Waer en waaraglig met offre
van al het zelve onder Eede te bevestigen
aenzogt zijnde voor Wie het behoord dat
het van hunne Kennisse is dat Michiel
Vandewiele in zijn leven landsman en
ijzersmit tot t'gezijde Zwevezele overleden
is tot t'zelve Zwevezele den Vierentwintigsten
Julius achtien honderd Een, en eenen dag
daer naer begraeven is geweest op het
Kerkhof van het voormelde Zwevezele. ——
Ten teeken der Waerheyd hebben wij
deze tegenwoordige Verleend om te Valideren
daer en Waer het behooren zal. ——
Gedaen en Gepasseert tot Zwevezele voor

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concrete datums en aanwezige bestuursleden voor 2023:

- ma 01/05: Feestdag gesloten	- ma 03/07: Reinhilde Aendekerk	- ma 04/09: Paul Lanssens
- wo 10/05: Eddy Dubruqué	- wo 12/07: Eddy Dubruqué	- wo 13/09: Eddy Dubruqué
- za 27/05: Tony Strypsteen	- za 22/07: Anne Marie Viaene	- za 23/09: Tony Strypsteen
- ma 05/06: Jo Patteeuw	- ma 07/08: Jean-Marie Bulthé	- ma 02/10: Johan Haerynck
- wo 14/06: Jean-Marie Bulthé	- wo 09/08: Eddy Dubruqué	- wo 11/10: Eddy Dubruqué
- za 24/06: Johan Haerynck	- za 26/08: Anne Marie Viaene	- za 28/10: Reinhilde Aendekerk

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen in 2023:

do 04/05	di 9/05	OHH	di 23/05	do 01/06	di 06/06	do 15/06	di 20/06	do 29/06

In juli en tot 30 augustus zijn er geen bijeenkomsten.

do 31/08	di 05/09	do 14/09	di 19/09	do 28/09	di 03/10	do 12/10	di 17/10	do 26/10
do 02/11	di 07/11	do 16/11	di 21/11	do 30/11	di 05/12	do 14/12	di 19/12	

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

De lidgelden dienen voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Stort € 40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **“Lidgeld 2023 afdeling Brugge”**.

NOTULEN ALGEMENE VERGADERING FV REGIO BRUGGE VZW

Op 4 maart 2023 op de hoofdzetel

1. Aanwezigheid, ontslag en nieuw lid

- Aanwezig: *Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé, Eddy Dubruqué, Johan Haerynck, Paul Lanssens, Jan Lantsoght, Jo Patteeuw, Tony Strypsteen, Johan Salomons, Anne Marie Viaene*.
- Verontschuldigd: *Jan Tanghe*, ernstig ziek.
- Ontslagnemend: *Johan Vandeghinste*. Na vele jaren van trouwe inzet voor de vereniging, o.m. als secretaris, redacteur en nationaal vertegenwoordiger, heeft Jo zijn lidmaatschap bij FV beëindigd. Zo wordt hij ontslagnemend bij de AV. De leden van de AV uiten hun dankbaarheid voor het verleden en aanvaarden het ontslag.
- Nieuw lid: *Hervé Ceulenaere*. De voorzitter van het Bestuursorgaan verwelkomt de leden van de AV en stelt Hervé voor als nieuw lid, in opvolging van Jo Vandeghinste. Dit wordt door de AV unaniem goedgekeurd. Hervé zal tevens deel uitmaken van het Bestuursorgaan en de functie van webmaster op zich nemen, wat hij reeds deed als vrijwilliger.

De vergadering is rechtsgeldig samengesteld.

2. Financieel verslag

- De penningmeester *Paul Lanssens* geeft een overzicht van de jaarrekening. Deze werd nagezien door *Jo Patteeuw*, voorzitter. Ze wordt unaniem door de AV goedgekeurd.
- Voor de begroting 2023 worden dezelfde cijfers vooropgesteld als de jaarrekening van 2022, behalve voor dit: vanaf december 2022 moeten wij zelf instaan voor de energiefactuur.

De AV geeft kwijting aan de penningmeester.

3. Rapportering van activiteiten van FV regio Brugge in 2022 (korte samenvatting)

- *Tony Strypsteen* en vrijwilligers digitalisering: eigen rouwbrieven (12.158 st.), rouwbrieven voor de HK Oostkamp (2.476 st.), kiezerslijsten (2.088 boeken) en oudere boeken (213 st.).
- *Johan Haerynck*, *Jean-Marie Bulthé* en vrijwilligers: digitalisering bidprentjes (105.148 st.).
- *Johan Salomons*: coördinator project begrafenisondernemers (29.434 nieuwe rouwbrieven).
- *Eddy Dubruqué* rapporteert diverse gegevens: fysieke bezoekers (447), bezoekers website (5.851), totaal aantal overlijdensberichten beschikbaar (832.976 st.), boeken in de bib. (26 nieuwe, dat maakt momenteel 2.548 boeken in totaal), nieuwe publicaties (1), organisatie van 3 lezingen, van 3 cursussen en van 2 events.
- *Reinhilde Aendekerk*, tijdschriften: in het grote West-Vlaamse databestand van gepubliceerde artikels, vult zij de publicaties aan van 11 tijdschriften.
- *Paul Lanssens* en redactieraad *Jean-Marie Bulthé, Reinhilde Aendekerk, Johan Haerynck en Raf Barzeele* voor tijdschrift Brugse Stam: 6 nummers van 12 blz., digitaal verspreid op 2.463 mailadressen en 45 ex. op papier.

De AV geeft kwijting aan de bestuurders van FV regio Brugge.

4. Engagement van het Bestuursorgaan

- De leden van het Bestuursorgaan met specifieke verantwoordelijkheid (voorzitter, secretaris, penningmeester, ICT-verantwoordelijke, bibliothecaris, verantwoordelijke rouwbrieven, verantwoordelijke bidprentjes, verantwoordelijke scannen documenten, verantwoordelijke cursussen, …) hebben hun engagement bevestigd voor het volgende jaar en worden door de voorzitter bedankt voor hun vele werk.
- Ook de andere leden die deel uitmaken van het Bestuursorgaan, bevestigen hun engagement in het bestuur voor een jaar.

De Algemene Vergadering bevestigt de leden van het Bestuursorgaan.

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 120.000 door **[2]**. De eerste 6000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (4)
PROCESSEN OVER VAGE (NIET GEBRUIKTE) LANDEN

Laurent Inghelbrecht

**** Rijksarchief Brugge - INV 278 - Processen Brugse Vrije - Dossier 36770 en 37147 ****

Via enkele processen ontdekken we het begrip 'Vage Landen'. Dat een stuk land gebruikt werd of niet, maakte een belangrijk verschil voor de belastingen ! In het Ancien Régime werd immers niet de eigendom belast, maar de opbrengst ervan.

In het Ancien Régime was de *grondbelasting* géén belasting op de *eigendom*, maar op het *vruchtgebruik, op de opbrengst*. Ze werd dus betaald door de *gebruiker*. Hofsteden en land konden gedurende een bepaalde tijd ongebruikt blijven, bijvoorbeeld door overstroming, brand, oorlog of bij gebrek aan een pachter. In die situaties wilden eigenaar of huurder natuurlijk geen belasting betalen. Daarvoor moesten het land of de hofstede aangegeven worden bij de parochie als ongebruikt.
Sommige parochiebesturen probeerden dergelijk opgegeven *'vaag land'* toch nog verpacht te krijgen, om zo belastinggeld te recupereren. Men moet begrijpen dat het opgeven van vage landen een delicaat evenwicht verstoorde. De totale belastingopbrengst was immers vooraf vastgelegd. Dus, hoe meer land er braak lag, hoe zwaarder de belastingen wogen op het overige, wél bewerkte land in de parochie.

Hoe werd de belastingdruk dan verdeeld? De landskosten waren: zetting voor de kasselrij, pointing voor de hogere overheid en contributie voor de vijand. Deze belastingen op vruchtgebruik werden binnen het graafschap Vlaanderen verdeeld over alle burgerlijke parochies volgens een vaste tabel, het "Transport van Vlaanderen" genoemd. De pointers en zetters verdeelden het aandeel van de parochie over al het bewerkte land gelegen binnen de parochiegrenzen.
Elk jaar opnieuw moesten de inwoners aangeven of ze sinds het vorig jaar meer of minder land gebruikten. De bedrijfsgrootte (grondslag) varieerde dus van jaar tot jaar.

De gebruikers moesten pacht betalen aan de landeigenaars en ze moesten belastingen betalen aan de hoofdmannen en parochiale ontvangers. De risico's verbonden aan de afwisselende periodes van vrede en oorlog, zorgden er voor dat landgebruikers zich niet gewillig engageerden in pachtcontracten voor een langere tijd. In moeilijke periodes keken ze liever de kat uit de boom, door vaag land slechts te pachten voor één seizoen i.p.v. voor een gans jaar. Bijvoorbeeld een stuk weiland om hun dieren enkele maanden te laten grazen en bij gevaar snel te kunnen vluchten.

[2] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ook deze staan op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

De gebruikers hadden rap door wat er gebeurde bij een overaanbod van ongebruikt land. De eigenaars/huurders deden opgave van die landen bij de parochie. Daarna werden die landen voor een prikje aangeboden door de hoofdman van de parochie. De hoofdmannen moesten immers hun opgelegd deel in de belastingen opbrengen, op risico dat zij en hun pointers en zetters gevangen gezet werden als dat niet lukte. Daarom trachtten ze toch wat geld binnen te halen door het verpachten van vage landen. **[**[3]**]**
Het resultaat was natuurlijk speculatie door de gebruikers, met daaruit volgende discussies en uiteraard … processen waar het in deze reeks over gaat.

Eigenaars gaven hun landen aan de parochie op, als ze geen pachter vonden en ze zelf hun land niet konden bewerken. De daaropvolgende openbare verpachting door de parochie, bracht weinig of niets op, zeker in oorlogstijd. De belastingen op openbaar verpacht vaag land werden met die opbrengst geheel of gedeeltelijk betaald, maar er bleef niets over om de eigenaar te vergoeden.

Sommige boeren speculeerden en pachtten niet meer land dan nodig aan de normale prijzen, om hun bedrijf draaiend te houden. Daarna wachtten ze op de openbare verpachting van veel goedkopere vage landen. Dat die landen maar voor één of een paar jaar als vaag land gebruikt konden worden en ze daarbij dus weinig bedrijfszekerheid hadden, zal hen worst gewezen hebben in oorlogstijd, toen er sowieso weinig zekerheden waren en er een overmaat aan vage landen was.

Dat landbouwers hun financiële bedrijfsresultaten probeerden op te krikken door te speculeren op het goedkoop gebruiken van aan de parochie opgegeven vage landen is begrijpelijk. De kans dat ze zouden moeten vluchten, waarbij de oogst verloren zou gaan, was trouwens reëel. De landeigenaars waren de pineut van die situatie.
Alle schepenen van het Vrije bevonden zich in deze situatie, want één van de voorwaarden om schepen te worden was, dat je minimum 50 gemeten land in het Vrije in eigendom moest hebben. Vele schepenen hadden veel méér dan die 50 gemeten. De landpachten waren dus een belangrijk deel van hun inkomsten. Ze konden hun land niet zelf bewerken en moesten het in pacht geven.

Het is dus niet verwonderlijk dat de schepenen in 1683 heel veel energie staken in een enquête en dat ze op 15 mei 1684 het reglement publiceerden die het opgeven van vaag land moest regelen (zie voetnoot). De interpretatie van dat reglement in 1685, liet de lokale besturen toe, om opgegeven vage landen te verpachten. Die bijsturing kwam er op aandringen van heel wat hoofdmannen en particulieren.
De lokale hoofdmannen en hun nauwste medewerkers waren daartoe gemotiveerd, omdat ze riskeerden gevangen gezet te worden op bevel van de ontvanger-generaal van het Brugse Vrije, als ze het aandeel van hun parochie in de belastingen, niet konden betalen. Wellicht doorzagen de schepenen in 1685 het bedrijfseconomisch gedrag van de landgebruikers nog niet.

Drie jaar later, in 1688, brak de Negenjarige Oorlog uit tussen Frankrijk (Lodewijk XIV) en de Liga van de andere landen. Opnieuw werd het voor de landeigenaars een moeilijke periode om land te verpachten. Conform het reglement van 1684-1685, begonnen de hoofdmannen de opgegeven 'vage' landen voor een prikje onder te verpachten. Dat dreef echter de pachtprijzen vicieus naar beneden.

[3] In 1683 werd door het kasselrijbestuur een enquête rondgestuurd over het landgebruik. Pensionaris van Steenberghen zond op 29 april 1683 een rondvraag naar alle parochies van het platteland en naar de besturen van alle appendante en contribuante heerlijkheden, om te weten wat de plaatselijke gebruiken waren in verband met het opgeven van vage landen aan de parochiebesturen. Dat resulteerde in een reglement over het opgeven van vage landen. Het werd gepubliceerd op 15 april 1684. In 1685 kwam er een voorlopige interpretatie op dat reglement die de profijtige hoofdmannen de mogelijkheid gaf om de vage landen publiekelijk aan de meest biedende in pacht te geven, met als doel belastinggeld te recupereren.

Het kasselrijbestuur had nu – na heel wat procedures over die vage landen – het licht gezien. Ze stelden in 1695 – nog steeds in oorlogstijd – orde op zaken. Er werden expliciete deadlines uitgevaardigd. De eigenaars die geen belastingen wilden betalen op ongebruikt land, moesten - in geval van zaailand – opgave doen bij de parochie, tegen uiterlijk 14 oktober van de voorafgaande winter. Voor weiland hetzelfde, maar tegen 14 maart. Eigenaars kregen de mogelijkheid om het gebruik van hun land terug te nemen, zelfs als het na het opgegeven al openbaar verpacht was, mits ze de belastingen op het gebruik betaalden. De interpretatie van 1685 werd afgeschaft. Vaag land moest nu effectief ongebruikt blijven liggen.
De hoofdmannen, ontvangers en andere gebruikers in de parochies kregen het recht om op eigen initiatief de eventuele gebruiker van een perceel of hofstede op te sporen. Er moest jaarlijks een lijst gemaakt worden van de vage landen om te zien wat er kon gedaan worden om ze in cultuur te brengen en fiscaal te laten renderen. Verklikkers die onregelmatigheden meldden, kregen als beloning één vierde van de geschatte pachtwaarde van het land in kwestie!!

Uiteraard leidde deze verstrenging, in combinatie met het aanmoedigen van verklikking, tot een aantal processen. Hieronder 2 voorbeelden, om de spanning op het platteland te illustreren.

Pieter van Parijs pachtte, met een geschreven overeenkomst, sinds 21 juni 1698 een perceel land in Oudenburghoek van het Godelieveklooster. Toen hij het perceel een paar weken later liet maaien verbood de lokale berijder dat op vraag van Pieters buurvrouw Josine de Vroe, weduwe van Maerten de Langhe. Ze beweerde het als vaag land gepacht te hebben sinds half maart 1697 van de hoofdman van Oudenburghoek. Ze legde papieren van die pacht voor. In de verdere pleidooien over dat verbod beweerde Pieter dat de hoofdman die pacht van vage landen hoogstens voor één jaar kon geven, op basis van de interpretatie uit 1695 van het reglement op de vage landen uit 1684. Daarenboven citeerde hij het 104de artikel van de costumen van 1618: het was altijd aan de eigenaar om als eerste de hand te slaan aan zijn goed. Dus zijn pacht had voorrang op de vagelandspacht die de hoofdman aan Josine gaf. Sinds de herpublicatie van het reglement in 1695 moesten vage landen effectief ongebruikt blijven liggen. Josine reageerde daarop dat het in de oorlog gebruik was dat de hoofdmannen vaag land verpachtten om de landskosten te kunnen betalen. Pieter presenteerde zijn buurvrouw alsnog om het zaaizaad en de teeltkosten die ze maakte te vergoeden. Volgens haar moesten eigenaars vier weken voor de oogst niet meer afkomen als de vagelandspachter alle risico's al genomen en doorstaan had. Josine werd veroordeeld en Pieter moest haar zoals hij had gepresenteerd het zaaizaad en teeltkosten vergoeden. **[**[4]**]**

In een ander proces uit 1704 liet Jacob Ketele, als ontvanger van de parochie Varsenare, beslag leggen op de goederen van Ferdinand van Meuninckshove, omwille van de grondlasten op een perceel land in die parochie. Drie dagen later al diende Ferdinand zijn bezwaren in voor de schepenen van het Vrije. De discussie ging er over of de ontvanger het betreffende perceel land op de rol had gezet of het als vaag land had beschouwd. Ferdinand beweerde dat het perceel effectief vaag had gelegen. Doorheen het proces over dit stukje land sijpelde door dat Ferdinand op 10 oktober 1696 al zijn zaailanden aan de parochie had opgegeven als onbewerkt. Zijn schoonzoon had na de winter, op 13 maart 1697, ook alle weilanden van die hofstede aan de parochie opgegeven. Er werd toen in Varsenare en omgeving, omwille van het oorlogsgeweld, heel veel land aan de parochie opgegeven. De parochiale ontvanger zocht dan ook zo hard hij kon naar inkomsten en naar frauduleuze opgaves van vaag land, om zelf niet in de problemen te komen. Op 28 april 1697 werden de beesten van Ferdinand op zijn land aangetroffen. Daardoor kon het niet meer als vaag land beschouwd worden en Ferdinand moest de lasten er op betalen. Op 14 januari 1701 werd hij daartoe veroordeeld. **[**[5]**]**

Wordt vervolgd

[4] RAB, BVO, nr 36770
[5] RAB, BVO, nr 37147

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 4 - juli-augustus 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE	1
LICHTERVELDE, INDEX WETTELIJKE PASSERINGEN 1643-1796	2
BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'	2
GEZOCHT: 2 VRIJWILLIGERS VOOR ONS ROUWBRIEVENPROJECT	3
VRAAG EN ANTWOORD: WAT IS EEN AANBORGER GEMENE WEIDEN	3
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	4
EEN 'KOEKOEKSKIND' IN KOOLKERKE	4
NUTTIGE LINKS	5
EEN SPELLETJE SPELEN MET *CHATGPT* EN MET *AI*	6
LEZERSVRAAG: WAT IS EEN 'NA-MIS'?	6
OPLOSSING VAN EEN RAADSEL: WIE WAS A. MOLLEZ ?	7
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	11
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023	11
HUWELIJKEN TE ZANDVOORDE IN HET KERKARCHIEF VAN SINT-LAUREINS	12

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE

Brugge is een zeer dynamische regio van Familiekunde Vlaanderen (FV). Al 55 jaar zijn wij bekend voor het ontsluiten en publiceren van diverse genealogische bronnen. Veel van die publicaties zijn nog altijd te koop, intussen digitaal. Voordelen van digitaal: volledig doorzoekbaar op gelijk welk trefwoord én je betaalt slechts een fractie van de vroegere *papieren prijs*. Hier is de lijst: **https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/index.php/publicaties**

We bezitten ook meer dan 800.000 bidprentjes en rouwbrieven. Die kunnen geraadpleegd worden op de computers in ons documentatiecentrum, maar je kan ook kopieën bestellen. Daarvoor zijn we sinds maart 2023 toegetreden tot de zoekrobot **'Karakol'**. Dit is de link: **https://www.karakol.be/**

Brugse Stam met steun van: BRUGGE Familiekunde Vlaanderen

Familiekunde Brugge publiceert een belangrijke nieuwe bewerking

LICHTERVELDE, INDEX WETTELIJKE PASSERINGEN 1643-1796

Bewerking door Jo Patteeuw en Raf Barzeele

Wettelijke passeringen zijn een soort notarisakten van voor de Franse Revolutie. De meeste akten behandelen de verkoop van onroerend goed en hypothecaire leningen. In deze **bronbewerking** vermelden we niet alleen de betrokken partijen, maar we omschrijven ook wat er verkocht wordt en vaak wie de vorige eigenaars waren. We nemen ook de **heemkundig** interessante gegevens mee: namen van herbergen, molens, boerderijen en andere toponiemen. Deze bewerking van de wettelijke passeringen is een zeer interessante genealogische bron, naast onze bewerkingen van de parochieregisters, de staten van goed en de weesakten (ook nog verkrijgbaar).
Jo Patteeuw en Raf Barzeele werkten 2 jaar aan deze uitgave.

Deze nieuwe uitgave telt 218 bladzijden stampvol gegevens. Ze wordt digitaal toegestuurd, daardoor mag de prijs eerder symbolisch genoemd worden. Leden van FV betalen € 10, niet-leden €13. Voor dat bedrag kan je toch niet van elkaar beginnen kopiëren. Het is steun voor onze werking en aanmoediging om nog meer van dat te doen voor de gemeenschap.

Te bestellen door een mailtje te sturen naar anne-marie.viaene<at>telenet.be met vermelding van uw evt. lidnummer en de 10 of 13 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'

Eén van de belangrijke tradities zijn onze lessenreeksen. In het najaar van 2022 hadden we, na corona, onze vernieuwde lessenreeks 'Genealogie'. Dit najaar is het dus hoog tijd om verder te gaan met de lessenreeks 'Oud Schrift Lezen'. Doelgroep is niet alleen de beginnende stamboomonderzoeker, maar ook de iets gevorderde onderzoeker, die nog eens goed wil oefenen.

Belangrijk: in de cursus 'Oud Schrift Lezen' wordt naast het lezen, ook basiskennis bijgebracht over het eenvoudige Kerklatijn in de parochieregisters en over de gebruiken in die tijd.

Wanneer en waar:
De cursus gaat door op vijf donderdagavonden: **28 september en 5, 12, 19 en 26 oktober 2023**, van **19:30 tot 21:00**, in ons documentatiecentrum, Kleine Hertsbergestraat 3, Brugge-centrum.
Ons lokaal is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers (1ste verdieping).
Ter info: vanaf 20:00 gratis parkeren in de binnenstad.

Programma:
- **Johan Haerynck**: 1 sessie over de burgerlijke stand en 2 sessies over de parochieregisters.
- **Jo Patteeuw**: 1 sessie over de staten van goed en 1 sessie over de weesakten.

Deelname:
Leden van Familiekunde Vlaanderen (FV) betalen 20 euro. Cursus en syllabus zijn inbegrepen voor dit bedrag. Niet-leden betalen 30 euro. Gratis voor onze vrijwilligers. Maximum 13 deelnemers.

Inschrijven door een mailtje naar brugsestam@gmail.com. Zolang de cursus niet volzet is, word je dan uitgenodigd om 20 of 30 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

GEZOCHT: 2 VRIJWILLIGERS VOOR ONS ROUWBRIEVENPROJECT

Het rouwbrievenproject is een initiatief om elke week de nieuwe online rouwbrieven, funeraire krantenartikelen en bidprentjes te downloaden. Op die manier kunnen wij onze verzameling van meer dan 500.000 overlijdensberichten up-to-date houden en ter beschikking stellen van de duizenden stamboomonderzoekers.
Het project is een samenwerkingsverband tussen 14 regio's van Familiekunde Vlaanderen, waaronder uiteraard de regio Brugge. Dank zij deze groeiende samenwerking hoopt Familiekunde binnenkort gans Vlaanderen te behandelen. Dat kan echter alleen lukken als we voor onze regio nog een tweetal extra vrijwillige medewerkers kunnen vinden.

De bedoeling is om thuis wekelijks ongeveer 1 uurtje te spenderen om te downloaden en de bestanden door te sturen naar projectcoördinator **Johan Salomons**. Dus niet zó veel werk.

Ben je geïnteresseerd om mee te werken of wil je meer inlichtingen? Aarzel niet om een mailtje te sturen naar ons gekende adres **brugsestam@gmail.com**.

VRAAG EN ANTWOORD: WAT IS EEN AANBORGER GEMENE WEIDEN

Jo Patteeuw

Lezeres en FV-lid **Noëla Koten** uit Baaigem vraagt de betekenis van 'aanborger gemene weiden'.

Ik vermoed dat je ietwat de geschiedenis kent van de gemene weiden rond de dorpen in de Middeleeuwen. Men vindt ze het meest in de dunbevolkte streken. Veelal zijn die gronden nu in bezit van de overheid, of ze werden toegewezen aan organisaties zoals 'De Kleine Landeigendom' die nu bekend is als 'De Vlaamse Landmaatschappij'.

Dit zijn voorbeelden uit mijn directe omgeving:

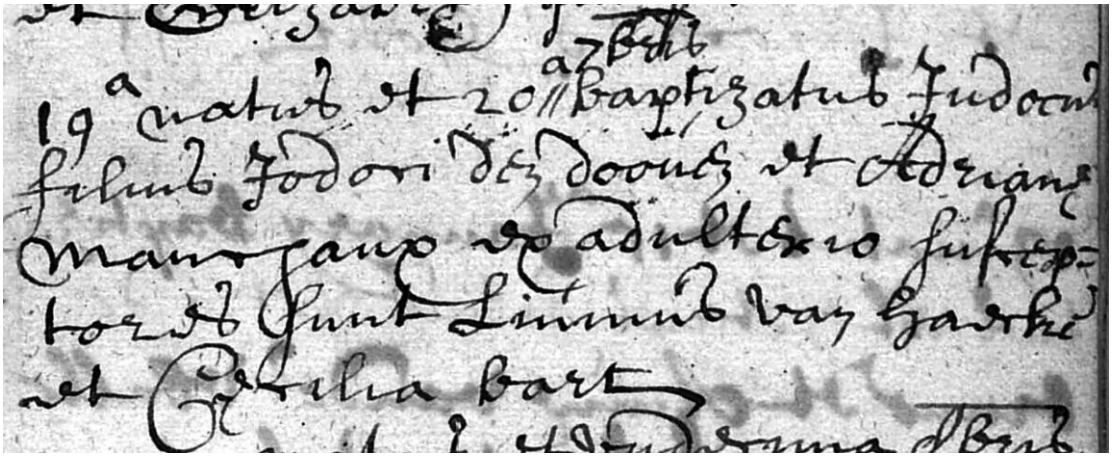
- Het Maleveld wordt begin de 19e eeuw als gemeenschapsgrond toegewezen aan de gemeente Sint-Kruis. Halfweg de 19e eeuw volgt er een verkaveling en bekomt men akkers en weiden.
- Het Beverhoutsveld, gelegen op de gemeenten Beernem, Oedelem en Oostkamp ondergaat een identieke toewijzing en transformatie. Hiervan is archief bewaard.
- Het Vrijgeweed, gelegen op de gemeenten Ruddervoorde, Zwevezele en Lichtervelde werd tussen WO-I en WO-II aangeslagen door de Staat en na WO-II toegewezen aan de Kleine Landeigendom, die in de jaren '50 het hele gebied verkavelde en er de typische witte hofsteden optrok.
- **De Gemene Weiden, gelegen op Assebroek, Oedelem en Oostkamp zijn echter een geval apart.** Deze gronden zijn niet in gebruik van een gemeenschap, maar van meerdere families en hun nakomelingen. Hun rechten worden ondersteund door oude oorkonden. Daardoor kon de overheid deze gronden niet in één pennentrek confisqueren van een gemeenschap. **Deze officieel ingeschreven nakomelingen noemt men aanborgers**. Vandaag zijn de gronden verkaveld en ze worden verpacht door hoofdmannen, die verkozen zijn door de aanborgers.

De aanborgersboeken zijn unieke genealogische documenten omwille van:
- De oudst bewaarde inschrijvingen dateren van 1515.
- Er wordt genoteerd vanaf wanneer men aanborger is (meestal kort nadat men huwde).
- De woonplaats van de nieuwe aanborger staat vermeld.
- Maar vooral: er wordt genoteerd hoe men het aanborgersrecht verwerft, dus de ouders en de voorouders worden vermeld. Bemerk dat enkel mannen aanborger konden worden en op vandaag is dit nog altijd zo.

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN
EEN 'KOEKOEKSKIND' IN KOOLKERKE

Aimé Smeyers

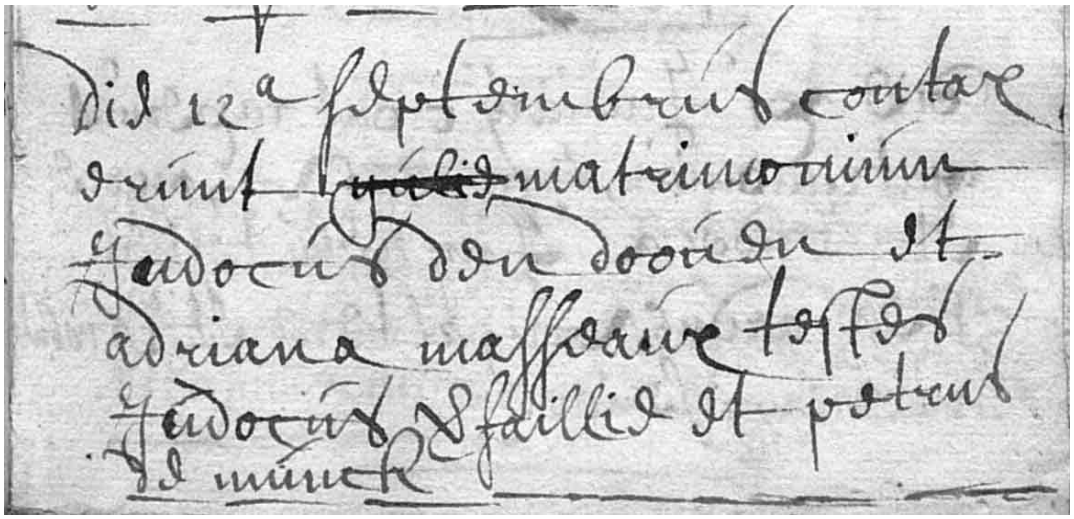
Roland Verté, auteur van vele publicaties van FV Brugge, stuurde ons deze akte die wij overnemen als oefening. Het is een doopakte uit 1663 in de parochie Koolkerke.

7 bris *19a natus et 20a baptisatus Judocus filius Judoci den dooven et Adrianæ manchaux ex adulterio suscep= tores sunt Livinus van haecke et Cæcilia bart*	*September (1663).* *De 19e geboren en de 20e gedoopt Judocus, zoon van Judocus den Dooven en van Adriana Manchaux, uit overspel. Doopheffers zijn Livinus van Haecke en Cecilia Bart.*

Bij het woord **'adulterio'** zal men misschien denken dat de ouders *adulten* (volwassenen) zijn. Niet correct: *adulterium* = *overspel* / *ex adulterio* = *uit overspel*. Een synoniem is **'fornicatio'**.

Een jaar eerder, op 12.09.1662 vinden we in de buurgemeente Oostkerke (Damme) het huwelijk van Judocus Dendooven en Adriana Masseaux. Hoe kan er sprake zijn van overspel als ze al een jaar gehuwd waren?

Die 12a septembrus (moet zijn: septembris!) contrax- erunt matrimonium judocus den dooven et adriana masseaux testes judocus verfaillie et petrus de munck	*Op de dag van de 12e september (1662) voltrokken Judocus den Dooven en Adriana Masseaux het huwelijk. Getuigen Judocus Verfaillie en Petrus de Munck.*

Deze doopakte vermeldt dat het kind verwekt werd ex adulterio = uit overspel, of uit seksuele relaties tussen een gehuwde persoon en iemand anders dan zijn of haar echtgenoot. Eigenlijk is dat een gevolg van het principe van het monogaam huwelijk. In culturen waar polygamie is toegelaten of voorzien, zijn bastaardkinderen minder voorkomend!

Judocus den Dooven jr., geboren op 19 september 1663 is dus een "koekoekskind" (bastaardkind - macula bastardiae), waaraan Judocus den Dooven sr. zijn naam heeft gegeven.
We bemerken dat het koppel een jaar voordien gehuwd was in de buurgemeente Oostkerke. Zou er enig verband geweest zijn tussen hun verhuis en het vermijden van sociale problemen in Oostkerke?

Het Concilie van Trente besliste dat overspel, hoewel een zeer zware zonde, geen reden kan zijn voor ontbinding van het huwelijk; dit in tegenstelling met de leer van de Orthodoxe Kerk.
Daardoor bieden onze doopakten nog meer onzekerheid over de biologische afstamming.

NUTTIGE LINKS

VERSTEENDE GETUIGENISSEN (grafmonumenten in midden West-Vlaanderen)

'Versteende Getuigenissen' was in de eerste plaats een databank voor funerair erfgoed, maar de inventarisatie werd in 2021 uitgebreid naar het niveau van de hele regio Midden West-Vlaanderen. Ook werd de website vernieuwd en openbaar gemaakt. In de meeste van de zestien midwestgemeenten is er ondertussen zelfs een koppeling naar de plattegrond van de begraafplaats. Zo kan je zelfs met je smartphone in de hand een graf opzoeken.
https://www.versteendegetuigenissen.be/

AEZEL (voor Limburg)

Voor wie naar voorouders zoekt in het oostelijk grensgebied van Belgisch-Limburg met de Nederlands provincie Limburg, moet zeker eens de website van AEZEL (Archief voor Erfgoed van Zuid-Nederlandse Eigendommen en Leefgemeenschappen) raadplegen.
De website is het resultaat van de inbreng van honderden vrijwilligers die miljoenen genealogische en kadastrale gegevens hebben ingevoerd.
https://aezel.eu/

EMIGRATIE NAAR AMERIKA

Familiekunde Vlaanderen heeft in Merksem een werkgroep, die alle mogelijke genealogische gegevens over emigranten centraliseert in één databank, BEA-databank genoemd (Belgische Emigranten Amerika). Deze gegevens worden gevonden in de Venesoenrapporten, De Gazette van Detroit en deze van Moline, in heemkundige tijdschriften, familiegeschiedenissen, overlijdensberichten, immigratie- en passagierslijsten, enz. De BEA- databank bevat momenteel 112.000 personen.

De BEA-databank is uitsluitend consulteerbaar in het FV-documentatiecentrum te Merksem.
Schriftelijke vragen worden beantwoord, mits een kleine vergoeding naargelang het gedane werk.
https://www.centrumfamiliegeschiedenis.be/emigratie

GAZETTE VAN DETROIT ONLINE

Aansluitend op de vorige link: goed nieuws voor genealogen met familieleden die naar Amerika migreerden: dankzij The Genealogical Society of Flemish Americans (GSFA) kan je voortaan de digitale versies van de Gazette van Detroit (1916 tot 1949) online consulteren. De rest volgt later.
https://www.flemishlibrary.org/home/gazette-van-detroit

STAMBOEKDOSSIERS OFFICIEREN BELGISCH LEGER BESCHIKBAAR

Duizenden stamboekdossiers van officieren die in de 20ste eeuw dienden in het Belgisch leger, zijn voortaan raadpleegbaar in het Algemeen Rijksarchief.
https://www.arch.be/index.php?l=nl&m=nieuws&r=alle-nieuwsberichten&a=2023-03-31-duizenden-stamboekdossiers-van-officieren-die-in-de-20ste-eeuw-dienden-in-het-belgisch-leger-raadpleegbaar-in-het-algemeen-rijksarchief

EEN SPELLETJE SPELEN MET *CHATGPT* EN MET *AI*

Paul Lanssens

Als je niet op een kluitje leeft, moet je intussen al gelezen of gehoord hebben van ChatGPT (CHAT Generative Pre-trained Transformer) en van AI (Artificiële Intelligentie). ChatGPT is een praat-('chat')-computerprogramma. Het is pas zeer recent gelanceerd in november 2022. Het heeft de aandacht getrokken door zijn gedetailleerde en goed geformuleerde antwoorden. Je kan gelijk welke vraag stellen, waarop de computer een antwoord geeft in correct Nederlands. Daardoor lijkt het antwoord op het eerste gezicht serieus inhoudelijk gefundeerd. Dat laatste valt wel tegen, maar … de computer leert elke dag bij via zelflerende Artificiële Intelligentie.
Uittesten op **https://chat.openai.com/**

In een roes van ijdelheid formuleren we onze eerste vraag: «*Wie is Paul Lanssens?*»
Om een beetje te 'zeuren' voegen we de website toe waar de chatbot het antwoord kan vinden: *https://lanssens.be*. De aangeboden website wordt niet geraadpleegd. Het antwoord volgt prompt: *"Ich habe keine Informationen über eine Person namens Paul Lanssens"*. De ijdelheid is weggeblazen, maar het antwoord is duidelijk: ik ben een totale onbenul, zeker in het Duits.

Dan maar een serieuzere vraag: «Wat is genealogie?»
Antwoord van de chatbot: «*Genealogie is de studie en het onderzoek naar de afstamming en familiegeschiedenis van individuen en families. Het houdt zich bezig met het vastleggen, verzamelen en analyseren van gegevens over voorouders, afstammingslijnen, verwantschappen, huwelijken, geboorten, sterfgevallen en andere levensgebeurtenissen van familieleden …*»

Dat klinkt goed, maar toch héél algemeen. Dus willen we concreet weten: «*Wie kan ons in Vlaanderen helpen om onze familiegeschiedenis op te maken?*»
Antwoord: «*Er zijn veel genealogische verenigingen en organisaties die zich richten op het bevorderen en ondersteunen van genealogisch onderzoek. Ze bieden vaak hulpbronnen, zoals bibliotheken, archieven, databases en expertise van ervaren genealogen. Ze organiseren ook regelmatig bijeenkomsten, workshops en lezingen waar je kunt leren en contact kunt leggen met andere genealogen*».

OK, helemaal juist, maar niet concreet. Familiekunde Vlaanderen v.z.w. met zijn 3.000 leden, verspreid over 30 regio's, is onbekend. Laten we nog wat wachten op de volgende updates …

LEZERSVRAAG: WAT IS EEN 'NA-MIS'?

Eduard Vyvey uit Gistel stelt de volgende vraag. Op rouwbrieven, tot in de jaren '1960, vind je dat er soms een na-mis was voor de vrouwen. Dus een speciale mis, iets later dan de begrafenis.
- Waren de vrouwen (behalve misschien de familie) dan niet aanwezig op de begrafenis?
- Heeft die na-mis een specifieke bedoeling?
- Van waar komt het gebruik?

Wie weet het antwoord? ➔ brugsestam@gmail.com

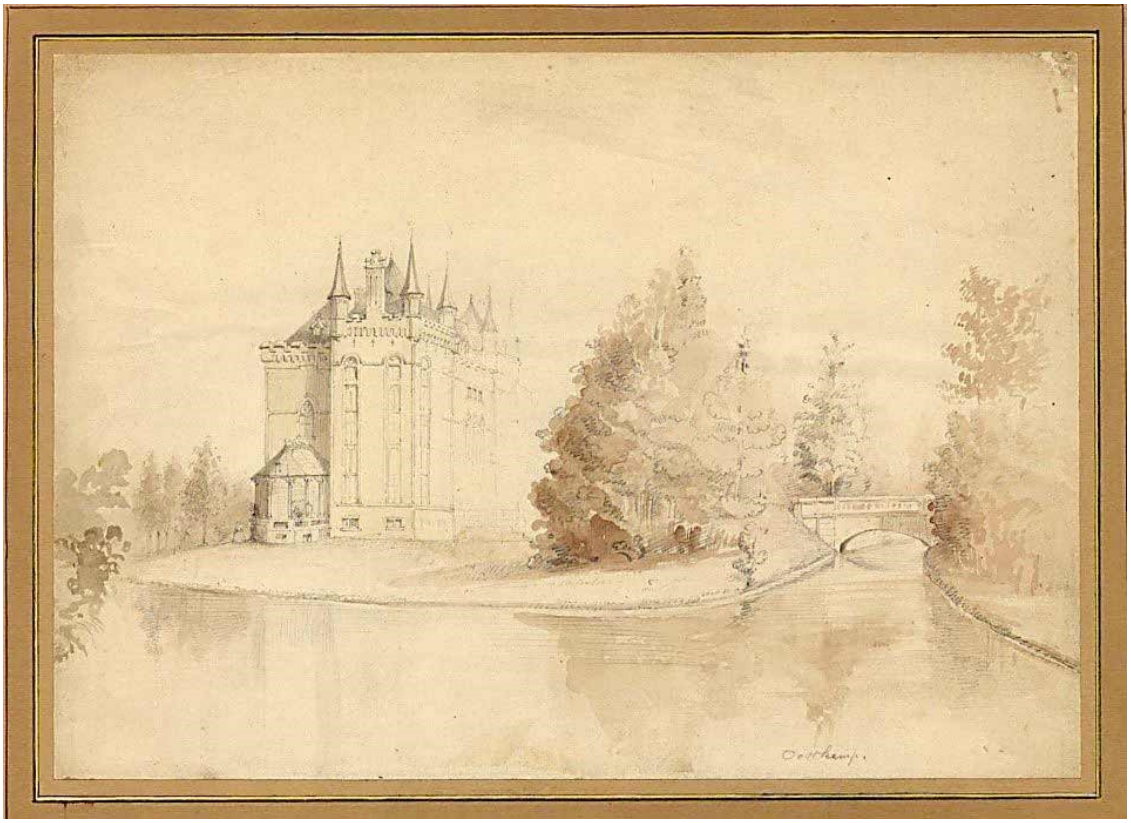
OPLOSSING VAN EEN RAADSEL: WIE WAS A. MOLLEZ ?

Johan Haerynck

Dit artikel is opgevat als voorbeeld van een genealogische zoektocht voor een familiegeschiedenis. De methodiek kan gebruikt worden bij uw eigen opzoekingen. In het verleden hebben we al meerdere dergelijke voorbeeld-zoektochten gepubliceerd.

Via FB en bij monde van **Sebastian Vande Ginste** (bestuurslid van de Heemkundige Kring Oostkamp en schepen van sociale zaken) kreeg ik een vraag over een tekening van een zekere A. Mollez. De tekening was een schets van kasteel 'De Breidels' aan de Kortrijkstraat te Oostkamp.

Sebastian had de tekening gevonden op Beeldbank Kortrijk. Ze maakt deel uit van een reeks, afkomstig uit het atelier van A. Mollez, die in 1857 in het Brugse werkzaam was. Zijn vraag was:
«Weet iemand wie A. Mollez was, of kent iemand andere tekeningen uit deze reeks?»

Mijn nieuwsgierigheid was meteen gewekt en dus ging ik nog eens te rade bij **Beeldbank Kortrijk**. Daar vond ik nog vier werken toegeschreven aan een zekere Mollez. Het zijn beelden van zichten of monumenten uit de omgeving van Brugge: het kasteel van Tillegem, een gedeelte van de Lange Rei, de Gentpoort en de Kruispoort.
Op de rand van het schilderijtje van de Langerei staan een aantal verwijzingen:
Berg van Barmhartigheid, Sint-Leogesticht, Huis van Baron van Zuylen van Nyevelt, Potterierei met huis van Julius Sabbe daarachter het Seminarie.

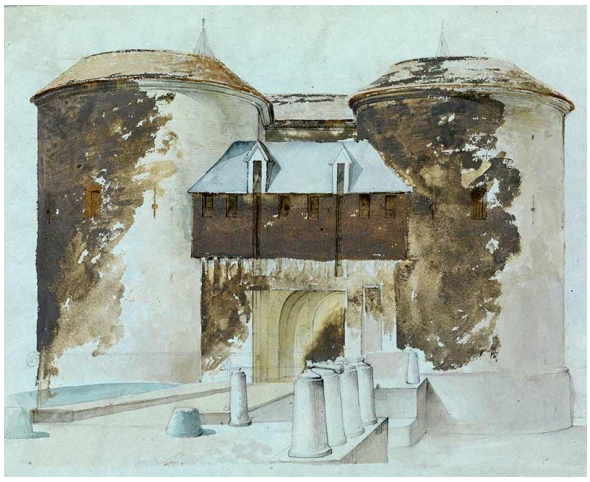
Tillegem

Een deel van de Langerei

Gentpoort

Kruispoort

Eerst ga ik op zoek naar geboorten, huwelijken en overlijdens in de **burgerlijke stand** van Brugge. Deze akten kan men vlot opzoeken op twee manieren: ofwel via **vrijwilligersrab**, ofwel via de **archiefbank van het stadsarchief van Brugge**.

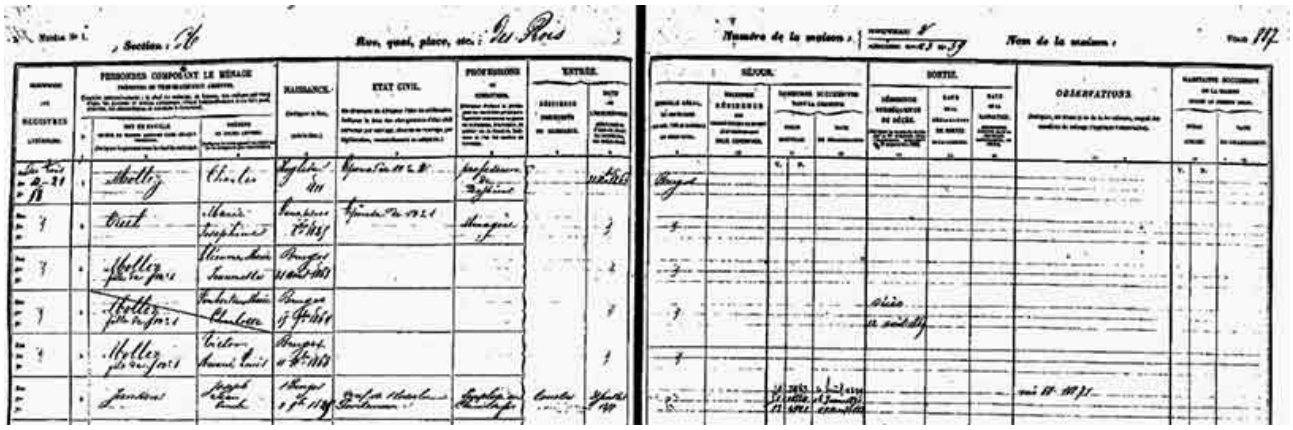
Zoeken op de familienaam 'Mollez' geeft ons een huwelijkte van C. (Charles) Mollez. Volgens akte 59, scan 100, vindt dit huwelijk plaats op 28 maart 1860 in Brugge:

- Charles is tekenleraar aan het Koninklijk Atheneum van Brugge, 48 jaar oud, geboren in Hooglede op 19 september 1811, wonende te Brugge. Zijn ouders zijn Pierre Mollez, meester-koperslager, overleden in Torhout op 9 juni 1840 en Marie Madeleine De Busschere, overleden te Hooglede op 10 december 1857.
- Zijn bruid is Marie Joseph Tournay-Oreel, zelfstandige, 34 jaar oud, geboren te Jumet op 24 oktober 1825, wonende te Brugge. Haar ouders zijn Martin Joseph Tournay, handelaar bij leven, overleden te Brussel op 21 december 1826 en Marie Anne Demetser, 61 jaar oud, wonende te Brugge. De bruid is aangenomen dochter van François Oreel, meester-laarzenmaker in het eerste regiment kurassiers, te Brugge, 59 jaar. Van daar de dubbele familienaam.
- De getuigen zijn Felix de Metser (bediende aan het Rekenhof te Brussel, 40 jaar, wonende te Brussel, oom aan moederszijde van de bruid), Guillaume Le François (leraar aan het Koninklijk Atheneum te Brugge, 52 jaar oud, woont in Brugge), Pierre Wens (leraar kalligrafie aan hetzelfde atheneum, 30 jaar oud, woont in Brugge), en Justin Herman (bureelhoofd aan de burgerlijke stand te Brugge, 49 jaar oud, woont in Brugge).

Het gezin Mollez - Tournay-Oreel bracht 3 kinderen voort:
- Mollez Eléonore Marie Françoise geb. Brugge 21/08/1862 St.-Amandstraat D 21 Nr 58, akte 979.
- Mollez Marie Caroline Lambertine geb. Brugge 15/9/1863, St.-Amandstraat D 21 Nr 58, akte 1098.
- Mollez Victor Amand Louis, geb. Brugge 11/07/1866 Koningenstraat A3, Nr 39. Bij deze Victor is een van de getuigen Martin Buol, muziekleraar.

We zoeken verder in de archiefbank naar overlijdens Mollez in Brugge.
- Het tweede kind, Marie Caroline Lambertine, sterft te Brugge op 12/04/1869, Koningenstraat A nr 2, akte 387.
- Vader Charles Mollez overlijdt te Brugge op 13/05/1890 in de Koningenstraat A2, gepensioneerde van de Staat, geboren Hooglede 18/09/1811 en echtgenoot van Marie Joseph Tournay-Oreel.
- Marie Tournaij-Oreel overlijdt op 19 mei 1890, dus nog geen week na het overlijden van haar man, zonder beroep, 64 jaar, geboren in Jumet, weduwe van Charles Mollez, wonende Koningenstraat A2.

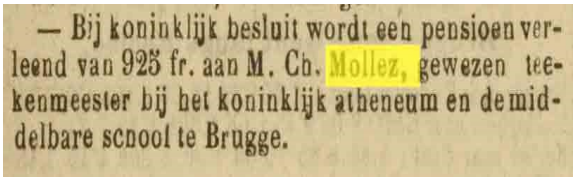
Via archiefbank Brugge is het ook mogelijk om de **bevolkingsregisters**, voor zover ze ouder dan 120 jaar zijn, te raadplegen. In de bevolkingsregisters van 1866-1880 vinden we een overzicht van het volledige gezin Mollez. Hier staat de echtgenote foutief vermeld als geboren in Jemappes in plaats van in Jumet. Het tweede kind is reeds overleden. Het gezin woont op dit adres sedert 31/12/1865.

Een afbeelding van de bevolkingsregisters (1866-1880) van Brugge, Koningstraat.

Wat vinden we over Charles Mollez in de **historische kranten**?

- Eerst en vooral heel wat vermeldingen van prijzen en vermeldingen die hij bekwam door zijn artistiek werk, maar ook zijn aanstelling als tekenleraar aan het Koninklijk Atheneum te Brugge, en eveneens zijn pensionering in die functie. In de Gazette van Brugge van 28/01/1882 pagina 3 van 4 vinden we zelfs het pensioenbedrag dat hem is toegekend.

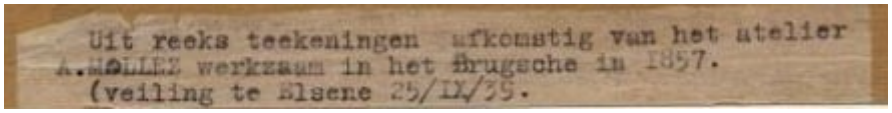

— Bij koninklijk besluit wordt een pensioen verleend van 925 fr. aan M. Ch. Mollez, gewezen teekenmeester bij het koninklijk atheneum en de middelbare school te Brugge.

- Om weer aan te sluiten bij zijn artistieke productie kunnen we in Historische kranten ook een tentoonstelling vinden in zijn geboortedorp Hooglede. In “La Patrie” van 5/3/1932 pagina 1 van 8 wordt een overzicht gegeven van het patrimonium van de kerk van Hooglede, waaronder een aantal werken van C. Mollez.

Kunstpatrimonia zijn geïnventariseerd en kunnen we opzoeken via het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IPRA). Via Fototheek en BALaT kan je de gemeente Hooglede kiezen. De nrs 48 tot 51 zijn van de hand van Charles (Karel) Mollez.

Alles wijst dus op een fout bij de tekening van De Breidels. De tekenaar is niet A. Mollez, maar C. (Charles) Mollez. Maar zijn we zeker? En vanwaar de confusie tussen A. en C. ?

De naam A. Mollez staat niet op de tekening zelf, maar op het bijgevoegd tekstfragment hieronder. Blijkbaar werd de tekening dus aangeboden op een veiling in Elsene op 25 september 1939.

Uit reeks teekeningen afkomstig van het atelier
A. MOLLEZ werkzaam in het Brugsche in 1857.
(veiling te Elsene 25/IX/39.

Is er een logische verklaring voor de aanwezigheid van deze tekeningen in Elsene?
Nogmaals zijn de historische kranten ons hier van dienst. Zoon Victor Mollez is inderdaad uitgeweken naar het Brusselse. **De krant "Burgerwelzijn"** van 25/02/1928 pagina 2 van 8 vermeldt de oprichting van een vereniging "Bruggelingen te Brussel" waarvan Victor Mollez secretaris is. Ook vinden we via de **zoekrobot van het Rijksarchief** Victor Mollez in Etterbeek op 8/5/1909 terug als huwelijksgetuige.

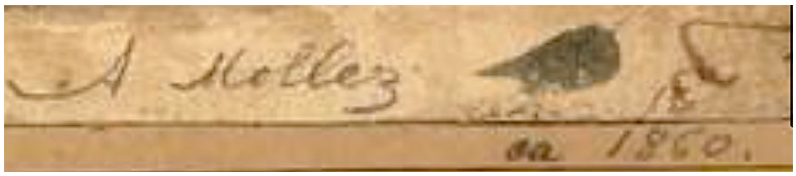
Konden ze dan in Elsene geen A. van een C. onderscheiden?

De verschillende handtekeningen van Charles/Karel Mollez , enerzijds geschreven op akten en anderzijds geschilderd op zijn werken, geven aanleiding tot verwarring. Het is inderdaad heel anders om op een schilderij een naam te tekenen en anderzijds met een pen een akte te ondertekenen.

➔ Charles ondertekent met Chs Mollez waarvan hier een voorbeeld uit een akte:

➔ Daarnaast de enige handtekening die we terugvinden op een kunstwerk, met name op de afbeelding van een gedeelte van de Langerei:

A Mollez
a 1860.

Conclusie
De gezochte A. Mollez was in feite C.(Charles) Mollez, °Hooglede 1811 +Brugge 1890.

Om de familiegeschiedenis af te ronden, moeten we ook beide kinderen van Charles bespreken.

- De zoon Victor hebben we hoger toegelicht.
- De dochter Eléonore Mollez, geboren Brugge 21/08/1862, studeerde voor onderwijzeres in de Normaalschool van Gent (Historische kranten - La Patrie 01/10/1880 pagina 3). Ze vond werk in de Rijksnormaalschool te Brugge (Burgerwelzijn 23/06/1890 pagina 2). In 1894 gaf ze ontslag (Burgerwelzijn 11/10/1894 pagina 2). Blijkbaar heeft zij haar geluk in Engeland gezocht want op 25/08/1951 verscheen in de Journal de Bruges op pagina 8 een oproep aan de "ouders" met de vermelding dat Eleonora overleden was op 29/01/1951 in Landerstead (Surrey).

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concrete datums en aanwezige bestuursleden:

- ma 03/07: Raf Barzeele	- ma 04/09: Paul Lanssens	- ma 06/11: Raf Barzeele
- wo 12/07: Eddy Dubruqué	- wo 13/09: Eddy Dubruqué	- wo 08/11: Eddy Dubruqué
- za 22/07: Anne Marie Viaene	- za 23/09: Tony Strypsteen	- za 25/11: Jean-Marie Bulthé
- ma 07/08: Jean-Marie Bulthé	- ma 02/10: Johan Haerynck	- ma 04/12: Raf Barzeele
- wo 09/08: Eddy Dubruqué	- wo 11/10: Eddy Dubruqué	- wo 13/12: Eddy Dubruqué
- za 26/08: Anne Marie Viaene	- za 28/10: Reinhilde Aendekerk	- za 23/12: Op afspraak

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen in 2023:

In juli en tot 30 augustus zijn er geen bijeenkomsten.

do 31/08	di 05/09	do 14/09	di 19/09	do 28/09	di 03/10	do 12/10	di 17/10	do 26/10
do 02/11	di 07/11	do 16/11	di 21/11	do 30/11	di 05/12	do 14/12	di 19/12	

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2023

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

De lidgelden dienen voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Stort € 40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **“Lidgeld 2023 afdeling Brugge”**.

HUWELIJKEN TE ZANDVOORDE
IN HET KERKARCHIEF VAN SINT-LAUREINS

Ronny Debbaut

In het oude kerkarchief van Sint-Laureins bevindt zich een bundel met "stukken in verband met huwelijken" uit de 18de eeuw **[**[1]**]**. Niet alle stukken hebben echter betrekking op huwelijken van personen uit Sint-Laureins **[**[2]**]**. In de archiefbundel steken ook twee huwelijkscontracten verleden voor A. Pollet, bedienaar van de parochie Zandvoorde bij Oostende en een akte van de wet van het ambacht Kortemark. Wellicht zijn deze stukken in het kerkarchief van Sint-Laureins beland door een (onder)pastoor die aldaar werkzaam is geweest. Alle genoemde parochies behoorden toen immers tot het bisdom Brugge, zodat de mutatie van een bedienaar van de parochie Zandvoorde naar die van Sint-Laureins wel kon.

Huwelijkscontract 14-6-1775 voor A. Pollet, deservitor van Zantvoorde Lande van de Vrije.
Bruidegom: **Joannes Baptiste Persijn**, 34 jaar, geboren in Sint Pieters Cappelle, fs Laurentii et Joanna Clara Clarijsse, jongman, vergeselschapt met Pieter Jacobus Van Torre.
Bruid: **Anna Theresia De Jonge**, weduwe van Franciscus Nijaert, 43 jaar, geboren in Touraudt, vergeselschapt met Martinus de Jonge.

Huwelijkscontract 29-4-1778 voor A. Pollet, deservitor van Zantvoorde Lande van de Vrije.
Bruidegom: **Josephus Caveel**, 20 jaar , geboren in Zantvoorde, fs Petri et Isabella Soete, jongman, vergeselschapt met Joannes Lauters.
Bruid: **Leonora de Keijser** fa Joannis et Isabelle Beijens, weduwe van Franciscus Hacke, geboren in Leffinge, 55 jaar, vergeselschapt met Hubertus de Keijser.
Detail: het contract bevat de gebruikelijke bepaling "in cas van geen kinderen".

Akte consent 23-10-1788. Baljuw, burgemeester en schepenen van den ambachte van Cortemarcq.
Bruidegom: **Petrus Joannes Brock** fs Josephus bij Marie Godelive Hendrickx, jongman, 24 jaar, laat van dit ambacht, woont in Zantvoorde.
Bruid: **Barbara Tauzé** fa Ignaes, woont in Zantvoorde.
Getuigen: Marie Godelieve Hendrickx, moeder van de bruidegom, Michiel Blomme uit Handzame en Melchoir Hendrickx uit Snaeskercke voogden.

Hoe deze stukken in het kerkarchief van Sint-Laureins terechtgekomen zijn, blijft vooralsnog duister. Arnold Pollet was pastoor te Zandvoorde van 14-3-1767 tot december 1781 **[**[3]**]**.

---

[1] RAG, Kerk Sint-Laureins, 113 (inventaris PAR 291).
[2] De gegevens voor Sint-Laureins worden gepubliceerd in De Levensboom, tijdschrift van FV Meetjesland.
[3] W. MESEURE, 800 jaar parochie Zandvoorde, Oostende, 1985 (bron: http://archief.oostende.be/biografieën).

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 5 - september-oktober 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2024	1
BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'	2
LICHTERVELDE, INDEX WETTELIJKE PASSERINGEN 1643-1796	2
LEZING: OVERLEEFT DE BRUGSE KAMER VAN KOOPHANDEL DE CRISIS VAN 1725?	3
EEN HUWELIJK 'AFSLUITEN' OF EEN HUWELIJK 'VOLTREKKEN'?	4
WAT BETEKENT EEN 'NA-MIS' VOOR DE VROUWEN?	4
OEFENING OUD SCHRIFT MOORD IN DE ZWARTELEERTOUWERSSTRAAT BRUGGE	5
DIGITAAL AANVRAGEN AKTEN VOOR GENEALOGISCH GEBRUIK	5
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	7
PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE	7
PROCESDOSSIERS BRUGSE VRIJE (5): HOOFDVAART EN BEROEPSPROCEDURES	8
MIJN AFSTAMMING VAN KAREL DE GROTE: HET BEWIJS	11

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2024

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

De lidgelden dienen voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Stort € 40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **"Lidgeld 2024 afdeling Brugge"**.

Brugse Stam met steun van:

BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'

Eén van de belangrijke tradities zijn onze lessenreeksen. In ons vorig nummer hebben we de lessenreeks 'Oud Schrift Lezen' al aangekondigd. Er zijn reeds meerdere inschrijvingen, maar er zijn nog plaatsen vrij. De eerste les is al op 28 september, dit is dus de finale aankondiging. Maximum 13 deelnemers, dus een kleine, intens begeleide groep. Wacht dus niet te lang.

Doelgroep is niet alleen de beginnende stamboomonderzoeker, maar ook de iets gevorderde onderzoeker, die nog eens goed wil oefenen.
Naast het lezen, wordt in de cursus 'Oud Schrift Lezen' ook basiskennis bijgebracht over het eenvoudige Kerklatijn in de parochieregisters en over de gebruiken in die tijd.

Wanneer en waar:
De cursus gaat door op vijf donderdagavonden: **28 september en 5, 12, 19 en 26 oktober 2023**, van **19:30 tot 21:00**, in ons documentatiecentrum, Kleine Hertsbergestraat 3, Brugge-centrum.
Ons lokaal is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers (1ste verdieping).
Ter info: vanaf 20:00 gratis parkeren in de binnenstad.

Programma:
- **Johan Haerynck**: 1 sessie over de burgerlijke stand en 2 sessies over de parochieregisters.
- **Jo Patteeuw**: 1 sessie over de staten van goed en 1 sessie over de weesakten.

Deelname:
Leden van Familiekunde Vlaanderen (FV) betalen een symbolische 20 euro. Cursus en syllabus zijn inbegrepen voor dit bedrag. Niet-leden betalen 30 euro. Gratis voor onze vrijwilligers.

Inschrijven door een mailtje naar brugsestam@gmail.com. Zolang de cursus niet volzet is, word je dan uitgenodigd om 20 of 30 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

Belangrijke nieuwe bewerking door FV regio Brugge is een groot succes

LICHTERVELDE, INDEX WETTELIJKE PASSERINGEN 1643-1796

Bewerking door Jo Patteeuw en Raf Barzeele

Wettelijke passeringen zijn een soort notarisakten van voor de Franse Revolutie. De meeste akten behandelen de verkoop van onroerend goed en hypothecaire leningen. In deze **bronbewerking** vermelden we niet alleen de betrokken partijen, maar we omschrijven ook wat er verkocht wordt en vaak wie de vorige eigenaars waren. We nemen ook de **heemkundig** interessante gegevens mee: namen van herbergen, molens, boerderijen en andere toponiemen. Deze bewerking van de wettelijke passeringen is een zeer interessante genealogische bron, naast onze bewerkingen van de parochieregisters, de staten van goed en de weesakten (ook nog verkrijgbaar).
Jo Patteeuw en Raf Barzeele werkten 2 jaar aan deze uitgave.

Deze nieuwe uitgave telt 218 bladzijden stampvol gegevens. Ze wordt digitaal toegestuurd, daardoor mag de prijs eerder symbolisch genoemd worden. Leden van FV betalen € 10, niet-leden €13. Voor dat bedrag kan je toch niet van elkaar beginnen kopiëren. Het is steun voor onze werking en aanmoediging om nog meer van dat te doen voor de gemeenschap.

Te bestellen door een mailtje te sturen naar anne-marie.viaene<at>telenet.be met vermelding van uw evt. lidnummer en de 10 of 13 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

LEZING: OVERLEEFT DE BRUGSE KAMER VAN KOOPHANDEL DE CRISIS VAN 1725?

door Erik Muls

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.
Interessante lezing, zowel voor geschiedenis als voor genealogie. Het gaat over een octrooi om de kanalen Gent-Brugge-Oostende te graven, met alle perikelen eromheen.

Tijdstip: Maandag 23 oktober 2023 om **19:30**.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, **St-Kruis**.
Toegang: Toegangsprijs leden € 2,00, niet-leden € 5,00.

In de leeszaal van het Brugse Stadsarchief hangt het groepsportret *De zitting van de Brugse Kamer van Koophandel over het kanaal Brugge-Oostende*. Over het werk was weinig geweten. Recent archivalisch onderzoek in het Stadsarchief heeft geleid tot de ontsluiting van het portret. Keizer Karel VI verleent aan de Kamer van Koophandel een octrooi om de kanalen van Gent naar Brugge en van Brugge naar Oostende te verbreden en uit te diepen. Van 1724 tot 1728 wordt gewerkt aan de Oostendse vaart. Het wordt een verhaal van vallen en opstaan, van *cleijn avancement*, van *dominerende oneenigheden tusschen deken ende hooftmannen*, en uiteindelijk toch van *rejouissance* over het *voltrecken van het ghedelf*. Hoe het tijdens deze belangrijke episode in de Brugse stadsgeschiedenis allemaal gelopen heeft, verneem je tijdens de lezing.

Erik Muls (1947) is arts, master in de lichamelijke opvoeding en de bewegingswetenschappen, endocrinoloog, doctor in de medische wetenschappen, gewezen diensthoofd Endocrinologie in AZ Sint-Jan Brugge en de Universitaire Ziekenhuizen Leuven en emeritus gewoon hoogleraar van de Faculteit Geneeskunde van de KU Leuven.
Sedert 2015 is hij nu ook master in de kunstwetenschappen. Hij is lid van de onderzoeksgroep Vroegmoderne Vlaamse kunst van de Faculteit der Letteren, KU Leuven, en verdedigde in april 2023 zijn doctoraat "Publieke groepsportretten in Brugge: een contextuele analyse (1650-1800)".

LEZING NOVEMBER

"**Damme geeft tijd**" is de mysterieuze titel die **Jan Hutsebaut** gebruikt, om de vestingstad Damme doorheen de geschiedenis te belichten.

Tijdstip: Maandag 27 november 2023 om 19:30.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, **St-Kruis**.

VRIJWILLIGERS ROUWBRIEVENPROJECT

In ons vorig nummer deden we een oproep voor 2 vrijwilligers, om thuis wekelijks ongeveer 1 uurtje te spenderen om online rouwbrieven, funeraire krantenartikelen en bidprentjes te downloaden. Op de oproep kwamen niet minder dan 11 reacties. Coördinator Johan Salomons is onvoorstelbaar verheugd en dankbaar. Hij is bezig met iedereen te contacteren.

EEN HUWELIJK 'AFSLUITEN' OF EEN HUWELIJK 'VOLTREKKEN'?

Stefaan E.R. Oplinus – lezer en FV-lid uit Roeselare - stuurde een interessante bedenking bij de oefening '*Oud Schrift en Latijn*' uit ons vorig nummer. Hij schrijft:

> Als vertaling van "contraxerunt matrimonium", staat in de oefening dat het huwelijk *"voltrokken"* werd … Ik denk dat de juiste vertaling is, dat het huwelijk *"gesloten"* werd.
> Een huwelijk wordt immers voor de kerkelijke of burgerlijke overheid *"gesloten"*, want het is per slot van rekening een overeenkomst. Pas daarna wordt het seksueel *"voltrokken"*. In intieme kring, neem ik aan, en niet in de kerk of in het gemeentehuis.
>
> In het kerkelijk recht was (en is?) het niet seksueel voltrekken van het huwelijk trouwens één van de weinige redenen om te scheiden: als het huwelijk "ratum sed non consumatum" was.

Aimé Smeyers en Stefaan E.R. Oplinus zijn bevriend en Aimé reageerde prompt op Facebook:

> We stellen vast dat in de "infotekst over de nietigverklaring van een kerkelijk huwelijk" (link hieronder), de term "voltrekken" toch niet beperkt is tot de betekenis "seksueel voltrekken". Zo blijven we maar bijleren!
> **https://www.kuleuven.be/thomas/images/IDGP/Brochure_kerkelijke_nietigverklaring.pdf**

WAT BETEKENT EEN 'NA-MIS' VOOR DE VROUWEN?

Redactie: Paul Lanssens

In onze vorige rubriek 'Vraag en Antwoord' stelde **Eduard Vyvey** uit Gistel deze vraag over een oude gewoonte bij begrafenissen. We kregen reacties van Trees Kerckhove, Eddy Dubruqué, Peter Vantorre, Wim Deneweth, Guido Maryssael, Frieda Wydaeghe en Mieke De Jonghe (met ChatGPT).

Meerdere reacties verwijzen naar herdenkingsmissen. Die zijn echter niet specifiek voor vrouwen. Maar dat vrouwen en mannen vroeger gescheiden zaten in de kerk, doet wel een belletje rinkelen.

Trees Kerckhove linkt naar een artikel uit 1997 door Andries van den Abeele in de Biekorf:
https://www.dbnl.org/tekst/_bie001199701_01/_bie001199701_01_0038.php

In dit artikel citeert hij diverse tegenstrijdige verklaringen, maar hij trekt zelf geen conclusie:
- Het is om de vrouwen de emoties en de vermoeienis van de plechtige rouwdienst besparen.
- In de stad werden de vrouwen vroegtijdig per koets/auto teruggebracht, zodat de koetsiers bij het einde van de uitvaartdienst weer voor de kerk konden staan om de mannen op te halen.
- In een dorp vond de '*vrouwenmis*' op hetzelfde tijdstip plaats als de uitvaartplechtigheid, maar het was een stille en kortere dienst, in een zijkapel met de onderpastoor.

Wim Deneweth contacteerde het Bisschoppelijk Archief Brugge en ook hij kreeg een artikel:
https://docplayer.nl/55211885-Tijdschrift-voor-volkscultuur-in-vlaanderen-vi-1-afgiftekantoor-gent-x.html

Hier gaat het éénduidig over een 'messe pour les dames' of 'vrouwenmis', zoals nog bestaat bij Joden en Moslims. Dit waren afzonderlijke missen voor vrouwen die werden opgedragen in de zijbeuk van de kerk of soms zelfs in andere kerken plaatsvonden. Soms vonden deze damesmissen plaats op hetzelfde uur als de eigenlijke begrafenisdienst maar dan in een andere ruimte van de kerk; soms vonden ze plaats op een ander uur of zelfs op een andere dag. Damesmissen waren overigens ook vrij sober en kort. Het was een gebruik dat voorkwam bij meer gegoede families (meer plechtigheden = grotere kostprijs).

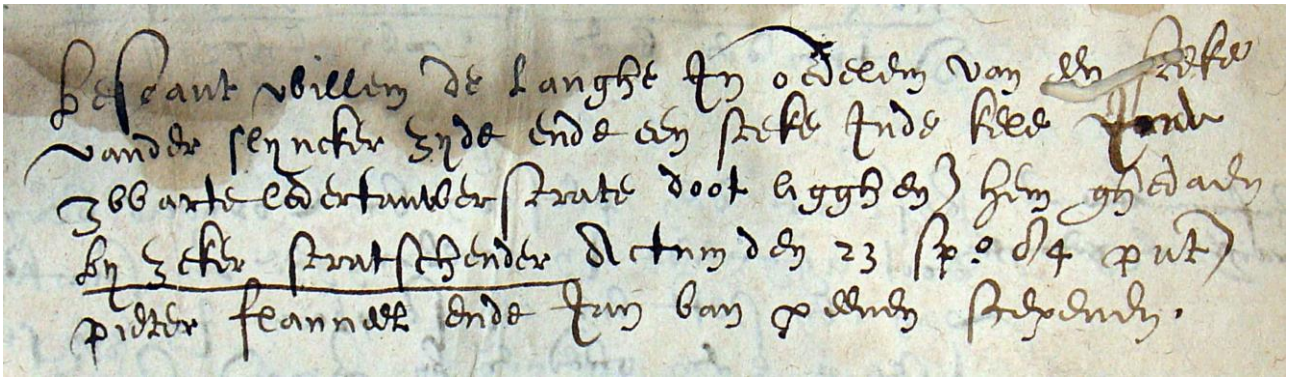
Voorzichtig besluit.

Het gaat hier dus over een **'mis voor vrouwen'**. Een vroegere gewoonte van meestal rijkere families, om voor de vrouwen (die sowieso toch al gescheiden van de mannen zaten in de kerk) een aparte, kortere en soberder begrafenismis te houden. Dit gebruik bestaat trouwens nu nog in andere religies. Die mis kon doorgaan in dezelfde kerk in een zijkapel, of elders. Ze kon doorgaan op hetzelfde tijdstip als de begrafenisplechtigheid, maar kon ook later plaatsvinden.
In dit laatste geval sprak men van een **'na-mis'**.

OEFENING OUD SCHRIFT
MOORD IN DE ZWARTELEERTOUWERSSTRAAT BRUGGE

Aimé Smeyers

Ditmaal geen Latijn, maar oud schrift in het Nederlands.
De akte komt uit het Stadsarchief Brugge, schouwboek 1554-1584, f° 464v, dd. 23.02.1584.

Bescant Willem de Langhe in Oedelem van een steke vander slyncker zyde ende een steke inde kele inde Zwarteledertauwer strate doot ligghende hem ghedaen by zeker stratschender *Actum den 23 spo(rkele) 84 p(rese)nt* *Pieter Flanneel ende Jan van Peenen schepenen.*	*Schande aangedaan jegens Willem de Langhe uit Oedelem: een steek aan zijn linkerzijde en een steek in de keel. Hij lag dood in de Zwarteleertouwersstraat. Het is hem aangedaan door een straatrover.* *Actum 23 sprokkelmaand 1584.* *Pieter Flanneel en Jan van Peenen, schepenen.*

Ik gebruik vaak "Historische woordenboeken online" op https://gtb.ivdnt.org/search/
- ***Bescanden**: In schande brengen, schande aandoen. — Vandaar het deelw. bnw. bescandet, bescant, schandelijk, aan zonde schuldig, strafbaar.*
- ***Straatschender**: In de oudere opvatting, iemand die de wegen onveilig maakt, straatrover, bandiet.*
- ***Sporkele** = sprokkelmaand = februari*

Voor de afkorting van "present" en de zekerheid van de lezing van de familienaam Flanneel heb ik beroep gedaan op het forum van *Wat staat daer? | Online oefentool voor het lezen van oude handschriften*: https://watstaatdaer.nl/forum Interessant forum!

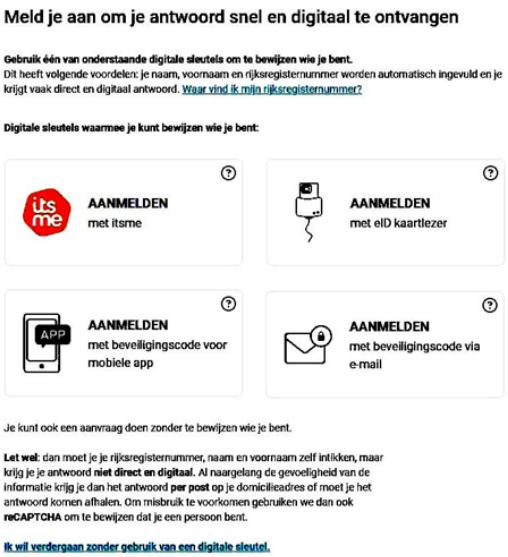
DIGITAAL AANVRAGEN AKTEN VOOR GENEALOGISCH GEBRUIK

Eddy Dubruqué

Via de onlinediensten van de burgerlijk stand van steden en gemeenten kan men op een redelijk vlugge manier recente akten, afschriften en allerlei attesten digitaal aanvragen. Dit voor zover de gegevens al digitaal verwerkt zijn.
Je kan alleen akten, uittreksels of attesten aanvragen die betrekking hebben op jezelf, je gezin of je bloedverwanten in opgaande of neerdalende lijn. Je moet beschikken over je eigen rijksregisternummer én het rijksregisternummer van de betrokkene van wie je een akte aanvraagt. Ook je relatie tot de betrokkene moet je invullen. Als reden van de aanvraag vul je in: opmaak van een familiegeschiedenis.

Het voorbeeld hierna loopt via **het e-loket** van Brugge: https://brugge.egovflow.be/

1. Aanmelden en identificeren.

2. Kiezen welk afschrift of attest men wil aanvragen. Eén document per aanvraag.

3. Daarna komt het invulformulier. Voorbeeld voor een huwelijksakte.

Als je meermaals gehuwd bent/was, dan moet je aan de hand van de "situatiedatum" aangeven welke huwelijksakte je wenst.

4. Meteen krijg je per mail een antwoord en kan je het document downloaden.

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. Om binnen te komen moeten 4 treden genomen worden, wat een probleem is voor rolstoelgebruikers zonder hulp.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concrete datums en aanwezige bestuursleden:

- ma 04/09: Paul Lanssens
- wo 13/09: Eddy Dubruqué
- za 23/09: Tony Strypsteen
- ma 02/10: Johan Haerynck
- wo 11/10: Eddy Dubruqué
- za 28/10: Reinhilde Aendekerk
- ma 06/11: Raf Barzeele
- wo 08/11: Eddy Dubruqué
- za 25/11: Jean-Marie Bulthé
- ma 04/12: Raf Barzeele
- wo 13/12: Eddy Dubruqué
- za 23/12: Gesloten (open op afspraak: enkele dagen vooraf aanvragen op brugsestam@gmail.com)

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen tot einde 2023:

di 05/09	do 14/09	di 19/09	do 28/09	di 03/10	do 12/10	di 17/10	do 26/10
do 02/11	di 07/11	do 16/11	di 21/11	do 30/11	di 05/12	do 14/12	di 19/12

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE

Brugge is een zeer dynamische regio van Familiekunde Vlaanderen (FV). Al 55 jaar zijn wij bekend voor het ontsluiten en publiceren van diverse genealogische bronnen. Veel van die publicaties zijn nog altijd te koop, intussen digitaal. Voordelen van digitaal: volledig doorzoekbaar op gelijk welk trefwoord én je betaalt slechts een fractie van de vroegere *papieren prijs*. Hier is de lijst:
https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/index.php/publicaties

We bezitten ook meer dan 800.000 bidprentjes en rouwbrieven. Die kunnen geraadpleegd worden op de computers in ons documentatiecentrum, maar je kan ook kopieën bestellen. Daarvoor zijn we sinds maart 2023 toegetreden tot de zoekrobot **'Karakol'**. Dit is de link:
https://www.karakol.be/

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (5): HOOFDVAART EN BEROEPSPROCEDURES

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 120.000 door **[1]**. De eerste 6000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

**** Rijksarchief Brugge - INV 278 - Processen Brugse Vrije - Dossier 3805 ****

*'Hoofdvaart' was in het ancien régime het principe, waarbij de schepenen van een heerlijkheid een bindend advies vroegen aan de schepenen van een hiërarchisch hogere rechtbank, om tot een vonnis te komen in ingewikkelde of delicate processen. Merkwaardig hierbij is dat, wanneer de partijen niet akkoord gingen met het vonnis, ze in beroep gingen bij **dezelfde** hiërarchisch hogere rechtbank. Hoofdvaart en de verschillende beroepsprocedures waren middelen tot uniformering en professionalisering bij de opkomst en ontwikkeling van de moderne staat.*

Als voorbeeld wordt hierna een verloop van zo'n proces met hoofdvaart en het er op volgende beroep (appèl) besproken. In een proces voor de appendante heerlijkheid Wijnendale vroegen de Wijnendaalse schepenen bindend advies aan de schepenen van de hiërarchisch hogere schepenbank van het Brugse Vrije. De registers van hoofdvaart van de appendante heerlijkheden naar het Brugse Vrije voor de 18de eeuw worden bewaard op het Rijksarchief te Brugge.

SITUATIESCHETS

Anna De Potter, vertegenwoordigster van de erfgenamen van de weduwe van **Pieter De Potter**, leende op 5 december 1781 een bedrag van 125 pond-groten aan het echtpaar **Francis Maes** en **Isabella Bonte.** Eén jaar later zou op 5 december voor het eerst intrest betaald worden, en daarna jaarlijks op dezelfde dag tot de terugbetaling van het volledige bedrag aan kapitaal.
De leningnemers mochten onroerend goed als hypotheek geven, maar ze deden dit niet. **Pieter Stroijbant** (Torhout), **Joseph Foulon** (Kortemark) en **Joannes Bonte** (Aartrijke) stelden zich borg.

Het echtpaar werd echter getroffen door onheil, want Francis Maes overleed kort nadien, op 18 september 1782, dus nog vóór de eerste betaaldatum. Zijn weduwe Isabella Bonte hertrouwde op 27 november 1783 met **Joannes Hanno [Anneau]**, een landsman uit Torhout. Dit nieuwe koppel verzuimde om op de vervaldagen de intrest te betalen.

Na meer dan 2 jaar was voor Anna De Potter de maat vol. Ze eiste van borgsteller Joseph Foulon het bedrag én de intresten terug. Foulon moest dus betalen en reeds de volgende dag eiste hij als compensatie, dat de baljuw van het land van Wijnendale beslag zou leggen op de goederen van het echtpaar Hanno-Bonte. De baljuw stelde op 11 mei zijn officier **Eduard Lanssens** aan om dat arrest uit te voeren. Lanssens deed dat nog dezelfde dag. Daarbij vaardigde hij een verbod uit om die goederen te verkopen, te belasten of te laten passeren. Uit documenten bleek echter dat er amper iets te rapen viel. Een koude douche voor Foulon!

[1] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ook deze staan op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

PROCES IN EERSTE AANLEG

Joseph Foulon diende een rekwest in bij de burgemeester en schepenen van het land van Wijnendale. Niet zozeer om het geld te recupereren, maar vooral om een vonnis in handen te hebben voor het geval het echtpaar wat vermogen zou opbouwen. Na de pleidooien besloten de Wijnendaalse rechters om professionele hulp in te roepen. Ze gingen namelijk **'*ter hoofdvaart*'** bij de opperrechters van het Vrije, hetgeen ook het belang van deze laatste onderstreepte tegenover de appendanten.

Enkele dagen later meldde de pensionaris-jurist Onraedt van het Vrije effectief dat het echtpaar het kapitaal en de verschuldigde intresten moesten overmaken aan Joseph Foulon. We kunnen hierbij opmerken dat het echtpaar écht arm moet geweest zijn, aangezien er geen getuigen waren van een eventueel laten verdwijnen van het geld.
Bijkomend kunnen we stellen dat Joannes Hanno heel dom was geweest om te trouwen met Isabella Bonte die beladen was met schulden. Door dit huwelijk nam hij de schulden over en hing hem nu zelfs een gevangenisstraf en meer boven het hoofd.

PROCES IN BEROEP

Joannes Hanno vocht het vonnis aan bij de schepenen van het Vrije, die achter de schermen al in het proces in eerste aanleg vonnis hadden gesproken. Inderdaad: in de vroegmoderne processen ging je in beroep ('*appèl*') **[**[2]**]** tegen de rechters van het oorspronkelijke proces; hier dus de burgemeester en schepenen van het land van Wijnendale. Zij werden de gedaagden genoemd. De tegenpartij van het oorspronkelijk proces was Joseph Foulon. Hij werd de '*geïnthimeerde*' genoemd. De eiser in een proces in beroep, in appèl, zoals hier Joannes Hanno, was de *appellant*.

In zijn pleidooi stelde Hanno dat de sententie onrechtvaardig was en in strijd met recht en gewoonterecht. Hij vroeg daarom '*brieven van daging van appèl*', een verzoek dat hem direct werd toegekend; en de toelating van alle personen en gezworenen om het appèl proces bij te wonen. Inhoudelijk eiste hij een aanpassing van het vonnis ('*redres*'). Tenslotte eiste hij dat alle proceskosten ten laste van Foulon zouden zijn.

Foulon van zijn kant vroeg bevestiging van het vonnis en daarnaast de toestemming om gebruik te maken van de documenten van het proces in eerste aanleg (*proces par écrit*). Bovendien wilde hij meteen ook doorgaan met dit bekomen vonnis.

In zijn repliek wilde Hannoo de originele stukken gebruiken en hij herhaalde zijn vraag om '*redres*'.

In zijn dupliek verwierp Foulon de eisen uit de repliek van Hanno en vroeg hij aan de burgemeester en de schepenen van het land van Wijnendale om de oorspronkelijke processtukken over te maken aan het Vrije als hof van beroep. Daarna ging de zaak op 14 juni 1786 in het '*advijs*' en werd Foulon bevolen het oorspronkelijk proces te doen overbrengen naar het Vrije.

In een document van 2 september 1786, getiteld '*procedure en verzoek*', vroeg Hanno om alle stukken die Foulon in eerste aanleg indiende gedurende 4 weken te kunnen inzien en de toestemming tot het neerschrijven van kopieën. Daarnaast ook 3 weken om zijn advocaat de stukken '*advertissement secreet*' te laten opstellen en indienen. Procureur Winne repliceerde dat alle stukken al lang overgebracht waren. Het doel van de eiser-appellant was volgens hem duidelijk om tijd te rekken.

[2] In de burgerlijke rechtspraak waren er meerdere vormen van beroep mogelijk: appèl, reformatie en evocatie.

In dat '*advertissement secreet*' probeerde Hanno's advocaat uit te leggen waarom het oorspronkelijk vonnis verkeerd was. In zijn antwoord in eerste aanleg had Hanno zich bereid verklaard om 2 jaar intresten te betalen. Foulon had zich daarmee moeten tevreden stellen en afzien van verdere conclusies tot betalen van die extra intresten en terugbetaling van het kapitaal. De terugbetaling van het kapitaal vond hij een vrije keuze gebaseerd op de overeenkomst met Anna de Potter. Niemand kon dat eisen van hém, zelfs niet nu hij, verweerder, in de schoenen van Anna de Potter was komen te staan. Deze vraag moest volgens de eiser-appellant door de schepenen van Wijnendale *afghewesen worden sonder de minste hesitatie*. Zijn advocaat voegde daar aan toe: *want d'autheuren, en selve de costumen, sijn daerop te klaer om daer aan te connen twijffelen.* Kortom, dat vonnis was strijdig met het gewoonterecht van het Vrije en alle recht in het algemeen. Daarom vond hij ook dat Foulon de proceskosten moest betalen.

De appellant Hanno en zijn advocaat vergaten echter in hun betoog dat Maes zich er toe verbonden had jaarlijks intrest te betalen of om daarvoor onroerend goed in waarborg te geven. Anna de Potter, die het kapitaal uitleende, had zich duidelijk zorgen gemaakt over het uitblijven van rente en hypotheek. Vermoedelijk had ze zich laten inlichten over de leners Isabella Bonte, haar eerste man Francis Maes en haar tweede man Joannes Hanno. Ze zal ontdekt hebben dat daar geen geld (meer) was, en eiste meteen kapitaal en intresten op bij Joseph Foulon, één van de persoonlijke borgen.
Hoewel het niet duidelijk is hoe de schuldenaars Maes, Bonte en nadien Hanno, in hun precaire financiële situatie terecht kwamen – het kan gerust zijn dat het ernstige, vlijtige mensen waren die door misoogst of ziekte in de problemen kwamen – wou niemand rondom hen met een financiële kater achterblijven. Borgsteller Joseph Foulon liet direct arrest leggen op de goederen van de schuldenaars en stapte kordaat naar de schepenen in hun functie als rechters, om een vonnis te bekomen.

De schepenen van het Vrije argumenteerden hun vonnis niet, maar het was duidelijk dat ze Hanno's betoog doorzagen. In hun vonnis lieten ze hem niet ontkomen aan zijn verplichtingen als nazaat-in-huwelijk van Francis Maes. In de '*costumen*' stond dat, als in het eerste jaar de schuldenaar in gebreke bleef met zijn schulden (intresten dus), de opbrengsten van het onroerend goed in waarborg mochten verkocht worden, en na een tweede jaar mocht de schuldeiser zelfs het gehypothekeerde land bij decreet verkopen. Maes en later Hanno, hadden echter nooit een hypotheek gegeven.

De schepenen voelden zich als *surplus-extractoren* gevoelsmatig verbonden bij een zaak als deze. Ze leefden niet alleen van hun inkomsten als schepen, maar de overgrote meerderheid leefde ook van de pachten van huizen en boerderijen en van de intresten van uitgeleend kapitaal. Het is goed mogelijk dat ze vanuit hun positie eerder begrip hadden voor de penibele situatie van borgsteller Foulon, dan voor het armtierig bestaan van het echtpaar Hanno-Bonte.

Het hoeft geen verwondering dat het met het echtpaar Hanno-Bonte niet goed afgelopen is. De details weten we niet, maar rond 1790 zijn ze verhuisd (gedwongen?) naar Ruddervoorde. Daar hadden ze nog een dochter Anna in 1793 **[[3]]**. Veel later, bij het huwelijk van hun zoon **Pierre Anneau**, op 24 mei 1813 in Sint-Michiels, lezen we dat de vader al 13 jaar spoorloos was.

Wordt vervolgd

[3] In het eerste huwelijk van Francis Maes met Isabella Bonte werden vier kinderen geboren. In het tweede huwelijk van Joannes Hanno/Anneau met Isabella Bonte eveneens vier. Meerdere zijn overleden als kind. Zie de bewerkingen van de West-Vlaamse parochieregisters, raadpleegbaar via vrijwilligersrab.be.

MIJN AFSTAMMING VAN KAREL DE GROTE: HET BEWIJS

Twee West-Vlaamse stamreeksen tot Karel de Grote

Geert Tavernier

Algemeen wordt verondersteld dat iedereen van West-Europese herkomst afstamt van Karel de Grote (°ca. 747/748, +814). De kwartierstaat van een nu levende persoon bevat (geen rekening houdend met kwartierherhaling) omstreeks het jaar 800 immers miljarden voorouders, zodat Karel de Grote daar waarschijnlijk moet in voorkomen. Wellicht zelfs meermaals gezien de onvermijdelijke kwartierherhaling. Het probleem is helaas dat men onmogelijk zo ver terug in de tijd voorouders kan vinden, gezien de afwezigheid van bronnen, tenzij het om adellijke voorouders gaat. Met andere woorden, de enige manier om zo ver terug in de tijd te gaan bestaat erin een voorouder van adellijke oorsprong te vinden. In mijn geval was dat niet eenvoudig gezien mijn voorouders in de laatste vier eeuwen landbouwers, arbeiders of ambachtslieden waren. Toch vond ik enkele adellijke takken, waarvan de afstammelingen afgezakt waren op de sociale ladder, doordat ze bv. het bastaardkind van een edelman waren. Doordat de bestaande genealogieën van de middeleeuwse adel doorgaans teruggaan tot de Karolingische dynastie, komt men onvermijdelijk uit op Karel de Grote.

Het vinden van een genealogisch verband met Karel de Grote is populair bij sommige genealogen maar wordt tegelijk met argwaan bekeken door anderen. Daar zijn volgens mij verschillende redenen voor. Het vinden van een verband met de adel / Karel de Grote is voor sommigen een manier om het eigen blazoen op te poetsen, zeg maar een streling voor het eigen narcisme, wat vanuit de verlichte denkwijze (gelijkheidsbeginsel) tot een afkeurende houding leidt. Men kan zich overigens afvragen of men trots kan zijn op het afstammen van een figuur als Karel de Grote, want naar de normen van vandaag was hij ongetwijfeld een meedogenloze machtspotentaat. Ook is het zo dat vele stamreeksen tot Karel de Grote niet of onvoldoende onderbouwd zijn met historische bronnen of betrouwbare bronnenbewerkingen, wat bij sommige genealogen a priori wantrouwen opwekt. Er bestaan helaas veel dergelijke stamreeksen die niet gefundeerd of ronduit onjuist zijn! Nochtans zijn er tamelijk betrouwbare overzichtswerken als hulpmiddel, zoals de reeks "*Europäische Stammtafeln*" (van Freitag von Loringhoven, von Isenburg & Swennicke) over de West-Europese adel, het werk van Settipani & Van Kerrebrouck over o.m. de Karolingische dynastie, het werk van Warlop over de Vlaamse adel vóór 1300, het werk van Buylaert over de Vlaamse adel tussen ca. 1350-1500, het werk van P. Donche over de Vlaamse adel gebaseerd op overzichtslijsten uit 1437, 1464, 1581, 1495, 1515, 1542 en 1552. Er bestaan ook meerdere betrouwbare (zowel recentere als oudere) werken over specifieke adellijke families. Daartegenover zijn er ook oudere publicaties, bv. de reeks "*Bruges et le Franc*" van J. Gailliard, en oudere handgeschreven genealogieën, die vaak hun bronnen niet vermelden en onnauwkeurigheden of fouten kunnen bevatten. De beste manier om met dergelijke genealogische gegevens om te gaan, is volgens mij door ze in de mate van het mogelijke te toetsen aan primaire bronnen, en ze kritisch te vergelijken met andere publicaties of handschriften. Het is best deze gegevens tot op zekere hoogte als hypothetisch te beschouwen en aandacht te blijven hebben voor nieuwe gegevens.

Hieronder volgen twee stamreeksen uit mijn kwartierstaat die volgens mij tamelijk goed onderbouwd zijn. Daarna volgt een overzicht van geraadpleegde bronnen of publicaties voor de periode vóór 1600. Voor meer details kan men contact nemen met de auteur. tavernier.geert@skynet.be

Het eindigt niet bij Karel de Grote want ook van hem zijn er voorouders gekend. Voor een laatste stand van zaken kan hiervoor verwezen worden naar werk van Settipani C. uit 2015, *Les ancêtres de Charlemagne. Les 2048 quartiers du premier empereur franc*. [2e herziene en gecorrigeerde editie, 2e druk].

EERSTE STAMREEKS VAN GEERT TAVERNIER TOT KAREL DE GROTE

1. **van het Frankisch Rijk Karel "*de Grote*"**, zoon van Pepijn "*de Korte*" & van Laon Bertrada "*met de Grote Voet*", ° ca. 747/748, gehuwd in 771 te Aken met **Hildegard van de Sueven**, + 28-01-814 te Aken, begraven te Aken. Koning van het Frankisch Rijk, in 800 gekroond tot keizer van het Heilig Roomse Rijk. Afbeelding rechts: Munt, in 812-814 te Mainz geslagen, met de beeltenis van Karel de Grote, te zien in het "*Cabinet des Médailles*" van de "*Bibliothèque nationale de France*" (Parijs).

2. **van het Frankisch Rijk Lodewijk "*de Vrome*"**, ° 778 te Chasseneuil-du-Poitou (Vienne, Frankrijk), gehuwd in februari 819 te Aken met **van Beieren Judith**, + 20- of 22-06-840 op het eiland in de Rijn nabij Ingelheim, begraven te Metz. Koning van het Frankisch Rijk, en keizer van het Heilig Roomse Rijk.
3. **van het West-Frankisch Rijk Karel "*de Kale*"**, ° 13-06-823 te Frankfurt-am-Main, gehuwd op 13-12-842 te Quierzy (Aisne) (gescheiden in 867) met **van Orléans Ermentrudis**, + 06-10-877 te Avrieux of te Brides-les-Bains (Savoie), begraven in de abdij van Nantua, herbegraven in de koninklijke abdij van Saint-Denis. Koning van Aquitanië, en koning van het West-Frankisch Rijk (Frankrijk), in 875 tot keizer gekroond.
4. **van het West-Frankisch Rijk Judith**, gehuwd op 13-12-862 te Auxerre met **Boudewijn "*met de IJzeren Arm*" van Vlaanderen**, begraven in de Sint-Pietersabdij te Gent. Hij was graaf van Vlaanderen van 862 tot 879.
5. **van Vlaanderen Boudewijn "*de Kale*"**, ° ca. 865/67, gehuwd ca. 893/99 met **van Wessex Elftrude (Aelfthryth)**, + 918, begraven in de abdij van Sint-Bertin (Saint-Omer), in 929 herbegraven in de Sint-Pietersabdij bij Gent. Graaf van Vlaanderen van 879 tot 918.
6. **van Vlaanderen Arnulf "*de Grote*"**, ° ná 893/99, gehuwd in 934 met **van Vermandois Adela**, + 27-03-964 (vermoord), begraven in de Sint-Pietersabdij bij Gent. Graaf van Vlaanderen van 918 tot 965.
7. **van Vlaanderen Elftrude**, gehuwd rond 960/965 met **van Guines Sigfrid "*de Deen*"**. Oudst gekende graaf van Guines. Hij zou van Deense of Normandische oorsprong zijn.
8. **van Guines Adolphe (Ardolphe)**, ° rond 966, gehuwd met **van Boulogne Mahaut**. Ridder, en graaf van Guines.
9. **van Guines Rodolphe (Raoul)**, gehuwd ná 1000 met **van Saint-Paul Roselle**. Graaf van Guines.
10. **van Guines Eustache**, gehuwd met **de Gramines Susanne**. Graaf van Guines.
11. **van Guines Boudewijn**, gehuwd met … **Adele (ook vermeld als Chrestienne)**. Graaf van Guines. Ze werden begraven in het kapittel van de (klooster)kerk van Ardres die ze stichtten.
12. **van Guines Gisela**, gehuwd met **van Gent Wenemar**. Hij was burggraaf van Gent, '*primas*', '*princeps*', en '*baro*', vermeld in de periode 1074/1088 – 1120.
13. **van Gent / van Guines Arnulf**, + 1169 in Engeland, gehuwd met **van Saint-Omer Mathilde**. Graaf van Guines, vermeld vanaf 1124.
14. **van Guines Boudewijn**, gehuwd met **de Marck Christine**. Graaf van Guines.
15. **van Guines Arnulf (Wautier?)**, gehuwd met **van Bourbourg Beatrix**. Graaf van Guines.
16. **van Guines Christine**, + 08-11-1297, gehuwd met **Belle Salomon**. Salomon was schepen van Ieper, actief in de lakennijverheid. Christine stichtte het Bellegodshuis (hospitaal) in de Rijselstraat te Ieper.
17. **Belle Elisabeth**, + 27-03-1274, gehuwd in of vóór 1255 met **van Maldegem Filips**. Hij was ridder, heer van Maldegem, en slotvoogd van Maldegem.
18. **van Maldegem Willem**, gehuwd met **van Gavere Marie**. Willem deelde de gevangenschap van graaf Gwijde van Dampierre in Frankrijk. Marie van Gavere was dame van Eke en Wessegem.
19. **van Maldegem Elisabeth**, + 02-01-1326, 10-01-1326 of 19-01-1328, gehuwd met **van Massemen Gerard**. Hij was ridder, en heer van Massemen, Kalken en Laarne, vermeld in de periode 1289-1300. Ze werden begraven in de kerk van Massemen.
20. **van Massemen Gerard**, + 1378, gehuwd met **van Axele Marguerite**. Heer van Massemen, Calckene, Weltere, Laerne, enz. Zij was gedeeltelijk dame van Axele.

21. **van Massemen (de Masmines) Jan**, gehuwd in 1366 met **van Oudenhove (de la Vieuville) Marguerite**. Heer van Kalken, Overmere, en Uitbergen. Jan van Oudenhove was heer van Sint-Maria-Oudenhove.

22. **van Massemen (de Masmines) Isabelle (Elisabeth)**, + 27-02-1425 (n.s.), gehuwd in of vóór 1380 met **de Vos Boudewijn (Boudin)**. In 1380 werd hij door graaf Lodewijk van Male tot ridder geslagen n.a.v. zijn optreden in de Slag van Woumen tegen de opstandige Gentenaren, Ieperlingen en Kortrijkzanen. In 1382 streed hij tegen de Gentenaren in de Slag op het Beverhoutsveld. Ze werden begraven bij de Kartuizerinnen bij Brugge.

23. **de Vos Nicolas**, + 07-06-1398, gehuwd met **Moenaers Elisabeth**. Hij trok naar Turkije. Ze werden begraven in de Sint-Gilliskerk te Brugge.

24. **de Vos Jan**, gehuwd met **De Zoetere (De Soutere) Isabelle**. Thesaurier, hoofdman, raadsheer en schepen van de stad Brugge.

25. **de Vos Jacques**, gehuwd met **van Stichelen (van Stechelen) Isabelle**. Hoofdman, thesaurier, schepen en raadsheer van de stad Brugge.

26. **de Vos Barbara**, + 14-10-1511, gehuwd met **du Bosquel (du Bosquiel) Alexander**. Ze werden begraven in de OLV-kerk te Brugge.

27. **du Bosquiel Barbara**, gehuwd met **Lootyns Jaspar**. Hij had een loopbaan in de magistraat van de stad Brugge waarbij hij in de loop van 1490 (n.s.) tot 1513 meermaals hoofdman was van het Sint-Niklaaszestendeel, en eenmaal schepen. In 1480 was hij ook hofmeester van Maria van Bourgondië.

28. **Lootyns Jacob**, + 06-09-1540, gehuwd met **d'Hamere Louisa**. Hij vierendeelde zijn wapen met het wapen van de familie van Halewijn (zijn grootmoeder). In de loop van 1514 – 1540 nam hij regelmatig een functie in binnen het magistraat van de stad Brugge, hetzij als thesaurier, hoofdman van het Sint-Niklaaszestendeel, raadsman of schepen.

29. **Lootins Adam**, + april 1587, gehuwd met **Jacobs Digna**. Hij was lid van diverse religieuze gilden, en ook van de kruisboogschuttersgilde van de *"Jonghe Booghe"* te Brugge (dit is de St.-Jorisgilde in de Vlamingstraat). Hij werd begraven in de St.-Jacobskerk te Brugge.

30. **Lootins Catherine**, + 1583, gehuwd met **Van Vyve Francois**. Hij werd op 27-12-1563 aanvaard als vrij-beenhouwer te Brugge. Schepen van Brugge.

31. **Van Vyve Adam**, + tussen 1618-1623. In 1597 had hij een buitenechtelijke relatie met **Ymands Joanna**. Hij was vrij-beenhouwer te Brugge, toegelaten tot het ambacht op 27-12-1595.

32. **Van Vyve Abraham**, gedoopt 25-11-1597 te Brugge (Sint-Salvator, 1e wijk), gehuwd met **Hanssaeme Maria**.

33. **Van Vyve Albertus**, gedoopt 09-07-1637 te Brugge (Sint-Jacobs), begraven 13-12-1691 te Brugge (Sint-Salvator, 3e wijk) (op het kerkhof), gehuwd met **Pordie (ook Porgy) Joanna**.

34. **Van Vyve Albertus**, gedoopt 01-05-1671 te Brugge (Sint-Salvator, 1e wijk), + 31-12-1738 te Westkapelle, gehuwd op 03-05-1703 te Westkapelle met **De Rycke Maria**.

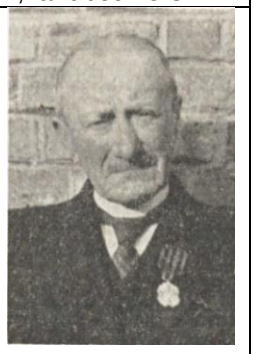
35. **Van Vyve Barbara**, ° 31-05-1716 te Brugge (OLV, 2e wijk), + 13-11-1750 te Lissewege, verloofd op 23-04-1737 te Ramskapelle (bij Heist) en gehuwd … met **Verstraete Juliaen**.

36. **Verstraete Agnes**, ° 16-11-1744 te Lissewege, + 06-02-1773 te Oostkerke (bij Damme), gehuwd op 30-05-1769 te Oostkerke met **Huys Leonardus (Lenaert)**.

37. **Huys Thomas**, ° 17-04-1771 te Lissewege, + 22-07-1853 te Koolkerke, gehuwd op 10-04-1798 (21 germinal 6) te Koolkerke met **(Van) Overloop Anna**. Werklieden, landbouwers.

38. **Huys Karel**, ° 30-09-1806 te Koolkerke, + 05-10-1886 te Dudzele, gehuwd op 05-10-1830 te Koolkerke met **Vande Zande (Vande Sande) Isabella**. Arbeiders, werklieden, landbouwers.

39. **Huys Virginia Rosalia**, ° 17-11-1849 te Dudzele, + …, gehuwd op 03-07-1873 te Dudzele met **Gheleyns Leopold Frans**. Hij was actief als arbeider, herbergier en landbouwer te Dudzele.

40. **Gheleyns Louis**, ° 11-08-1874 te Dudzele, + 14-05-1964 te Brugge, relatie (allebei ongehuwd) in 1900 met **De Kimpe** Renilde. Landbouwer en voorzitter van de Commissie voor Openbare Onderstand te Dudzele. Foto rechts: Louis Gheleyns (uit het Brugsch Handelsblad dd. 30-01-1954).

41. **De Kimpe / Beausaert Marie**, ° 24-02-1901 te Dudzele, + 24-05-1969 te Lissewege, gehuwd 21-12-1933 te Lissewege met **De Prest Camiel**. Landbouwers te Lissewege. Het was een publiek geheim binnen de familie De Prest dat Louis Gheleyns de natuurlijke vader van Marie Beausaert was.

42. **De Prest Josine**, gehuwd met **Tavernier Georges**.

43. **Tavernier Geert**, auteur van huidig artikel.

TWEEDE STAMREEKS VAN GEERT TAVERNIER TOT KAREL DE GROTE

6. Zie eerste stamreeks: 6.**van Vlaanderen Arnulf "*de Grote***, gehuwd **van Vermandois Adela**.
7. **van Vlaanderen Boudewijn "*de Jonge*"**, ° ca. 935/40, + 01-01-962 bij Saint-Omer, gehuwd ca. 951/59 met **van Saksen (Billung) Mathilde (Mechtild)**. Medegraaf van Vlaanderen.
8. **van Vlaanderen Arnulf "*de Jonge*"**, ° ca. 961/62, + 30-03-987, gehuwd ca. 968 met **van Ivrea Rozala (Suzanna)**. Graaf van Vlaanderen van 965 tot 988. Hij werd begraven te Gent.
9. **van Vlaanderen '*Schoonbaard'* Boudewijn**, ° ca. 980, + 30-05-1035, gehuwd in 1012 met **van Luxemburg Odgiva**. Graaf van Vlaanderen van 987 tot 1035.
10. **van Vlaanderen "*van Rijsel*" ('*Insulanus'*) Boudewijn**, ° ca. 1012-13, + 01-09-1067 te Rijsel (Lille), gehuwd in 1028 te Amiens met **van Frankrijk Adela (Aelis)**. Graaf van Vlaanderen van 1035 tot 1067.
11. **van Vlaanderen "*van Bergen*" Boudewijn**, ° ca. 1030, + 17-07-1070 te Hasnon, gehuwd in 1051 met **van Henegouwen Richildis**. Graaf van Vlaanderen van 1067 tot 1070. Hij overleed in de abdij van Hasnon. Richilde was eerst gehuwd met Herman graaf van Henegouwen.
*12. **van Henegouwen Boudewijn**, ° ca. 1056, + 1098, gehuwd in 1084 met **van Leuven (van Brabant) Ida**. Graaf van Henegouwen en Valenciennes vanaf 1071 in opvolging van zijn broer. Hij nam deel aan de Eerste Kruistocht, en werd gedood nabij Nikaia.*
13. **van Henegouwen Boudewijn**, ° 1088, + 1120, gehuwd ca. 1107 met **van Gelre Yolande (Jolantha)**. Graaf van Henegouwen vanaf 1098. Hij werd begraven te Mons (Bergen). Yolande was erfgename van Dodenweerd.
14. **van Henegouwen Richilde**, gehuwd met **van Doornik Everard Radulf.** Hij was burggraaf van Doornik, heer van Mortagne, en '*baro'*, en wordt vermeld van 1135 tot 1159.
15. **van Doornik Everard Radulf**, gehuwd met **van Montaigu Gertrudis**. Ridder, burggraaf van Doornik, heer van Mortagne, en '*baro'*, die mogelijks deelnam aan de kruistocht in 1177, en vermeld wordt van 1157 tot 1189.
16. **van Doornik Boudewijn**, gehuwd met**… (van Wavrin?) Heliardis**. Burggraaf van Doornik, en heer van Mortagne, vermeld van 1166 tot 1208 (n.s.).
17. **van Doornik Everard Radulf**, + 1226, gehuwd met **van Kortrijk Elizabeth**. Hij was burggraaf van Doornik, heer van Mortagne, en pair van Vlaanderen, vermeld vanaf circa 1192. Zij wordt vermeld in de periode 1232-1244, en was burggravin van Kortrijk, vrouw van (de heerlijkheid van) Nevele en mogelijks ook van Warcoing.
18. **van Kortrijk / van Mortagne Everard Radulf**, gehuwd met **van Béthune Johanna**. Ridder, burggraaf van Kortrijk, en heer van Nevele, vermeld in de periode 1250-1276.
19. **van Kortrijk / van Nevele Willem**, gehuwd met **van Beaufort / van Gavere Sofie**. Ridder, en heer van Oosthove (te Wervik), vermeld in de periode 1286-1304.
20. **van Nevele Willem**, + 1398, gehuwd met **van Halewyn "*gezegd de Deurwaerdere*" Marguerite (ook Guillemine, Wilhelmina)**. Ridder, en heer van Uutberghe, Tannoy, en Oosthove (in Wervik). Zij was vrouw van (de heerlijkheid van) Lichtervelde.
21. **van Nevele Marie**, + 1422, gehuwd in 1389 met **van Heule / Boetelin Rogier**. Heer van Heule, Bury, Westhove, en Hoogmosscher.
22. **van Heule Alice**, + 30-05-1434, gehuwd op 09-10-1418 te Wijnendale met **van Gryspeere Jan**. Ridder, heer van Gryspeere, Ogierlande en Egem, baljuw van Veurne van 27-07-1424 tot 09-07-1427, burgemeester van de commune van het Brugse Vrije, schepen van het Brugse Vrije vanaf 1410 tot aan zijn dood, afgevaardigde van de Staten van Vlaanderen voor het Brugse Vrije vanaf 1410. Begraven te Torhout.
23. **van Gryspeere Jacques**. Heer van Gryspeere, Ogierlande en Gits, en afgevaardigde in de Staten van Vlaanderen.
24. **van Grisperre Severin**, bastaardzoon van Jacques. Hij was baljuw van Kortemark.
25. **van Grysperre Jacques**. Baljuw van Kortemark.
26. **van Grysperre Fransoys**. Schepen van het Ambacht Kortemark.
27. **van Grysperre Severyn**, gehuwd met **Canin (Cane) Jacquemyne**. Hij woonde te Oudenburg.
28. **van Grysperre Fransois**, gehuwd met **De Brouckere Catherine**. Laat van het Ambacht van Kortemark.
29. **Van Gryspeere (Van Grispeere, Van Gryspeert, Grispeire, …) Francisca**, verloofd op 03-09-1633 en gehuwd op 08-10-1633 te Hooglede met **Doom Mattheus**. Ze woonden te Kortemark waar in de periode 1635-1653 acht kinderen van hen geboren zijn.
30. **Doom Anna**, geboren of gedoopt op 01-01-1635 te Kortemark, gehuwd op 25-04-1656 te Kortemark met **Wulleput Gillis** (+ 1675 te Mannekensvere).

31. **Wulleput (Willeput) Pieternelle**, ° ca. 1658, + 03-01-1714 te Houtave, gehuwd op 08-10-1676 te Mannekensvere met **Vande Watere Joos (Josephus, Judocus)**. Zij waren laten van het Brugse Vrije.
32. **Vande Watere Joseph**, ° 29-09-1694 te Houtave, + 28-07-1736 te Vlissegem, gehuwd op 02-06-1716 te Houtave (met **Geessens (Geersens) Anna**. Zij waren laten van het Brugse Vrije.
33. **Vande Waeter (Vande Watere) Anna Adriana**, ° 22-12-1717 te Vlissegem, + 16-02-1755 te Sint-Pieters-op-de-Dijk, gehuwd op 17-10-1736 te Sint-Pieters-op-de-Dijk **Huys Jan**. Arbeiders.
34. **Huys Lenaert**, ° 24-10-1740 te Sint-Pieters-op-de-Dijk, + 08-04-1775 te Koolkerke, gehuwd op 30-05-1769 te Oostkerke met **Verstraete Agnes Catharina**. Hij was laat van het Brugse Vrije. Lenaert Huys en zijn vrouw Agnes Verstraete waren plattelandsarbeiders of kleine boeren die wellicht niet zullen vermoed hebben dat ze allebei afstamden van de voornaamste heersers in West-Europa omstreeks de 9e en 10e eeuw, en van een hele pak graven, hertogen en ander voornaam volk omstreeks de 10e tot de 15e eeuw.
35. Zie eerste stamreeks: 37.**Huys Thomas**, gehuwd met **(Van) Overloop Anna**.

GERAADPLEEGDE PUBLICATIES

- Baron Freytag von Loringhoven F. *Europäische Stammtafeln*. Band III (verbeterde uitgave). Marburg, 1958.
- Bethune J. *Epitaphes et monuments des églises de la Flandre au XVIme siècle, d'après les manuscrits de Corneille Gailliard et d'autres auteurs*. Brugge, 1900.
- Bossuyt S. *"Rijke Stinkerds". Editie en analyse van middeleeuwse grafinscripties te Ieper (1118-1566).* Leuven, 2000. (onuitgegeven licentiaatsthesis geschiedenis)
- Buylaert F. *Repertorium van de Vlaamse adel (ca. 1350 – ca. 1500)*. Gent, 2011.
- Cawley C. *Medieval lands. A prosopography of medieval European noble and royal families* (online data base).
- Claessens H. *L'origine des comtes de Liedekerke*. In: *Le Parchemin*, 2003, blz. 292-309.
- Coghe P. *De wezerijakten van de heerlijkheid Kortemark. Deel 1 & 2*. Brugge, 1989 & 1990.
- D'hooghe C. & Balthau E. *Een bijdrage tot de studie van het stadspatriciaat in de late middeleeuwen: De Brugse familie de Vos in de 14de-15de eeuw*. In: *Castellum*, 1989 (2), blz. 4-81.
- De Cuyper J. *Willem van Heule. Heer van Hoog-Mosser en deken van het O.-L.-Vrouwekapittel van Kortrijk*. In: *De Leiegouw*, 1981, blz. 57-73.
- de Herckenrode J. *Nobiliaire des Pays-Bas et du Comté de Bourgogne. Volume 2*. Gent, 1865.
- De la Chenaye-Desbois M. *Dictionnaire de la noblesse, contenant les généalogies*, … [19-delig overzichtswerk van de Franse adel, uitgegeven te Parijs in de periode 1863-1876].
- de Liedekerke G. *Histoire de la maison de Gavre et Liedekerke* (2 volumes). Brussel, 1957 & 1969.
- De Maesschalck E. *De graven van Vlaanderen 861-1384*. Leuven, 2012.
- De Stein d'Aldenstein I. *Grisperre*. In: *Annuaire de la Noblesse de Belgique*. 24e jaargang. Brussel, 1870.
- De Temmerman I. *De heren van Leeuwergem in de schaduw van de middeleeuwen: een kritische rechtzetting* … In: *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis*, 1985, blz. 133-139.
- Debruyne K. *Prosopografie van de Vlaamse adellijke familie van Gryspeere*. Gent, 2009. (onuitgegeven masterscriptie geschiedenis)
- Despodt V. *Dat du best, was ic ende wat ic bem, dat sal tu werden … Gentse grafmonumenten en grafschriften tot het einde van de Calvinistische republiek (1584).* Gent, 2001. (onuitgegeven licentiaatsthesis geschiedenis).
- Donche P. *Edelen en leenmannen van Vlaanderen 1437*. Berchem-Antwerpen, 2010.
- Donche P. *Edelen, leenmannen en vorstelijke ambtenaren van Vlaanderen 1464 – 1481 – 1495*. Berchem-Antwerpen, 2012.
- Donche P. *De Brugse historieonderzoeker Pieter [III] Lootyns (1586-1653) en de genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701)*. In: *Vlaamse Stam*, 2014, blz. 511-529.
- Donche P. *De Brugse historieonderzoeker Pieter [III] Lootyns (1586-1653) en de genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701)*. In: *Vlaamse Stam*, 2015, blz. 150-178.
- Douxchamps H. *La famille de la Kethulle*. Bijlage bij *Le Parchemin* in 3 volumes, 1996.
- Douxchamps H. *Les quarante familles belges les plus anciennes subsistantes: Lichtervelde*. In: *Le Parchemin*, 2002, blz. 273-296.
- Douxchamps H. *Les quarante familles belges les plus anciennes subsistantes: Liedekerke*. In: *Le Parchemin*, 2002, blz. 376-396.
- du Chesne A. *Histoire généalogique des maisons de Guines, d'Ardres, de Gand*, … Parijs, 1631.
- Du Hays J. *Esquisses généalogiques concernant un grand nombre de familles* … Parijs, 1848.
- Dumont. *Fragmens généalogiques. Tome 1*. Gent, 1862.
- Feys E. & Van de Casteele D. *Histoire d'Oudenbourg. Accompagnée de pièces justificatives … Deel I*. Brugge, 1879.

- Gailliard J. *Bruges et le Franc*: 6-delig werk, uitgegeven te Brugge in de periode 1857-1864.
- Gailliard J. *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale ... Tome 1, 2ième partie* [de OLV-kerk te Brugge]. Brugge, 1866.
- Gailliard J. *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale ... Tome 1, 3ième partie* [de Sint-Walburgakerk te Brugge]. Brugge, 1867.
- Guyot G. *Les Wolvertem-Zottegem*. In: *l'Intermédiaire des Généalogistes*, 1978, blz. 401-423.
- L. J. P. C. D. S. *Quartiers généalogiques des familles nobles des Pays-Bas*. Keulen, 1776.
- Martens M. *Maldeghem die loyale*. In: *Jaarboeken van de heemkundige kring het Ambacht van Maldegem*, 2000, blz. 53-312.
- P. Donche. *De Brugse historieonderzoeker Pieter [III] Lootyns (1586-1653) en de genealoog Pieter [IV] Lootyns (1624-1701)*. In: *Vlaamse Stam*, 2015, blz. 150-178.
- Prinz von Isenburg W. K. *Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten ("Europäische Stammtafeln")*. Band II (verbeterde uitgave). Marburg, 1960.
- Prinz von Isenburg W. K. *Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten ("Europäische Stammtafeln")*. Band I: Die deutschen Staaten. (verbeterde uitgave). Marburg, 1960.
- Roelstraete J., e.a. *Heule (900) 1111-2011*. Heule, 2011.
- Schwennicke D. *Europäische Stammtafeln. Neue Folge. Band I.1. Die fränkische Könige … Frankfurt am Main, 2005.*
- Schwennicke D. *Europäische Stammtafeln. Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten.* Band VIII (Neue Folge, herausgegeben). Marburg, 1980.
- Schwennicke D. *Europäische Stammtafeln. Stammtafeln zur Geschichte des Europäische Staaten. Neue Folge. Band VI: Familien des alten Lotharingien I*. Marburg, 1978.
- Schwennicke D. *Europäische Stammtafeln. Stammtafeln zur Geschichte des Europäische Staaten. Neue Folge. Band VII: Familien des alten Lotharingien II*. Marburg, 1979.
- Settipani C. & P. Van Kerrebrouck. *La préhistoire des Capétiens. 481-987. Première partie: Mérovingiens, Carolingiens et Robertiens*. Villeneuve d'Ascq, 1993.
- Tavernier G. *De Oost- en West-Vlaamse voorouders van koningin Mathilde. Aanzet tot een vooroudergeschiedenis*. [derde editie]. Brugge, 2021.
- Trio P. *Een nieuwe grondslag voor het onderzoek naar de middeleeuwse adellijke families van Gavere – van Liedekerke – van Herzele*. In: *Land van Aalst*, 2013, blz. 29-68 & 77-120.
- Van Belle R. *Corpus laminae. Belgische koperen graf- en gedenkplaten 1143-1925. Catalogus*. Brugge, 2017.
- Van Elslande R. *De heren van Nevele en van Wervik ...* In: *Het Land van Nevele*, 2010, nr. 2, blz. 3-35.
- van Renynghe de Voxvrie C. *La famille Belle ...* In: *Tablettes des Flandres. Tome 9 & Tome 10*. Brugge, 1969 & 1973.
- Van Vyve J. *Histoire et généalogie de la famille Van Vyve*. Brussel, 1982.
- Verhaeghe J. *De wezerijakten van het Land van Wijnendale. Deel 1 (1551-1748).* Brugge, 1992.
- Vermeersch V. *Grafmonumenten te Brugge voor 1578* (3 delen). Brugge, 1976.
- Warlop E. *The flemish nobility before 1300* [2 delen; 4 volumes]. Kortrijk, 1976.

GERAADPLEEGDE ARCHIEFBRONNEN EN GENEALOGISCHE HANDSCHRIFTEN

- Rijksarchief te Brugge:
  - Registers van het Brugse Vrije (inv. 15-16): akten uit de wettelijke passeringen van het Westkwartier en wezenakten van het Noord- en Westkwartier van het Brugse Vrije.
  - Archief van het Land van Wijnendale (inv. 84): akten uit de wettelijke passeringen en wezenregisters.
  - Familiearchief de Thibault de Boesinghe (inv. 63), nr. 424 (17e-eeuwse genealogieën).[4]
- Stadsarchief te Brugge:
  - Oud archief van de stad Brugge, wezenregisters.
  - Genealogische rollen, nr. 20 (fam. Grysperre).
- Stedelijke Bibliotheek Brugge, verzameling handschriften:
  - Ms. 449: handschrift de Hooghe, d.i. meerdere volumes met grafopschriften uit hoofdzakelijk Brugge.
  - Ms. 728: verzameling 17e-eeuwse genealogische notities door de Brugse kanunnik J. Kerchof.[5]
- Bibliothèque nationale de France. *Recueil d'épitaphes relevées dans différentes églises de Flandres* [16e-eeuws manuscript].
- Stadsbibliotheek te Valenciennes, Handschrift nr. 815 van de hand van Casimir de Sars de Solmont.

[4] **Donche P.** ***De verzameling Joannes Idesbaldus Masin 1631-1694. 700 genealogieën en genealogische fragmenten betreffende de Zuidelijke Nederlanden uit de 17de eeuw*****. Brugge, 2015.**

[5] **Donche P. & Vandamme L.** ***Een Brugse genealoog aan het werk. De verzameling stambomen van Jacob Antoon Kerchof 1625-1685*****. Brugge, 2015.**

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
55ste jaargang nr. 6 - november-december 2023
Verspreiding op ca. 2400 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@gmail.com)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

http://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@gmail.com)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Eddy Dubruqué (familiekundebrugge@skynet.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2024	1
LEZING: DAMME ALS VESTINGSTAD	2
50ste ONTMOETINGSDAG MET BOEKENVERKOOP IN RUMBEKE	2
BRUGSE STAM IN 2024 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR	2
TWEE BELANGRIJKE NIEUWE PUBLICATIES VAN FV-BRUGGE OVER ZUIENKERKE	3
AANVULLING VORIGE OEFENING OUD SCHRIFT (SEPT-OKT 2023)	3
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	4
HET ZWARTE EINDE VAN DE FAMILIE BAKKER	5
BELANGRIJK: ZOEKEN IN FAMILYSEARCH WORDT GEWIJZIGD	5
HEEMKRING ONTSLUIT DE OMMELOPER 1721 VAN OOSTKAMP	5
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	6
PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE	6
BROUWERIJ FLOOR - OUDE ZAK 1 IN BRUGGE	7
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (6)	10
BOOGSCHUTTERSGILDE VAN BLANKENBERGE TEGEN AARTRIJKE	10

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2024

Blijf of word lid van onze genealogische vereniging, Familiekunde Vlaanderen v.z.w.

Uw lidgeld dient voor het tijdschrift Vlaamse Stam, de aankoop van boeken, computers, scanapparatuur, huisvesting en algemene werking.
Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen in Vlaanderen zonder telkens bezoekrecht te betalen. Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) zijn inbegrepen en je krijgt grote korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Stort € 40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen, Van Heybeeckstraat 3, 2170 Merksem, met vermelding **"Lidgeld 2024 afdeling Brugge"**.

Brugse Stam met steun van:

BRUGGE

Familiekunde Vlaanderen

LEZING: DAMME ALS VESTINGSTAD
EVOLUTIE VANUIT DE CARTOGRAFIE EN DE ARCHEOLOGIE

door Jan Hutsebaut

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.
Interessante lezing om de vestingstad Damme doorheen de geschiedenis te belichten.

Tijdstip: Maandag 27 november 2023 om **19:30**.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, **St-Kruis**.
Toegang: Toegangsprijs leden € 2,00, niet-leden € 5,00.

De laatste jaren is de kennis over Damme sterk toegenomen. Dit danken we aan projecten zoals 'Verdwenen Zwinhavens', 'Bastions zonder grenzen' en een aantal recente archeologische onderzoeken en vondsten. De lezing geeft een stand van zaken, schetst de evolutie van Damme doorheen de tijd, met een focus op Damme als vestingstad.
Jan Hutsebaut legt uit waardoor we tot de nieuwe inzichten zijn gekomen. Er passeren enkele unieke historische kaarten en ontwerptekeningen voor uitbreiding van de fortificaties de revue, o.a. door Vauban. Een aanrader.

Jan Hutsebaut (°1964) is al 33 jaar aan het werk bij het stadsbestuur Damme. Hij is er o.a. verantwoordelijk voor het Uilenspiegelmuseum en erfgoed in het algemeen. Jan was betrokken bij de historische tentoonstellingen over de Lieve (2009), '200 jaar Damse Vaart' (2015) en '400 jaar stadsversterking - Bastions zonder grenzen' (2020). Hij schreef ook 'Uilenspiegel in miniatuur' (2013). De geschiedenis van Damme werd een van zijn passies.

Jan Hutsebaut

50ste ONTMOETINGSDAG MET BOEKENVERKOOP IN RUMBEKE

De 50ste jaarlijkse ontmoetingsdag van Familiekunde Vlaanderen, provinciale afdeling West-Vlaanderen, gaat dit jaar door op **zaterdag 18 november 2023 van 9:30 tot 12:30** in De Zilverlink (grote zaal), Meensesteenweg 412, 8800 Rumbeke-Roeselare. Er is een boekenbeurs met een ruime keuze aan de talrijke stands: genealogische werken, formulieren, e.d.
Het is ook een gelegenheid voor contact met collega's en om gegevens uit te wisselen.
Familiekunde Vlaanderen regio Brugge zal aanwezig zijn met een stand.

BRUGSE STAM IN 2024 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR

Een papieren zwart-wit afdruk van Brugse Stam bij u thuis ontvangen via de post blijft mogelijk.
Ook voor 2024 volstaat het om € 15 te storten op rekening BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

➔ **NIET VERGETEN DE BETALING *NÚ* TE DOEN, WE KUNNEN GEEN HERINNERING STUREN** ←

TWEE BELANGRIJKE NIEUWE PUBLICATIES VAN FV-BRUGGE OVER ZUIENKERKE

Bewerkingen door Roland Verté

Duivel-doet-al **Roland Verté** heeft niet stilgezeten in 2023.

In ons nummer van maart 2023 mochten we al een eerste publicatie van hem aankondigen, nl. ***"Index van Erkenningen van West-Vlaamse gewapende weerstanders"***. Dit boek bevat de gegevens van 7.000 personen, omvat 250 bladzijden en kost (digitaal) € 13 (€ 10 voor leden).

In ons nummer van mei 2023, was er zijn gigantische publicatie ***"De Blankenbergse Watering, Ommeloper 1617-1630"***. Deze uitgave wordt aangevuld met een geschiedkundige schets van de Watering, die 24 parochies en 15.548 ha overspant. Dat zijn 1.336 blz. (€ 29/€ 23).

Vandaag, in ons nummer van november 2023, mogen we in één keer 2 nieuwe publicaties van zijn hand aankondigen.

1. Zuienkerke, index van 265 jaar parochieregisters:
- dopen 1659-1924.
- huwelijken 1659-1926.
- begrafenissen 1659-1917.

Omvang 455 bladzijden. Prijs (digitaal via WeTransfer) 19 euro (leden 15 euro).

2. Zuienkerke en omgeving in Brugse notariaten

Een schat aan genealogische informatie in een turf van formaat.
Omvang 1.447 bladzijden. Prijs (digitaal via WeTransfer) 29 euro (leden 23 euro).

Samen met de belangrijke uitgave van de Wettelijke Passeringen van Lichtervelde, heeft Familiekunde Brugge dit jaar dus 5 nieuwe grote bronontsluitingen gepubliceerd.
Klik hier voor de volledige lijst van onze beschikbare publicaties.

AANVULLING VORIGE OEFENING OUD SCHRIFT (SEPT-OKT 2023)

De moord van 23 februari 1584 in de Zwarteleertouwersstraat te Brugge heeft in 2023, dus bijna 450 jaar na de feiten, opnieuw beroering veroorzaakt!!!!

De Brugse oud-stadsarchivaris **Noël Geirnaert** wijst er ons op dat het slachtoffer niet 'bescant' werd (schande aangedaan), maar 'bescaut'.
De akte komt immers uit een schouwboek, het was dus een lijkschouwing.
Hij bemerkte ook een kleine typefout, er staat 'scepenen' (niet 'schepenen').

Bovendien hebben we nagelaten te vermelden, dat de akte van deze lijkschouwing ons bezorgd werd door onze lezers **Diane en Johan De Langhe [1]**. Het moordslachtoffer – Willem De Langhe – was hun verre voorvaderlijke oom. De akte komt uit hun recent verschenen en omvangrijke familiegeschiedenis *'De Langhe Queeste - De familie De Langhe afkomstig uit Oedelem en Beernem, 13de – 16de eeuw'* **[2]**. Hun boek is nog steeds te koop **[3]**.

Bij deze is de vorige oefening afgerond en kunnen we beginnen met de volgende oefening.

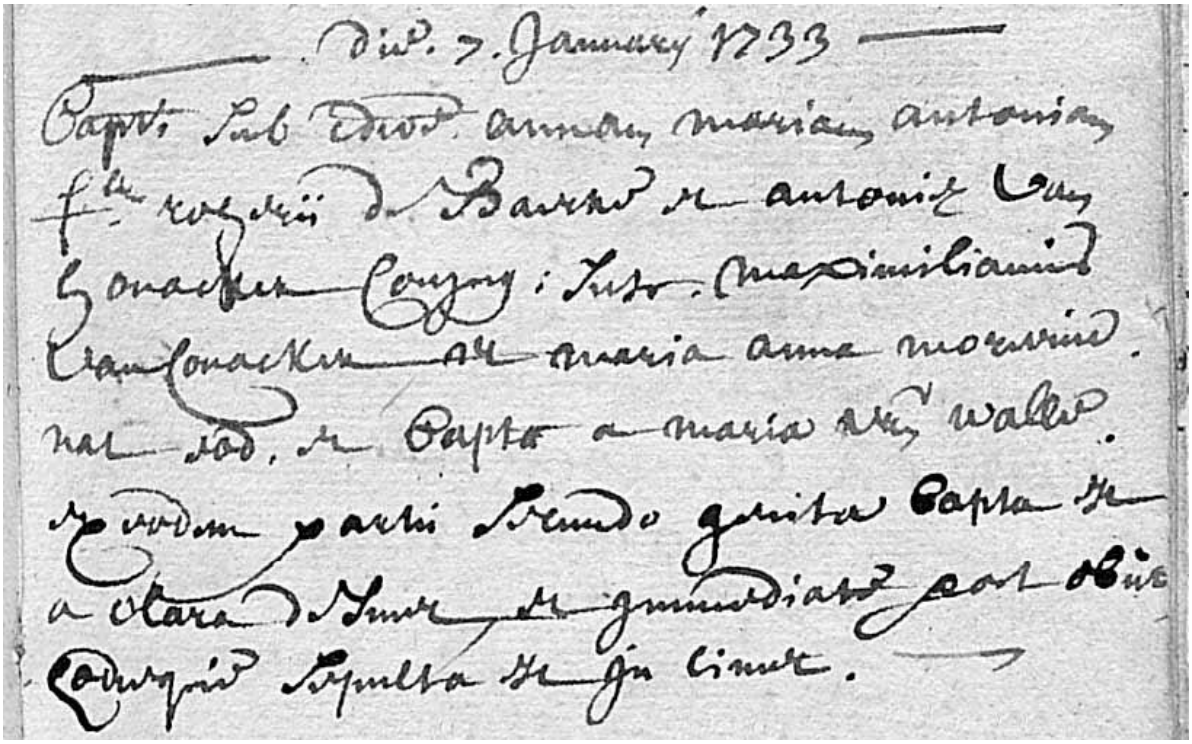
---

[1] Diane en Johan De Langhe zorgden voor de bewerking van de parochieregisters van Oedelem en de beknopte geschiedenis van Beernem en Oedelem. Hun bijdragen staan in het Vademecum, uitgegeven door FV-Brugge.
[2] Zie Brugse Stam, jg. 54, n° 2 (maart-april 2022), blz. 6.
[3] https://delanghe.vlaanderen/

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Aimé Smeyers

Lezer en FV-lid **Johan Tousseyn** uit Varsenare vond een speciale doopakte uit 1733 in Oostkamp.

---------- die 7 january 1733 ---------- *bap(tisa)vi sub cdioe (conditione) annam mariam antoniam* *f(il)iam rogerii de Baecke et antoniæ van* *honacker conjug(um). susc(eptores) maximilianus* *vanhonacker et maria anna moreeuw.* *Nat(a) eod(em) et bap(tisa)ta a maria van(de) walle* *ex eodem partu secundo genita bap(tisa)ta est* *a clara desmet et immediate post obiit* *hodieque sepulta est in cimet(erio). --------*	*---------- Op 7 januari 1733 ----------* *Heb ik voorwaardelijk gedoopt Anna Maria Antonia,* *dochter van Rogerius de Baecke en Antonia van* *Honacker, echtgenoten. Doopheffers Maximilianus* *Van Honacker en Maria Anna Moreeuw. (Het kind is)* *dezelfde (dag) geboren en door Maria vande Walle* *gedoopt. Een uit dezelfde bevalling voortgekomen* *volgend meisje werd gedoopt door Clara de Smet en is* *onmiddellijk daarna overleden en is vandaag begraven* *op het kerkhof. -------*

Het gaat hier om de geboorte van een tweeling, die blijkbaar (zoals vaak) moeilijk verlopen is. Het eerste dochtertje, Anna Maria Antonia, kreeg bij haar geboorte een nooddoop van Maria Vandewalle (of deze al of niet het "officieel statuut" van vroedvrouw had, wordt niet vermeld). In deze akte vermeldt de pastoor dat hij haar nog dezelfde dag het doopsel "sub conditione" heeft toegediend (alles naar gewoonte na een nooddoop).

Helaas, is er een vervolg: er is nog een tweede kind geboren [door de uitgangen -a weten we dat het een meisje was]. Dat kreeg een nooddoop door Clara Desmet waarna het onmiddellijk overleed en begraven werd [alles gebeurde dus op één dag, nl. woensdag 7 januari 1733].

Waarom gedoopt door een andere vrouw? Dat zullen we nooit weten: tweelingen worden niet noodzakelijk onmiddellijk na elkaar geboren.

Het tweede kind kreeg geen doopnaam. Voor een geldig doopsel is dit niet verplicht. Essentieel zijn het gebruik van water, het uitspreken van de exacte formule en de intentie om te dopen.

De vermelding van het doopsel van dat tweede kind is belangrijk. Zonder doopsel mocht het immers niet begraven worden in de gewijde grond van het kerkhof.

HET ZWARTE EINDE VAN DE FAMILIE BAKKER

Raf Barzeele

Mijn familielid **Chris Van Bergen** schonk de kwartierstaat van **de familie Bakker-Vandewinckel** aan Familiekunde Brugge. De kwartierstaat kan geraadpleegd worden in ons documentatiecentrum.

Meer dan 10 jaar geleden is Chris begonnen met haar familiegeschiedenis. Vanaf 2020 heeft zij zich verder verdiept in de familieleden ten tijde van de *Shoah* (Holocaust – Jodenvervolging in WO-II). De roots van haar familie situeren zich vooral in het Meetjesland en de Noorderkempen, en de grensstreek met Nederland. Er is echter ook een Joodse tak.

Het resultaat van de Joodse zoektocht was triest en verbijsterend. Veel familieleden uit Nederland zijn tijdens WO-II omgekomen in concentratiekampen.

De stamboom is een lijvig werk geworden. Hij is geïllustreerd met foto's en lijsten van omgekomen familieleden. Dit document is volgens haar een *Yad Vashem* - een gedenkteken - voor alle familieleden Bakker en aanverwanten die de Shoah niet overleefden.

BELANGRIJK: ZOEKEN IN FAMILYSEARCH WORDT GEWIJZIGD

Iedere genealoog heeft de gewoonte aangekweekt om Familysearch op te starten via ***Zoeken/Catalogus***. Maar let op: op die zoekweg worden de inventarissen niet meer aangevuld!

Wat je dan kan doen, is opstarten via ***Zoeken/Beelden*** (Search/Images). Daar vul je de gemeente in. Je kan de zoekresultaten beperken door een jaarvak of een documenttype te selecteren.

LET WEL: het is mogelijk dat jouw gemeente nog niet opgenomen is in deze zoekweg. Voorlopig moet je dus beide zoeksystemen blijven gebruiken. Voorbeeld:
- Als je Oostkamp doorzoekt via 'Zoeken/Catalogus' dateert het jongste document van 1920.
  Indien je zoekt via 'Zoeken/Beelden' is het jongste document van 1947.
  Dus bij Oostkamp moet je voortaan zoeken via 'Zoeken/Beelden'.
- Als je Zwevezele doorzoekt via 'Zoeken/Catalogus' dateert het jongste document ook van 1920.
  Maar indien je gaat via 'Zoeken/Beelden' krijg je 0 resultaten.
  Dus moet je bij Zwevezele (voorlopig) nog blijven zoeken via 'Zoeken/Catalogus'.

https://www.familysearch.org/search/catalog/
https://www.familysearch.org/records/images/

HEEMKRING ONTSLUIT DE OMMELOPER 1721 VAN OOSTKAMP

Oud-HKO voorzitter Jan Demulder heeft de voorbije jaren heel wat energie gestoken in het ontsluiten van het Oostkampse deel van deze 18de-eeuwse bron. De *ommeloper* (ook: *landboek* of *terrier*) bevat een schat aan informatie, over zowel Oostkampse families als toponiemen.
https://www.heemkringoostkamp.be/documentatie/ommeloper-heerlijkheid-oostcamp-1721-oostkamp-waardamme/

LEZERS SCHRIJVEN …

Lezer **Luc Christiaens** uit Tongeren reageert op onze oefening oud schrift van juli 2023, over een koekoekskind in Koolkerke. Hij signaleert volgende uitgebreide publicatie. Dank je Luc !
Overspel in de Zuidelijke Nederlanden van de 16de tot de 18de eeuw (Griet De Vriendt).

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. Om binnen te komen moeten 4 treden genomen worden, wat een probleem is voor rolstoelgebruikers zonder hulp.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check evt. wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet voor einde 2023 en begin 2024:

- ma 06/11: Raf Barzeele	- ma 01/01: gesloten	- ma 04/03: Reinhilde Aendekerk
- wo 08/11: Eddy Dubruqué	- wo 10/01: Eddy Dubruqué	- wo 13/03: Eddy Dubruqué
- za 25/11: Jean-Marie Bulthé	- za 27/01: Johan Haerynck	- za 23/03: Raf Barzeele
- ma 04/12: Reinhilde Aendekerk	- ma 05/02: Tony Strypsteen	- ma 01/04: Jean-Marie Bulthé
- wo 13/12: Eddy Dubruqué	- wo 14/02: Eddy Dubruqué	- wo 10/04: Eddy Dubruqué
- za 23/12: gesloten (open op afspr.)	- za 24/02: Paul Lanssens	- za 27/04: Jo Patteeuw

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Eddy, Tony, Johan en de vrijwilligers

Dit zijn de datums voor de vrijwilligers 2023-2024:

do 02/11	di 07/11	do 16/11	di 21/11	do 30/11	di 05/12	do 14/12	di 19/12	
do 04/01	do 11/01	di 16/01	do 25/01	di 30/01	do 08/02	di 13/02	do 22/02	di 27/02
do 07/03	di 12/03	do 21/03	di 26/03	do 04/04	di 9/04	do 18/04	di 23/04	
do 02/05	di 07/05	do 16/3	di 21/05	do 30/06	di 04/06	do 13/06	di 18/06	do 27/06

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk, stuur je een bericht met een korte schets van het probleem naar familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, uw eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

PUBLICATIES EN KOPIEËN TE KOOP BIJ FV-BRUGGE

Brugge is een zeer dynamische regio van Familiekunde Vlaanderen (FV). Al 55 jaar zijn wij bekend voor het ontsluiten en publiceren van diverse genealogische bronnen. Veel van die publicaties zijn nog altijd te koop, intussen digitaal. Voordelen van digitaal: volledig doorzoekbaar op gelijk welk trefwoord én je betaalt slechts een fractie van de vroegere *papieren prijs*. Hier is de lijst:
https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/index.php/publicaties

We bezitten ook meer dan 800.000 bidprentjes en rouwbrieven. Die kunnen op de computers in ons documentatiecentrum geraadpleegd worden, maar je kan ook kopieën bestellen. Daarvoor zijn we sinds maart 2023 toegetreden tot de zoekrobot **'Karakol'**. Dit is de link:
https://www.karakol.be/

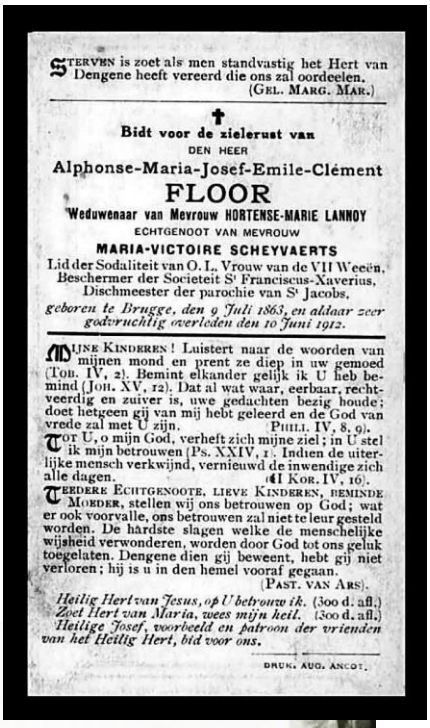
BROUWERIJ FLOOR - OUDE ZAK 1 IN BRUGGE

Yvette Kemel

Op zaterdag 9 en zondag 10 september 2023 was het Open Monumentendag met veel boeiende locaties, ook in Brugge. Eén ervan was de brouwerij die eerder dit jaar gekocht werd door **voetballer Charles De Ketelaere** en die zal omgebouwd worden tot wooneenheden.
De brouwerij werd in 1907 gebouwd door **Alphonse Floor**. Opmerkelijk is dat Alphonse Floor slechts korte tijd de nieuwgebouwde brouwerij uitbaat. Inderdaad, vijf jaar later, in 1912, wordt de brouwerij overgekocht door **Oscar Van Outryve**, brouwer in Den Os in de Raamstraat. Hij koopt ze voor zijn dochter Héléne en haar echtgenoot **Albert Van Caillie**. *De gids van dienst vertelde dat men daar de reden niet van kende.*

Het antwoord is nochtans heel eenvoudig: Alphonse Floor overleed in Brugge op 10 juni 1912.

Zijn tweede echtgenote **Marie Scheyvaert** bleef achter met vier minderjarige kinderen en had totaal geen ervaring in het bierbrouwen in tegenstelling tot zijn eerste echtgenote **Hortense Lannoy**: haar vader had een brouwerij op de Vleurgatse Steenweg in Brussel. De vader van Marie Scheyvaert was advocaat en voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg in Mechelen, een totaal ander milieu. Het lag dus voor de hand dat zij de brouwerij verkocht.

STERVEN is zoet als men standvastig het Hert van Dengene heeft vereerd die ons zal oordeelen.
(GEL. MARG. MAR.)

✝

Bidt voor de zielerust van
DEN HEER
Alphonse-Maria-Josef-Emile-Clément
FLOOR
Weduwenaar van Mevrouw HORTENSE-MARIE LANNOY
ECHTGENOOT VAN MEVROUW
MARIA-VICTOIRE SCHEYVAERTS
Lid der Sodaliteit van O. L. Vrouw van de VII Weeën, Beschermer der Societeit S' Franciscus-Xaverius, Dischmeester der parochie van S' Jacobs,
geboren te Brugge, den 9 Juli 1863, en aldaar zeer godvruchtig overleden den 10 Juni 1912.

MIJNE KINDEREN! Luistert naar de woorden van mijnen mond en prent ze diep in uw gemoed (TOB. IV, 2). Bemint elkander gelijk ik U heb bemind (JOH. XV, 12). Dat al wat waar, eerbaar, rechtveerdig en zuiver is, uwe gedachten bezig houde; doet hetgeen gij van mij hebt geleerd en de God van vrede zal met U zijn. PHILL. IV, 8, 9).
TOT U, o mijn God, verheft zich mijne ziel; in U stel ik mijn betrouwen (Ps. XXIV, 1.) Indien de uiterlijke mensch verkwijnd, vernieuwd de inwendige zich alle dagen. (II KOR. IV, 16).
TEDERE ECHTGENOOTE, LIEVE KINDEREN, BEMINDE MOEDER, stellen wij ons betrouwen op God; wat er ook voorvalle, ons betrouwen zal niet te leur gesteld worden. De hardste slagen welke de menschelijke wijsheid verwonderen, worden door God tot ons geluk toegelaten. Dengene dien gij beweent, hebt gij niet verloren; hij is u in den hemel vooraf gegaan.
(PAST. VAN ARS).

Heilig Hert van Jesus, op U betrouw ik. (300 d. afl.)
Zoet Hert van Maria, wees mijn heil. (300 d. afl.)
Heilige Josef, voorbeeld en patroon der vrienden van het Heilig Hert, bid voor ons.

DRUK. AUG. ANCOT.

De foto hieronder werd gemaakt bij de Ateliers de Constructions Mécaniques Fleurman-Leclercq. Op de foto zien we een ketel, vervaardigd in de ateliers en bestemd voor de Brugse brouwerij van Alphonse Floor. De man met de zwarte hoed op, rechts van de man met de pet en de bleke stofjas in het midden, is Alphonse Floor.
Beeldbank Brugge collectie Jaak A. Rau FOA20265.

FAMILIEGESCHIEDENIS VAN DE FAMILIE FLOOR

Die zoeken we via de courant gebruikte online bronnen [4] en de bibliotheek van Familiekunde Brugge.

1. DE GROOTVADER VAN ALPHONSE FLOOR

Petrus Josephus Floor (°Leisele 3 juli 1799, zoon van Petrus Joannes en Maria Jacoba Sampers, †Veurne 14 aug. 1855), gemeentesecretaris.
Hij huwde in Pollinkhove op 13 sept. 1826 met **Marie Rosalie Josephe Becquaert** (°Pollinkhove 22 jan. 1796, dochter van Henricus Josephus en Rosa Isabella Degans, † Veurne 11 maart 1852).

2. DE VADER VAN ALPHONSE FLOOR

Joseph Bernard Marie Floor (°Veurne 7 mei 1833, †Sint-Andries 8 sept. 1896), brouwer.
Hij huwde in Brugge op 9 april 1858 met **Hortense Rosalie Françoise De Meulemeester** (°Brugge 16 aug. 1835, dochter van van Antonius Napoleon en Rosalia De Brabander, †Brugge 2 mei 1922).

Uit dit huwelijk kwamen 10 kinderen:

1. **Joseph Bernard Marie Floor** (°Brugge 8 maart 1859, †Brugge 28 april 1903).
   Huwde in Brugge op 10 april 1888 met **Hortense Eugenie Gh. Watelet** (°Brugge 25 febr. 1863).
   Ze hadden een huwelijkscontract dd. 31 maart 1858 voor notaris Jean Claerhoudt te Brugge.
   Hij baatte brouwerij De Roos uit in de Groenstraat. Zij waren gekend voor het brouwen van Oude Tripel. Maar hij produceerde ook azijn! Woonde op kasteel Bloemendale in Sint-Andries.
2. **Leon August Joseph Marie Floor (**°Brugge 19 juni 1860, †Brugge 6 dec. 1882).
3. **Marie Josephe Rosalie Clemence Floor** (°Brugge 2 febr. 1862, †'s-Hertogenbosch (Nl) 25 sept. 1919), religieuze.
4. **Alphonse Marie Josephe Emile Clement**, zie de generatie hierna.
5. **Antoinette Marie Louise Josephe Floor** (°Brugge 14 juni 1864, †Assebroek 12 april 1906)
   Zij huwde in Brugge op 13 sept. 1898 met **Jacobus Carolus Josephus Marie Wante** (°Assebroek 10 okt. 1866 †Brussel 16 juni 1920, zoon van Jacobus **[5]** en Clementia Schepens).
   'Jacques Charles' nam de brouwerij en mouterij Le Caducée over van zijn vader gelegen langs de Steenbrugse Wandeling (later Baron Ruzettelaan). De brouwerij Wante bestond tot in de jaren 1950. De blauwe bestelkarren, getrokken door twee kleine paarden, waren een vertrouwd beeld in het Brugse. Hij woonde bij zijn overlijden in Assebroek maar stierf in de Jacques De Lalaingstraat 35 Brussel.
   Hij hertrouwde in Schaarbeek op 8 sept. 1908 met Maria Victoria Jeanne A. De Meulemeester.
6. **Hélène Marie Alexandrinne Josephe Floor** (°Brugge 11 mei 1869, †Brugge 15 maart 1940), kloosterlinge. Zij was Eerwaarde Moeder *Marie Gonzague* bij de kanunnikessen van de Heilige Augustinus (Engels klooster) in de Carmerstraat in Brugge.
7. **Georges Auguste Marie Joseph Xavier Floor** (°Brugge 2 dec. 1870, †Sint-Andries 12 aug. 1874).
8. **Therese Marie Joseph Henriette Rosalie Floor** (°Brugge 1 mei 1872). Zij huwde in Brugge op 23 okt. 1894 met **Prosper Marie Gislain Van Velsen** (°Mechelen 23 maart 1863), geneesheer.

---

[4] https://vrijwilligersrab.be voor West-Vlaanderen.
https://nl.geneanet.org/fonds/individus/
https://www.odis.be/hercules/_nl_home.ph
https://www.archiefbankbrugge.be/ voor de akten van de burgerlijke stand in Brugge.
https://familysearch.org/search/catalog en https://genealogie.arch.be/search/ voor de overige akten.

[5] De Wantestraat in Assebroek werd genoemd naar Jacobus Wante (Assebroek, 12 september 1826 - 1 januari 1911), brouwer en burgemeester van Assebroek van 1871 tot 1909.

9. **Henri Marie Joseph Casimier Floor** (°Brugge 31 mei 1874, †Ranchi-India 12 dec. 1947). Ingetreden bij de jezuïeten op 23 sept. 1893 en eerste geloften op 24 sept. 1895 in Drongen. Naar Engels-India 17 december 1901, priesterwijding op 30 november 1917 in Kurseong India.
10. **Clara Anna Marie Josephe Floor** (°Brugge 3 aug. 1876, †Lede in het gesticht van de zusters Maricolen op 27 jan. 1946). Gehuwd in Brugge op 13 sept 1898 met **Joseph Lucien Paul Van den Abeele** (°Brugge 7 juni 1870, †Brugge 23 juni 1927), advocaat en rechter.

3. ALPHONSE FLOOR ZELF, EN ZIJN AFSTAMMELINGEN

Alphonse Marie Josephe Emile Clement Floor (°Brugge 9 juli 1863 †Brugge 10 juni 1912), brouwer.
Hij huwde (1) in Elsene op 2 febr. 1889 met **Hortence Marie Julie Lannoy** (°Brussel 15 juni 1866 †Brugge 8 dec. 1895).
Hij huwde (2) in Mechelen op 3 aug. 1898 met **Marie Victoire Antonia Elisabeth Scheyvaerts** (°Mechelen 9 april 1864).

De eerste echtgenote Hortence Lannoy was dochter van **Jean Baptist François Xavier Lannoy** en **Hortense Clemence Lannoy**. Haar vader vestigde zich in 1859 in Brussel, waar hij in de Damstraat, vlakbij het Heilig-Kruisplein de brouwerij l'Italie van de familie Van Zeebroeck huurde. Hij exploiteerde deze tot in 1873 en begon toen met de bouw van een nieuwe brouwerij, op een groot terrein dat hij had gekocht aan de oever van de Grote Vijver, op de hoek van de huidige Generaal de Gaullelaan, Meerstraat en Lannoystraat **[6]**. Zijn zaak draaide goed en er werden meerdere hangars en opslagplaatsen gebouwd naast de brouwerij. Hij investeerde ook in vastgoed en bouwde meerdere huizen in de omgeving van zijn fabriek, beginnend met de Vleurgatsesteenweg, dan in de Lannoystraat, de Generaal de Gaullelaan en de Hippodroomlaan.

Uit zijn eerste huwelijk kwamen 5 kinderen:

1. **Leon Eduard Jean Marie Joseph Antoine Floor** (°Brugge 23 dec. 1889, †1979).
   Hij huwde met **Adrienne Michielssens** (°1894).
2. **Marie Joseph Jeanne Hortence Alphonsine Floor (°**Brugge 8 dec. 1891).
   Gehuwd Brugge 11 nov. 1911 **Gustave Josephe Marie C. Vanhoof** (°Mechelen 7 nov. 1885).
3. **Valerie Marie Joseph Julienne Clemence J. Floor** (°Brugge 1 juni 1893, † Elsene 30 aug. 1968).
   Gehuwd Brussel 1 juli 1919 **Paul Louis Marie de Bivort de la Saudée** (°Sint-Gillis 10 maart 1893 †Brussel 22 sept. 1970).
4. **Jean Marie Joseph Aimé Gerard Floor** (°Brugge 10 sept. 1894).
5. **Madeleine Marie Joseph Gislaine Antoinette Floor** (°Brugge 21 nov. 1895 †Brugge 3 dec. 1895).

Uit zijn tweede huwelijk nog 4 kinderen:

6. **François Xavier Marie Joseph A.C. Floor** (°Brugge juli 1899, †Wezembeek-Oppem 10 juli 1978).
   Hij huwde in Elsene op 22 april 1925 met **Rosa Felicie Marie Jooris** (°Bande [Lux] 18 april 1897 †Wezembeek-Oppem 15 juni 1985).
7. **Alphonse Marie Josephe Charles G. M. H. Floor** (°Brugge 12 juli 1900 †Brugge 14 sept. 1923).
   Bleef ongehuwd en was gedomicilieerd in Mechelen.
8. **Henri Marie Joseph Louis August Corneille A. Floor** (°Brugge 2 okt. 1901 †Elsene 8 jan. 1994).
   Huwde **Christiane Hellemans** (°Mechelen 26 mei 1913 †Elsene 25 april 1995).
9. **Ides Marie Josephe Alphonse Vincent Michel Corneille Gerard Floor** (°Brugge 28 sept. 1905).

Verdere bronnen:
- *Boek: Een eeuw Brugge 1800-1900 Jaak A. Rau.*
- *Bidprentje Familiekunde regio Brugge.*
- *Huldenboek de Vlaamse Missionarissen.*

[6] De Lannoystraat in Elsene werd naar hem genoemd.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (6)
BOOGSCHUTTERSGILDE VAN BLANKENBERGE TEGEN AARTRIJKE

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 107.000 door **[7]**. De eerste 6000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

**** Rijksarchief Brugge - INV 278 - Processen Brugse Vrije - Dossier 18253 ****

In dit dossier laten we u verder proeven van de tijdgeest in de 17de en de 18de eeuw. Elke gemeente had nog een boogschuttersvereniging. We maken kennis met het caféleven en met vandalisme door drankmisbruik. Daar komen uiteraard processen van. Volgen we samen het verloop van zo'n proces.

SITUATIESCHETS

Op 23 augustus 1716 troffen de Sint-Sebastiaansgilden van Blankenberge en Aartrijke elkaar in Houtave. Die van Blankenberge vielen die van Aartrijke aan, waarop die van Aartrijke wegvluchtten, eerst in de herberg van **Anthone Grauwet** en vervolgens in de herberg van **Jacob de Laeter**.

Op 14 november 1716 diende herbergier Jacob de Laeter een *'rekwest'* in bij de kamer van het Vrije, waarin hij een schadevergoeding van **4 £ groten** eiste van de Sint-Sebastiaansgilde van Blankenberge. Ze hadden zijn kannen en glazen vernield, zijn vensters ingesmeten en hij derfde inkomen doordat zijn andere klanten vervroegd weggingen. Dat waren zowel mensen die iets kwamen drinken, als anderen die er kwamen logeren.

Hoewel deze herbergier meerdere leden van de Blankenbergse gilde opsomde, bleek al snel dat hij specifiek **Jacob Gheldolf** viseerde. In zijn antwoord van 13 februari 1717 ontkende deze laatste alle ten laste gelegde feiten. Daarop gaven de schepenen op 8 mei 1717, zowel aan de eiser als aan de verweerder, toestemming om aan hun bewijsvoering te beginnen. Eiser Jacob de Laeter diende als eerste op 14 juli 1717 zijn bewijsvoering in.

BEWIJSVOERING VAN DE EISER (HERBERGIER JACOB DE LAETER)

Voor zijn bewijsvoering gebruikte De Laeter een getuigenverslag van 3 april 1717, dat hij in bijlage meegaf. Op basis daarvan liet hij vier getuigen aan het woord. Daarvoor gebruikte hij een keurig opgesteld *'etiket'* (een vast stramien), met daarin twaalf vragen. De verklaringen van de getuigen werden *'informatiën'* genoemd. De getuigen waren alle vier inwoners van Houtave:
- **Gillis Lavoije fs Gillis** (34 jaar).
- **Pieter Eeuwouts fs Adriaen** (36 jaar).
- **Guillaume Beijts fs Jan** (ongeveer 55 jaar).
- **Maerten Suwee fs Maerten** (ongeveer 63 jaar).

Lavoije, Eeuwouts en Suwee legden hun getuigenverklaring af op 29 mei 1717 in aanwezigheid van schepen **de Tollenaere** van het Vrije. Beijts getuigde op 12 juni 1717 in aanwezigheid van schepen **Heuriblocq**.

[7] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ook deze staan op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

Hun getuigenissen waren samenhangend. Op de bewuste avond waren ze alle vier aanwezig in de herberg van eiser de Laeter. Ook de Sint-Sebastiaansgilden van Blankenberge en Aartrijke waren daar. Het kwam tot ernstige rellen tussen beide gilden. Voor de vier getuigen was het duidelijk dat die van Aartrijke niet wilden vechten. Daarom vluchtten ze eerst naar de herberg van Anthone Grauwet. Vervolgens kwamen ze als opgejaagd wild terecht in de herberg van Jacob de Laeter.

Die van Blankenberge dreigden «*snaren te willen maken van hun darmen*». Het waren volgens de getuigen geen loze bedreigingen want er was «*perikel* (gevaar) *van doodslagen*». De bewuste dag was trouwens chaotisch verlopen met veel over-en-weer-geloop. De vier getuigden dat verweerder Gheldolf al van vóór de rellen was komen drinken. Hij sloeg toen één of enkele glazen en kannen kapot. Later op de avond heeft hij in twee verschillende momenten van op zijn paard vensters ingeslagen. Toen hij *'Vivat die van Blankenberge'* riep kwamen zijn medeplichtigen hem helpen vernielen. Ze sloegen daarbij de laatste vensters kapot. Getuige Beijts verklaarde dat iedereen schutting zocht en dat **Jan Allaert** aan zijn hoofd verwond raakte.

Zodra het kon, vertrokken de aanwezige klanten. Eeuwouts was als eerste kunnen ontkomen en had een deel van de klanten meegenomen, die bij hem mochten overnachten. Ook Lavoije en Suwee gingen zo snel mogelijk weg.
Beijts getuigde dat die van Blankenberge het niet speciaal op de Aartrijkenaars hadden gemunt, maar iedereen attaqueerden die ze tegenkwamen. Ze hadden hemzelf ook aangepakt.

Over de schadeclaim van 4 £ gr waren de vier getuigen het eens: de reële schade was groter. De agressievelingen hadden niet alleen kannen, glazen en vensters gebroken en gezorgd voor het vervroegde vertrek van de klanten, maar ze hadden ook in de hele herberg en de woning van de herbergier gezeten en er schade aangericht. Met die schadeclaim van slechts 4 £ gr toonde de eiser dat het er hem niet om te doen was de verweerder de laatste stuiver uit zijn zakken te halen, maar dat dergelijk voorval zich niet moest herhalen.

BEWIJSVOERING VAN DE VERWEERDER (JACOB GHELDOLF)

De bewijsvoering van de verweerder Gheldolf liet zeer lang op zich wachten, namelijk tot 17 december 1717. Na heel veel uitstel en laatste kansen kwam Gheldolf af met een tegenbewijs dat weinig voorstelde.

Over de essentie van de zaak was hij heel kort met *'de negative'*: hij had het niet gedaan.
Hij beweerde dat hij zich niet had gemengd met die van Blankenberge, niet met hen dronk en niet meedeed aan hun excessen. Hij had apart gezeten met de familie de Meulenaere en had alles betaald. De eiser had hem had laten vertrekken zonder iets te pretenderen of over iets te klagen.

De bewijsvoering was slordig opgesteld. De zeven getuigen werden in vier verschillende sessies ondervraagd. Een *'etiket'* (stramien) ontbrak en dus werden de getuigen zomaar willekeurig ondervraagd, vaak over bijzaken.

Zijn eerste getuige was Pieter Eeuwouts, dus dezelfde die ook getuigd had voor de herbergier. Hij bevestigde dat de verweerder rond 5-6 uur in de late namiddag met **Adriaen de Meulenaere fs Francois**, zijn vrouw **Elisabeth Verlinde fa Jacob** en hun zoon Jan iets had gedronken. In het tweede deel van de bewijsvoering ging het voor de verweerder volledig mis: Eeuwouts verklaarde dat Gheldolf zich wél mengde met die van Blankenberge en wél met glazen smeet. Over het stuksmijten van de vensters zei Eeuwouts niets gezien te hebben omdat hij toen al vertrokken was.

De volgende drie getuigen waren vader, moeder en zoon de Meulenaere. Ze bevestigden dat ze met de verweerder Gents bier hadden gedronken. Vader de Meulenaere bevestigde dat Gheldolf betaalde, ook voor het gebroken glas. De drie vertrokken rond 6 uur en verklaarden dus niets af te weten van het gedoe met de beide Sint-Sebastiaansgilden en de aangerichte schade.

Een volgende getuige was **Aernout Verstraete**. Hij had Gheldolf zien drinken met de Meulenaeres, had niet gezien of hij zich had gemengd met die van Blankenberge, evenmin of hij deel had genomen aan de vernielingen.

Ten slotte waren er nog **Pieter Heijnemans** en **Niclaes Tant**. Die getuigden niet eens over de zaken die Gheldolf probeerde te bewijzen. Dat moet bij de schepenen van het Vrije amateuristisch zijn overgekomen, een beetje als cafépraat. Ze verklaarden dat de verweerder rond 10 uur 's avonds met Heijnemans samen op één paard zat, bij de eiser aanklopten om nog iets te drinken en, toen ze van de herbergier niets meer kregen, weg reden zonder schandaal te veroorzaken. Over al het overige wat tijdens die turbulente dag was gebeurd, vroeg hij zijn getuigen niets.

Doorheen de stukken komt verweerder Jacob Gheldolf over als agressief, onvolwassen, dom, dominant en vooral heel eigenwijs.

AFLOOP VAN HET PROCES

Al op 18 december 1717, nauwelijks één dag nadat Gheldolf zijn verweer ingediend had, beslisten de schepenen van het Vrije dat beide partijen mekaars bewijsvoering mochten inzien en bewijzen mochten aanvechten via *'contradictiën'* en/of *'reprochen'* [8].

In zijn *reprochen* maakte eiser herbergier de Laeter brandhout van de verweerders bewijsvoering.
- Hij lachte de verweerder uit door te schrijven dat hij niet snapte waarom de verweerder nog geld gespendeerd had aan zo'n zwakke bewijsvoering.
- Over de getuigenis van Pieter Eewouts reflecteerde hij dat de verweerder zich wél had ingelaten met de groep van Blankenberge en wél met glazen had gesmeten.
- Over de getuigenissen van vader, moeder en zoon de Meulenaere schreef hij, dat ze alleen verklaard hadden dat ze met de verweerder samen iets gedronken hadden, maar dat ze niet wilden verklaren wat de verweerder van hen verlangd had: dat hij zich niet had gemengd met die van Blankenberge en dat hij niets had afgebroken. De de Meulenaeres hadden zo getuigd, volgens de eiser *'hun ghemoet wel anders wetende'*.
- Over getuige Aernout Verstraete schreef hij, dat die alleen getuigd had dat hij niets gezien had.
- Op de getuigenissen van Heijnemans en Tant reprocheerde de eiser, dat ze niets afdeden van de mogelijkheid, dat de verweerder vóór 10 uur 's avonds wandaden gepleegd had. Heijnemans kon om 10 uur 's avonds met de verweerder op een paard zitten en niets misdoen, dat is niet ter zake.

Daarop heeft de verweerder Gheldolf geen moeite meer gedaan en hij sloot een deal met de eiser. Hierin beloofde hij om de aangerichte schade en de proceskosten te betalen. Het is goed mogelijk dat het akkoord tot stand kwam onder invloed van de familie en vrienden van Jacob Geldolf, die hem aan zijn verstand brachten dat hij zichzelf voor de schepenen van het Vrije steeds meer en dieper in de problemen aan het brengen was.

In april 1718 diende de eiser dit akkoord in bij de schepenen. Op 30 april vroegen de schepenen aan de verweerder om dat akkoord binnen de acht dagen te bevestigen of af te keuren, maar hij reageerde niet. Op 14 mei 1718 ontnamen de schepenen de verweerder het recht om nog te reageren en ze decreteerden het voorgelegde akkoord als definitief. Daarmee was de kous af.

Al bij al had Gheldolf geluk dat nergens in dit procesdossier de hoogbaljuw en de burgemeester van de commune, noch de krikhouder, klerk van de baljuwage, noch de lokale berijder van Vincx Ambacht opdoken om hem te straffen voor het verstoren van de openbare orde, voor de vernielingen en voor het verwonden van Jan Allaert.
Toch is het mogelijk dat Jacob Gheldolf door de lokale berijder beboet werd. Verder onderzoek van de crimboucken van die periode kan uitsluitsel geven over een mogelijke criminele bestraffing.

Wordt vervolgd

[8] In reprochen werden getuigen en hun getuigenissen aangevochten.
In contradictiën ging het om betwisting van (geschreven) bewijsstukken.